

Kmetijski novinarji naj bodo še v prihodnje objektivni informatorji

Sekretariat sekcije kmetijskih novinarjev pri Društvu novinarjev Slovenije je organiziral v okviru kmetijskega tedna v Ormožu v stekleni dvorani vinske kleti srečanje z inž. Milovanom Zidarjem, republiškim sekretarjem za kmetijstvo in gozdarstvo, Andrejem Petelinom, predsednikom Zadružne zveze SR Slovenije, inž. Tončko Berlič in Petrom Vujcem.

Tovariš Zidar je govoril o ekspanziji potrošnje, ki so jo povzročile katastrofe širom Zemlje. Zaradi tega so vodile ZDA lastno protekcionistično politiko. Spraznile so vse zaloge, a kljub temu da imajo letos zelo bogato žetev, ni pričakovati padca cen pšenici,

pa tudi soji, rižu in ribji moki v Južni Ameriki. Pomanjkanje se manifestira v pomanjkanju prevoznih sredstev in raznih olajšav. Velike pridelovalke žit prehajajo na liberalno gospodarstvo, kar pomeni, vse regulirati s cenami.

Na TOZD Mirošan je sadje bogato obrodilo. Pri obiranju jim je nagajalo deževje, pa tudi obiralcev je bilo premalo.

Zaradi vseh teh faktorjev v mednarodnem gospodarstvu moramo težiti za čimvečjo samostojnostjo. Tudi Alžir je razpravljal o tem in o težnji imperialistov, da si ekonomsko podredijo dežele v razvoju.

Mi se borimo za svoje mesto na Zemlji. Korenito moramo spremeniti bilanco razvoja kmetijstva. V globalu bi naj bila stopnja rasti 2,8. Nujno bo, da v prihodnje pokrijemo lastne potrebe v Jugoslaviji v pšenici, mesu..., koruze pa moramo pridelati še za izvoz. Taka je politika samopreskrbe. Za našo republiko imamo strateški plan narejen za

vse kulture do hmelja in vrtnarstva.

Tovariš sekretar je poudaril, da je družbeni sektor kljub zemljiški šibkosti le lokomotiva razvoja. Hitreje in močnejše bo treba razviti kooperacijske odnose, boriti se za samoupravne demokratične odnose, prehajati v veliko intenzivno proizvodnjo s preusmerjanjem, združevanjem, formiranjem velikih nasadov pa tudi z odpravljanjem posledic elementarnih nezd, ki velikokrat rodijo nepričakovane uspehe in preobrat v miselnosti kmečkega prebivalstva. V skupnosti je moč, (Nadaljevanje na 2. strani)

NAŠI KOOPERANTI O NOVI USTAVI

Pred dnevi so se sestali direktor TOZD Kooperacija, v. d. direktorja ČZP Kmečki glas inž. Jože Guzelj in kooperanti Marjan Jelovšek iz Petrovč, Franc Potočnik iz Kaple vasi, Jože Vasle iz Gomilkega in Jože Sedminek iz Podloga za okroglo mizo in razpravljali o osnutku republiške ustave, o problematiki v kmetijstvu in dajali razne predloge za izboljšanje stanja slovenskega in jugoslovanskega kmetijstva.

Uvodoma je predsednik sveta kooperantov Franc Potočnik opozoril, da je pred kratkim bila ustanovljena TOZD Kooperacija. Pred tem so imeli v ta namen 22 sestankov po proizvodnih okoliših na 11 proizvodnih enotah, ki se po novem imenujejo zadružne enote. Le-te izvolijo svet zadružne enote, TOZD pa zbor delegatov in upravni odbor.

O kmetijski politiki, problemih v kmetijstvu in predlogih za prihodnje so ugotovili, da je kmečki stan le dobil status v družbi. Lep primer, da le z besedami ne bomo rešili problematike kmetijstva, so razlike v cenah, ki jih naša občina pokriva že z nad 30 milijoni din, kmet pa plačuje na najeta posojila le 3% obresti. Prekratki so odplačilni roki za odplačevanje kreditov. Menijo, da bi jih morali podaljšati vsaj na 10 let. Da pa niso urejene cene, da so previsoke carine in da niso urejeni uvozni režimi, je tako splošno znano.

Navedli so primer cen: če industrija proda katerikoli artikel, ima delavec v ceni poleg podjetniških zajete vse dajatve, kmet pa marsikdaj in za marsikateri pridelek ne dobi plačanega niti dela.

Če gre kmet v večjo investicijo, mu občina res v najboljšem primeru celotni davek za eno leto odpiše, ostanejo pa mu visoke ostale dajatve. Kmet si tudi pri nas ne bo, tako kot nikjer na svetu, sposoben v celoti plačevati pokojninskega in starostnega zavarovanja. Za vse pa še tako ni meril in se morajo naši zastopniki v republici sporazumeti s socialnim zavarovanjem.

Minulo delo? — Vsa povojna leta smo vlagali v industrializacijo in modernizacijo dežele. Re-

zultati so očitni, mi pa, kot vsi vemo, v nezavidljivem položaju.

Marjan Jelovšek je citiral spis svoje hčerke, ki je v osnovni šoli napisala, da starši za njo nimajo časa in da očeta še komaj pozna, ker gara od ranega jutra do poznega večera.

Nova ustava daje možnosti za razvoj celotnega kmetijstva, daje nam možnosti, da v praksi rešujemo kmetijsko vprašanje. Pri tem pa sta nam potrebna pomoč in razumevanje družbe.

Nova ustava sloni na osebnem delu kmeta. 10 ha intenzivno obdelane zemlje (rastlinjaki, nasadi itd.) je dovolj, na splošno gledano pa je glede na usmerjenost proizvodnje togo.

Kmet ves razpoložljivi kapital vlaga v modernizacijo in mehanizacijo kmetije, ker vidi v tem svojo rešitev in rešitev kmetije, zelo malo — skoraj nič — pa da na osebni standard.

Za lažje in uspešnejše delo bi kmetje mnogokrat rabili delovno silo, a kaj ko je ni dobiti.

Kmetje živimo v krajevnih skupnostih, zato je prav — tako so poudarili — da opozorimo na neurejeno financiranje. Saj krajevne skupnosti financira občina iz kapitala, ki ga ustvarjajo prav te. Zato veliko težje delajo skupnosti, na katerih področjih ni industrije, ki znatno pomaga. Prav je, da se presežek dela porazdeli po krajevnih skupnostih, kjer delavci živijo. Zato bomo morali v prihodnje sodelovati in reševati komunalna, socialna vprašanja, vprašanja šolstva in varstva, narodno obrambo in drugo marsikje medobčinsko ali celo regijsko. Menijo, da je tako prav, če hočemo, da bodo krajevne skupnosti nositelji razširjene reprodukcije. Vy

delo SAMOUPRAVNIH organov

Po poletnih počitnicah so samoupravni organi v septembru začeli ponovno z aktivnim delom.

I. Odbor za poslovne zadeve je imel 34. sejo 12. septembra. Obravnaval je in sprejel sklepe o naslednjih zadevah:

1. Dal je soglasje k predlogu komisije za razpis delovnega mesta direktorja TOZD Kmetijstvo Zalec, da se na to mesto imenuje Jureš Anton, ing. agronomije, dosedaj zaposlen kot upravnik v DE Kmetijstvo IV.

2. Obravnaval je poročilo o realizaciji gospodarskega načrta in izvajanje sanacijskega programa za TOZD Vital. Kritično je

ocenil dosedanje izvajanje sanacijskega programa. Ugotovil je, da je sicer napravljen korak naprej v izboljšanju poslovanja, vendar je še veliko nerešenih nalog, ki zavirajo hitrejšo konsolidacijo.

Po razpravi je sprejel devet sklepov za izvajanje potrebnih ukrepov za pospešeno izvajanje sanacijskega programa.

3. Sprejel je informacije 1) o ugotovitvi dejanskega stanja na pripombe o odnosih v predstavništvu v Zagrebu, 2) o izvršeni kazni TOZD Gradbeništvo zaradi prometnega davka, 3) o ugotov-

Inž. Jože Guzelj, predsednik sekcije kmetijskih novinarjev je vodil razgovor z inž. Milovanom Zidarjem, republiškim sekretarjem za kmetijstvo in gozdarstvo SRS v nabito polni dvorani kleti v Ormožu.

(Nadaljevanje s 1. strani)
zato moramo z modernimi sredstvi težiti v večjo proizvodnjo.

Inž. Tončka Berlič s KIS je poudarila, če hoče pospeševalna služba doseči uspehe, se mora ozirati na zelo važen faktor — človeka. Zato so veliko vložili v izobraževanje kmečkega prebivalstva. S tem namenom je bilo v Sloveniji 1055 strokovnih predavanj, ki se jih je udeležilo nad 37.000 ljudi, kar da več kot poslušalca z vsake tretje kmetije. Bilo je 776 tečajev iz ciklusa za preusmerjanje 89 strokovnih ekskurzij. To suksesivno prizadevanje je že obrodilo prve sadove, saj so se donosi poljščin občutno povečali.

Navedla je več primerov. Eden od teh je: 92 krožkov za tekmovanje v pridelovanju koruze je zajelo 1076 pridelovalcev, ki so povprečno pridelali 70–80 q koruze na ha. Zanimiv je podatek, da je gozd prerasel okoli 100.000 ha travnatih zemljišč, ki so še vedno z nizkimi pridelki kamen spotike. V Sloveniji je okoli 29.000 kosilnic, 2100 nakladalnih prikolice, 630 prevetrovalnih naprav in okoli 1500 usmerjenih kmetij, v preusmerjanju pa jih je registriranih 3.500, v resnici pa precej več, ker se mnogi kmetije preusmerjajo sami. Važen faktor so strojne skupnosti, ki so že marsikje opremljene s kompletnimi linijami in stroji.

Andrej Petelin pa je govoril o vključevanju kmetov v skupno delo, ki mu bomo kos le s skupnimi napor. Napovedal je skorajšnjo izdajo enotnih kooperacijskih pogodb. Poudaril je važno sodelovanje z industrijo kot so Etol, Mirna na Dolenjskem in druge, ki pomagajo kmetijstvu z vlaganji. Nihče nam ne more pomagati, če nimamo speljane organizacije kmetov. Zato je potrebna tudi močna in organizirana pospeševalna služba, ki bo sodelovala s kmeti. Pri dedovanju kmetij bomo morali težiti k temu, da bo dobil kmetijo sin z vsaj končano srednjo kmetijsko šolo. Sodelovati bomo morali z aktivni mladih zadružnikov.

Omenil je še nevzdržno rast cen reprodukcijskega materiala. Pri vlagateljih bo treba ojačati zaupanje in še povečati hranilne vloge z geslom: »Kmečki denar naj ostane v kmetijski organizaciji«.

Zanimivo je, da po mnogih osnovnih šolah nimajo pravilnega odnosa do kmečkega otroka, ki po končani osemletki ostane na kmetiji. Zgodilo se je, da psiholog na osnovni šoli kmeta sploh ni obravnaval kot poklic.

V časovno omejeni debati so se problemi in uspehi vrteli okrog že nakazanih.

Vy

vitvah SDK o pregledu zaključnega računa za leto 1972.

V zvezi s podanimi je odbor sprejel naslednje sklepe:

a) prizadeti obrati naj v sodelovanju z vodjem kontrolnega oddelka podajo pismene pripombe na zapisnik o pregledu ŽR/72 v kolikor so te umestne oz. upravičene;

b) direktor KR naj na prihodnji seji OPZ poda pismeno poročilo, zakaj ni upošteval notranji režim vrednotenja zalog in predlog rešitve naloženega bilančnega popravka;

c) finančne obremenitve bodo morale posamezne TOZD realizirati, ko prejme podjetje zadevno odločbo o ŽR/72.

Zaostri je potrebno kontrolo glede obračunavanja kilometrine in dnevnice in pri obračunu strogo upoštevati pravilnik o delitvi OD in tozadevne sklepe DSP. Vsak obračun mora pregledati za to odgovorna oseba v TOZD pred podpisom odredbodajalca za izplačilo.

4. Na predlog pom. gl. direktorja je odbor sklenil, da se sklep zadnje seje o izplačilu nagrad za uspešen poslovni rezultat dopolni, da se iz skupnih

v višini 450 din mesečno in 9) OJSTERSEK Ivanu za I. razred KSS v višini 450 din mesečno.

10) RAZGORSEK Valeriji za I. razred poklicne vrtnarske šole 240 din mesečno.

Stipendije na visokih in višjih šolah se izplačujejo od 1. 10. 1973, na srednjih in poklicnih šolah pa od 1. 9. 1973 dalje.

Za šolo za kmetovalce v Šentjurju je poslalo prošnje za stipendijo za I. letnik 13 otrok kooperantov iz področja TOZD Kooperacija Zalec in 10 otrok iz TOZD Kmetijstvo Šmarje.

Stipendije za šolo za kmetovalce v višini 2.000 din za vsak letnik šolanja prejmejo naslednji prosilci po seznamu:

a) za TOZD Kooperacija Zalec: Karničnik Igor, Pristotnik Peter, Cviki Zdravko, Jezernik Stanko, Slemenšek Jože, Štampe Ljubo, Koželj Zdravko, Habjan Danica, Žagar Anton, Ograjenšek Zlatka, Cizej Daniela, Cimperman Sonja.

b) za TOZD Kmetijstvo Šmarje: Goručan Zvonko, Volavšek Franc, Romih Franc, Poznič Anton, Plevčak Marija, Smole Marija, Babič Štefka, Čokl Marjana, Vipotnik Dragica, Klakočar Marjana.

Oktober - mesec varčevanja

sredstev za nagrade nagradita še dva sodelavca iz TOZD Hmezad — hop-export.

5. Za organizacijo kmetijske razstave v Šmarju se prispeva iz sredstev za reklamo 1.000 din.

6. Odbor sklene da se odobri štirim sodelavcem potovanje v inozemstvo na ogled svetovne razstave prehrabmenih proizvodov v Köln in dvema sodelavcem k firmi Sinalco v Nemčijo za ureditev nadaljnjih medsebojnih odnosov.

II. Komisija za kadre je imela 14. sejo dne 10. septembra in obravnavala naslednje zadeve:

1. Sprejela je poročilo o izvršitvi sklepov zadnje seje.

2. Obravnavala je prošnje za podelitev stipendij na podlagi razpisa in sklenila podeliti stipendije naslednjim:

Sredstva za stipendije se koristijo pod a) iz sklada skupne porabe TOZD Kooperacija Zalec, pod b) pa iz sredstev za izobraževanje (0,5%) TOZD Kmetijstvo Šmarje.

3. Stipendisti, ki so končali šolanje in se niso zaposlili v podjetju ali tisti, ki niso končali šolanja, morajo na osnovi pogodbe o stipendiji vrniti prejeto stipendijo.

Stipendisti, ki se niso zaposlili v podjetju, morajo vrniti podjetju takoj oziroma do konca novembra 1973 ves znesek prejete stipendije. To so:

— GOLOB Hubert, dipl. eoc.,
— LEŠNIK Marija, ek tehnik,
— LANGBAUER Marija, kmet, tehnik,
— MELANSEK Božidara, KV kuhar,

Privarčevani novčič je poštenjši od pridobljenega

Martin Luther

Stipendije za šolsko leto 1973/74 se podelijo naslednjim prosilcem:

1) ZALESJAK Bredi za pravno fakulteto od 1. 10. 1973 do 30. 4. 1974 v znesku 900 din mesečno in povrnitev stipendije, ki jo je prejela pri prejšnjem dajalcu stipendije.

2) RESNIK Alenki in ZAGODE Ivanki za I. letnik pravne fakultete v znesku 600 din mesečno.

3) NOVAK Sonji za II. letnik VEKŠ v višini 700 din mesečno.

4) ČRETNIK Marjani, kot hčeri kooperanta in odličnjakinji za I. letnik VEKŠ v višini 600 din mesečno s pogojem, da se vpiše v ekonomsko-finančni oddelek.

5) RAMSAK Cvetki za II. razred ESS v Slovenji Gradcu v višini 450 din mesečno in 6) KOS Justini za I. razred ESS v Slovenji Gragcu v višini 400 din mesečno.

7) ČEPIN Francu, 8) PLAN-TAK Stjepanu za I. razred KTŠ

— BANOVSSEK Ljudmila, KV kuhar.

Stipendista, ki sta prekinila s šolanjem, morata do 30. novembra 1973 vrniti vso prejeto stipendijo. To sta:

— POVŠE Franc, TSŠ,
— PESEC Jožica, UAŠ.

4. Na predlog TOZD in na osnovi zahtev sistemizacije se odobri status izrednega študenta naslednjim prosilcem.

Status izrednega študenta I. kategorije se odobri:

— STRASEK Antonu, kmet, ing. iz TOZD Kmetijstvo Šmarje za šolanje na VEKŠ II. stopnja, tehnološko-ekonomski oddelek.

— DRONJAK Nenadu iz TOZD Mesnine za šolanje na višji šoli za organ. dela — org. poslovna smer.

— AJDOVNIK Veri in DROFENIK Bredi iz TOZD Kmetijstvo Šmarje za šolanje na ekonomski srednji šoli.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Za
29.
XI.
rojstni dan
republike
čestitajo
vsem bralcem

organi upravljanja,
družbenopolitične organizacije,
vostvo podjetja in
uredništvo glasila Hmeljar

Direktor TOZD Mirosan inž. Vid Korber ne skriva zadovoljstva nad uspehom, ki ga je s strokovnim in marljivim delom dosegel kolektiv. Drevje je bogato obloženo in obeta visok hektarski donos, skupno pa okrog 120 vagonov kvalitetnega jonatana in zlatega delišesa.

ZAKAJ ŠE NI ZAŽIVELA SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST

V sklepih političnih organizacij je bilo med drugim nedvoumno zapisano, da morajo samoupravne stanovanjske skupnosti zaživeti, kajti samo na takšen način bi bilo mogoče aktivirati tista denarna sredstva, ki jih zaposleni plačujemo od osebnih dohodkov za stanovanjsko izgradnjo od začetka leta.

Pa vendar gre vse prepočasi. Zadnja četrtna leta je še pred nami, pred nami pa je tudi kopica potreb po stanovanjskih površinah. Res je, da še ni sprejet zakon o stanovanjskih skupnostih, vseeno pa so se v nekaterih občinah »znašli« in storili vse, da so le-te zaživele, kajti na ta način, pa čeprav malo po svoje, so že prišli do prvih stanovanj, zgrajenih z letos formiranimi denarnimi sredstvi.

Verjetno držijo ugotovitve, da je letos za stanovanjsko izgradnjo več sredstev kakor v preteklih letih, pa bo vseeno manj pridobljenih stanovanj. To pa ne bi smelo biti.

S tistim delom sredstev, s katerim razpolagajo delovne organizacije, se redno izvršujejo dela po programu. Žal pa je ta odstotek v primerjavi s preteklimi leti manjši. Nič pa ni storjenega, da bi se aktivirala denarna sredstva solidarnostnega sklada, še manj pa tistega dela, ki ga delovne organizacije vročajo v banke. Zaradi neizdelanih kriterijev v bankah je vsakdo, ki je v preteklosti računal na bančni kredit za gradnjo individualne stanovanjske hiše, ali za nakup stanovanja onemogočen. To pa ni bil namen sedanje stanovanjske zakonodaje in sploh stanovanjske politike.

Znano je, da so sredstva iz bivšega sklada za subvencioniranje ostala od preteklih let v vseh občinah. Ta sredstva so bila povečana še posebno v trenutku, ko so bile odmrznjene stanarine za poprečno 12,5 %, v žalski občini za 11 %.

Celo letošnje leto pa se nabirajo denarna sredstva na osnovi občinskih predpisov. Iz razpoložljivih podatkov pa lahko trdim, da iz solidarnostnega sklada ni bila izplačevana subvencija. To pa iz preprostega razloga, ker so stanarine že izredno nizke, osebni dohodki stanovalcev pa vseeno iznad poprečja.

Kajti lestvica, ki razmejuje pravico do subvence, je prav v naši občini izredno stroga.

Cilj sprejetih nalog na stanovanjskem področju je bil združiti vse možne vire od sredstev delovnih organizacij, solidarnostnih skladov in bančnih sredstev, samo zaradi povečane stanovanjske izgradnje. Trenutno pa stojimo na slepem tiru, ker enostavno ne moremo spodbuditi, da bi svojo vlogo odigrale stanovanjske skupnosti.

Nujno bi bilo, da bi vsi organi v letošnjih mesecih zaživel, da bo start v prihodnje leto lahko bolj optimističen.

Mihael Uranjek

Kamera? Pripravljena! — Magnetofon? Teče! Pozor, snemamo! — Inž. Jože Guzej: Tovariš Franc Potočnik, kaj vam omogoča nova ustava kot kmetu? Franc Potočnik: Izenačuje nas z drugimi poklici, s tem pa nam omogoča uveljavljanje vseh pravic ...

(Nadaljevanje z 2. strani)

— JANCIC Marici iz TOZD Mesnine za šolanje na srednji komercialni šoli.

— VIZJAK Ivanu iz TOZD Kmetijstvo Šmarje za šolanje na tehniški strojni šoli.

— KALISTER Bojanu iz TOZD Vital za šolanje na poslovdskem oddelku pri šolskem centru za blagovni promet.

Status izrednega študenta II. kategorije se dodeli KOŠAR Janji, dipl. živ. tehn. iz TOZD

Mesnine za šolanje na VEKŠ II. stopnja, teh. ekonom. oddelek — komercialna smer.

5. Na prošnjo univerze v Ljubljani za sredstva za štipendije v sklad B. Kraigherja je komisija sprejela naslednji sklep:

V sklad za štipendije B. Kraigherja za šolsko leto 1973/74 ne moremo prispevati, ker štipendiramo sami 75 štipendistov različnih profilov, pa zato nimamo prostih sredstev.

Sekretar
Savinek Franc

Osnovna organizacija sindikata Skupnih služb je organizirala v soboto 29. septembra trgatve v vinogradih TOZD Kmetijstvo Šmarje. Čeprav je veliko število obiralcev Skupnih služb izrazilo interes do organiziranega dela, je bila udeležba na trgatvi precej skromna. Lepo vreme, dobra organizacija dela v enoti Šmarje, pridne roke obiralcev in solidna postrežba domačinov so omogočili izredno uspešno delo, saj so vinogradi bili skoraj obrani.

S to akcijo smo prispevali delavci Skupnih služb z neposrednim delom v proizvodnji še en delež k stabilizaciji in boljšim rezultatom podjetja, v večernih urah pa smo se v veselem razpoloženju z delavci Kmetijstva Šmarje spoznali (z nekaterimi smo se srečali prvič) ter izmenjali delovne in življenjske izkušnje.

»Trgatev je res združila prijetno s koristnim, le žal, da tovrstna aktivnost nima pri nas več pristašev, saj jo gojijo vedno isti«, je bila ugotovitev večine. MD

PRESKRBA Z OZIMNICO

Sindikalni odbor je na seji 14. septembra obravnaval preskrbo kolektiva z ozimnico. V ta namen so bili zadolženi predsedniki OOS, da v svoji enoti ugotovijo primere, katerim delavcem bo potrebno finančno pomagati pri nabavi ozimnice.

Enote, ki imajo sklad samopomoči, naj iz tega sklada dodelijo socialno šibkim članom kolektiva za nabavo ozimnice ustrezen kredit oziroma dotacijo.

Na intervencijo sindikata je bilo doseženo pri Ljubljanski banki, da se lahko odobrijo krediti socialno šibkim članom kolektiva iz sklada skupne porabe ali drugih ustreznih podjetniških sredstev. Če podjetje nima pokritja, bo kredite pokrila banka pod določenimi pogoji. Nosilec kredita je podjetje. Kredit do višine najvišjega zneska 1.500 din lahko dobijo člani kolektiva, katerih skupni osebni dohodek na člana družine ne presega 1.200 din. Namen kredita je strogo določen in se nanaša na nabavo jabolk, krompirja, zelja ipd. Premog tu ni zajet, ker je za tega možno dobiti potrošniški kredit po splošnih pogojih. Kredit je za dobo 6 mesecev s tem, da prvi obrok plačila zapade 31. oktobra 1973, zadnji pa 30. aprila 1974. Obrestna mera je 6%.

Vsak posojiljemalec bo v enoti podpisal odstopno izjavo, vrátilo kredita pa bo prav tako potekalo preko enote.

Prosimo vse predsednike OOS, da takoj dostavijo Interni banki kombinata za vse člane kolektiva, ki želijo oziroma so upravičeni do potrošniškega kredita za dobavo ozimnice, naslednje podatke:

- priimek, ime in bivališče člana,
- število članov družine,
- višina osebnega dohodka na člana družine.

Zahtevku predložite tudi kopijo fakture, lahko pa tudi kasneje.

Spisek z navedenimi podatki poleg predsednika OOS podpiše še odgovorna oseba enote. Podjetje mora navedene podatke posredovati banki. Za vsa pojasnila glede kredita se obračajte na tov. Brišnika.

Poleg tega obveščamo vse OOS, da je dogovorjeno z Zadružno hladilnico v Celju, da lahko člani kolektiva kombinata nabavijo jabolka za ozimnico po 3,80 din, in sicer vsak dan, tudi ob sobotah in nedeljah od 7. ure dalje. Krompir za ozimnico pa je v skladišču Vrb je po 1,50 din.

Ponovno opozarjamo vse predsednike OOS, da pokrenejo vse potrebno, da si bodo člani kolektiva lahko pravočasno nabavili ozimnico, da ne bo nepotrebnih očitkov, češ, da se sindikat za delavce ne briga. Možnosti so torej dane, moramo jih le izkoristiti.

Franc Špeglič

Oktobrska številka Hmeljarja ni mogla iziti pravočasno zaradi velikih omejitev električnega toka. V prilogi Podjetniški predpisi je dan v javno razpravo SAMOUPRAVNI SPORAZUM. Pazljivo ga preberite in plodno sodelujte v razpravah!

Uredništvo

iz OBČINSKE

PROMET Z ZEMLJIŠČI

I. PROMET S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI

Nov zakon o kmetijskih zemljiščih je objavljen v Uradnem listu SRS, št. 26 z dne 25. 7. 1973 in velja od 25. 8. 1973.

Promet s kmetijskim zemljiščem ureja 20. člen tega zakona, po katerem mora lastnik zemljišča, ki namerava prodati kmetijsko zemljišče, ponuditi to zemljišče z razglasom.

Ponudbo dostavite občini, na katere območju je to zemljišče. Obrazce za ponudbo zemljišča dobite v sprejemni pisarni občine.

Po določbah zakona mora biti ponudba 15 dni na razglasni deski občine in na razglasni deski krajevne skupnosti, kjer to zemljišče je. En izvod ponudbe prejme kmetijska zemljiška skupnost.

Tak način prometa s kmetijskim zemljiščem omogoča uveljavitev prednostne pravice nakupa. Vrstni red prednostne pravice je takle:

1. Kmetijska organizacija združenega dela in kmet, katerega zemljišče meji na zemljišče, ki ga prodaja kmet ali drug občan, imata prednostno pravico do nakupa tega zemljišča.

2. Če kmetijska organizacija združenega dela oziroma kmet ne uveljavlja prednostne pravice nakupa, ima prednostno pravico kmetijska zemljiška skupnost, nato druga kmetijska organizacija ali drug kmet, ki ima zemljišče v primerni oddaljenosti.

3. Ob enakih pogojih ima kmetijska organizacija prednostno pravico pred kmetom; med kmeti pa tisti, ki se izključno ukvarja s kmetijsko dejavnostjo.

4. Ne glede na določbe prejšnjih odstavkov ima prednostno pravico nakupa zakupnik kmetijskega zemljišča, ki je kmet ali kmetijska organizacija, razen če gre za zakup do dveh let zaradi posebnih razlogov kot npr. zaradi odhoda k vojakom ali na krajše delo v tujino, zaradi bolezni in podobno.

Rok za uveljavitev prednostne pravice nakupa znaša 30 dni od dneva, ko je ponudbo prejela kmetijska zemljiška skupnost.

Po preteku tega roka dobi ponudnik potrdilo, ki ga izda skupščina občine, da so bila upoštevana določila zakona. Le s predložitvijo takšnega potrdila je mogoč zemljiško-knjižni prenos kmetijskega zemljišča.

Ker je po zakonu s prometom s kmetijskimi zemljišči mišljen prenos lastninske pravice in tudi pravice uporabe zemljišča, je potrebno tudi za nakup zemljišča vložiti ponudbo po enakem postopku.

II. PROMET Z NEZAZIDANIM STAVBNIM ZEMLJIŠČEM

Promet z nezazidanim stavbnim zemljiščem ureja zakon o razglasitvi zakona o razpolaganju z nezazidanim stavbnim zemljiščem, ki je objavljen v Uradnem listu SRS, št. 27 z dne 30. 6. 1972.

Po tem zakonu se štejejo za nezazidana stavbna zemljišča tista zemljišča, ki so po urbanističnem ali zazidalnem načrtu namenjena za graditev.

Tisti, ki namerava prodati nezazidano stavbno zemljišče, na katerem ima lastninsko pravico, je dolžan ponuditi to zemljišče v nakup občini, na katere območju je to zemljišče. Ponudba mora vsebovati ceno zemljišča in druge pogoje za prodajo zemljišča.

Ponudbo o prodaji nezazidanega stavbnega zemljišča je treba sporočiti občini preko občinskega sodišča, na katerega območju je to zemljišče.

Če občina v 60 dneh od dneva, ko je bila vročena ponudba, ponudbe ne sprejme, lahko lastnik proda zemljišče drugemu, vendar le ob istih ali za prodajalca ugodnejših pogojih.

Če pa v enem letu zemljišča ne proda, mora po tem roku ob ponovni nameravani prodaji ponoviti ponudbo po enakem postopku.

Glede na navedeno je razvidno, da daje omenjeni zakon pri nakupu nezazidanega stavbnega zemljišča ob enakih pogojih prednost občini, ob različnih pogojih pa tistemu, ki ponudi višjo ceno, če je podan enak interes tako s strani občine kot ostalih zainteresiranih občanov za pridobitev stavbnega zemljišča. Če pa je pridobitev nezazidanega stavbnega zemljišča v splošnem interesu, se lahko občina poslužuje postopka za razlastitev po zakonu o razlastitvi in o prisilnem prenosu pravice uporabe (Uradni list SRS, št. 27/72), če je tak splošni interes podan za zgraditev gospodarskih, stanovanjskih, komunalnih, znanstvenih, prosvetnih, kulturnih, narodno-obrambnih ali drugih objektov. V tem primeru so z zakonom določeni tudi pogoji in postopek za določitev pravične odškodnine za razlašeno zemljišče.

Skupščina občine
Zalec

STROKOVNI POGOVORI nasveti

IZKUŠNJE SADJARJEV NA MIROSANU

Kljub temu, da smo šele pričeli z obiranjem sadja, že lahko ugotovljamo, kakšni bodo rezultati, oziroma ali je bilo sadjarjenje uspešno ali ne.

Poslovna enota sadjarstvo obsega dve obračunski enoti: sadjarsko in drevesničarsko. Vodstvo in delavci so zaposleni enotno v obeh obračunskih enotah,

Takole so obrodili špuri ali krstikarji na Mirošanu.

kar smatram za edino pravilno, saj se delovna sila najracionalnejše zaposli, obe dejavnosti pa sta popolnoma enakopravno obravnavani.

Sadjarstvo obsega 122 ha nasadov, po sadnih vrstah pa je 118 ha jablan, 2 ha hrušk in 2 ha višenj.

Drevesnica pa je na 5 ha z letno proizvodnjo 80.000 sadnih sadik.

Produktivnost je izredno visoka,

saj je na vsakih 7 ha zaposlen 1 redno zaposlen delavec, poleg tega pa isti delavci obdelajo še drevesnico.

Kljub temu, da smo v lanskem letu pridelali rekordno količino sadja - 1150 ton, bo letošnji pridelek zopet prav dober. Da bo letos ponovno primerno dober pridelek, se lahko zahvalimo dobri zaščiti pred boleznimi in škodljivci, saj smo opravili 19 škropljenj. Ugotovljamo, da je zaščita najvažnejši ukrep za doseg količinskega in kakovostnega pridelka. Na tistih površinah, kjer sta v lanskem letu bila močnejše razširjena škrlup in plesen, je v letošnjem letu slabši pridelek. Pri sorti zlata parmena, ki je izrazito izmenično rodna sorta, bo letos znatno nižji pridelek, medtem ko je sorta jonatan bistveno boljše obrodila. Isto velja za sorto rdeči delišes, medtem ko bo zlatega delišesa nekoliko manj. Po kvaliteti so v letošnjem letu boljše vse sorte, razen zlate parmene, ki ji je lansko mokro leto bolj ugajalo kot letošnje suho.

Z izpopolnitvijo strojev smo v letošnjem letu prav redno kosili travo, saj je bila pokošena 6—8-krat.

Gnojenje opravljamo takole: v jeseni (konec oktobra) potrosimo 1.000 kg nitromonkala 9:18:18. Konec februarja dodamo 400 do 500 kg KAN 27 %, po cvetenju pa odvisno od sorte in obloženosti še povprečno 300 kg KAN.

Pas pod drevesi — širok 1 do 1,5 m smo s herbicidi 2-krat škropili: prvič z mešanico gramoxona, reglona in simazina v mesecu maju in drugič konec junija z mešanico gramoxona in deherbana forte. V sušnem letu, kot je bilo letošnje, sta bila redna košnja in uničevanje pod krošnjami izrednega pomena.

Pred tremi leti smo zasadili 2 ha gostega nasada z tako imenovanimi spuriali brstikarji. Ti

v letošnjem letu nazorno kažejo, da je bila usmeritev slovenskih sadjarjev popolnoma pravilna. Nasad bo letos dal ca. 12.000 kg pridelka na hektar, praktično 100 % prve kvalitete.

Pridelovalni stroški pa so bistveno nižji, kot pri drugih sortah oziroma vzgojnih oblikah.

Medtem ko smo v lanskem letu vse pridelke prodali na dvorišču drobnim odjemalcem in sindikatom, bomo v letošnjem letu polovico pridelka vložili v hladilnico. Zaradi nekoliko boljše proizvodnje v kmečkih nasadih ne pričakujemo tolikšnega povpraševanja.

inž. V. Korber

Drevesnica je letos izredno lepo uspela, posebno del, ki gre v jeseni v prodajo. Sadike so v glavnem prodane, predvsem tiste, za goste nasade. Kljub temu pa bo napredaj dovolj raznih vrst sadik jablan, hrušk, breskev, višenj, češpelj, kutin, češenj, marelic, rdečega in črnega ribeza ter vrtnic. Cene sadikam bodo od 15,00 do 20,00 din, odajati pa jih bomo pričeli po 1. novembru.

DRISKE PRI TELETIH

Pitanje telet postaja v zadnjem času zaradi vse večje porabe mesa in zaradi dokaj ugodnih cen mlade pitane živine zanimivo tudi za naše živinorejce. Posebno še, če pitamo teleta iz lastne vzreje in pri tem uporabljamo v glavnem doma pridelano krmo. Vzreja pitancev je obenem tudi dopolnilo k zaslužku našega hmeljarja, saj se živinoreja in hmeljarstvo lepo dopolnjujeta. Pri nadaljnji vzreji naletijo rejci zelo pogosto na težave zaradi bolezni telet, ki onemogočajo oziroma zelo omajajo samo rentabilnost pitanja.

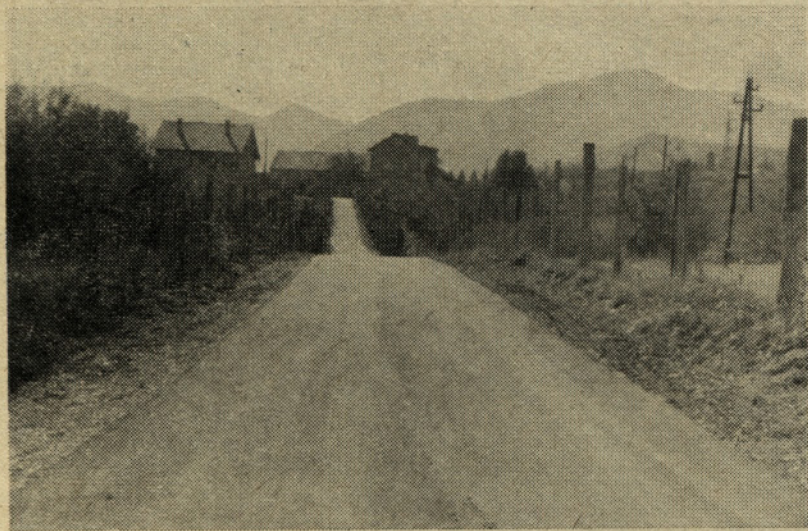
Najbolj pogosti in tudi najbolj nevarni bolezni sta driske in pljučnice. Za drisko lahko obolijo teleta v vsaki dobi starosti, vendar so najbolj pogostna obolenja v prvih dnevih življenja in v času odbijanja teleta od mlečne hrane in privajanja na seno in razne koncentrate.

Da bi se rodilo zdravo in za življenje sposobno tele, je potrebno, da rejci posvetijo večjo skrb in nego breji kravi sami. Krava mora presušiti vsaj dva meseca pred porodom, prehrana naj se izboljša v tem smislu, da se zmanjša obrok silaže in rezancev ter tropin, poveča pa obrok kvalitetnega sena, detelje in mineralnih koncentratov. Izredno ugodno vpliva paša in gibanje na svežem zraku. Porod sam naj bo v suhem, zračnem in dobro nastlanem hlevu, tele pa takoj po porodu prestavimo v zanj določen prostor. Ta prostor je potrebno poprej dobro očistiti in razkužiti z razkužili kot so Halamid, Cetavlon, lužna raztopina in podobno. Tele naj dobi čim prej svoj prvi obrok mleka. Smatra se, da porabi tele na vsakih 7 kg žive teže 1 liter mleka. Mlezivo je izredno bogato na beljakovinah, vitaminih in mineralih, zato je nujno, da ga dobi tele čimprej. Kajti v mlezivu se nahajajo obrambna telesca, ki ščitijo mlad, življenju še neprilagojen organizem pred škodljivimi klicami iz okolja. V prvih dnevih življenja naj tele pije večkrat dnevno, ker se manjše količine popitega mleka lažje in boljše prebavljajo. Še danes si niso

strokovnjaki enotnega mnenja glede tega ali naj tele sesa ali pa se naj napaja. Iz zdravstvenega stališča je bolje, da tele sesa, kajti pri tem dobiva normalno toplo in čisto mleko počasi. S tem odpadejo napenjanja zaradi prevelike količine na hitro popitega mleka. Z gospodarskega vidika pa ima napajanje niz prednosti. Teletu lahko točno določimo količino popitega mleka, katerega lahko v poznejši dobi nadomestimo z raznimi nadomestki, odpade pa tudi težko odvajanje teleta od mleka v poznejši dobi.

Tele se najbolj pogosto okuži s škodljivimi klicami, ki povzročajo driske. Vlažni in zamazani zidovi, vlažna in onesnažena stela so idealna gojišča za bakterije, katere tele že v prvih dnevih življenja pridno oblikuje. Ko klice prodrejo skozi usta v prebavni trakt, se tukaj zaradi izredno ugodnih pogojev neverjetno hitro razmnožijo. Same bakterije in njihovi škodljivi produkti pa povzročijo vnetje želodčne in črevesne sluznice. Posledica tega je, da tele postane žalostno, odbija hrano, stalno se napenja. Blato je vodenasto z izredno smrdljivim vonjem, okolica repa je zamazana z iztrebki. Tele po navadi leži, občasno stoče, temperatura je pogosto povišana. V kolikor se pokažejo taki ali podobni znaki, je potrebno da se teletu odvzame vsaka hrana, post naj traja en do dva dneva. V tem času je potrebno teletu dajati poljubno količino kamilčnega ali ruskega čaja. Zelo dobro učinkuje tudi čaj iz hrastove skorje. V kolikor se stanje takoj ne popravi, je najbolje, da takoj pokličete veterinarja. Po pregledu živali bo odredil način prehrane in predpisal potrebna zdravila. Odlašanje z zdravljenjem je velikokrat lahko usodno za žival, kajti bolezen zelo rada preide v kronično obliko, ali pa kar je še postejše, žival pogine. V kolikor teleta prebolijo težje oblike drisk, zaostanejo v rasti, s tem se podražijo stroški in rentabilnost pitanja take živali je vprašljiva.

Ocvirk Franc, dipl. vet.

Na Mirošan vas popelje lepa nova asfaltna cesta. Takšno je tudi dvorišče, ki ne več blatno omogoča hitro in čisto manipulacijo številnim kupcem, ki od jutra do večera polnijo avtomobile z okusnim sadjem.

DEMONSTRACIJA SILOKOMBALNOV

V torek 18. septembra ob 10. uri sta tovarna Pöttinger in uvozni oddelek Kombinata Hmezad organizirala na farmi Zalag demonstracijo spravila silaže.

Med demonstracijo so prikazali delo treh različnih tipov Pöttingerjevih silokombalnov. Demonstracije se je udeležilo lepo število kmetijskih strokovnjakov in kmetov iz Kombinata Hmezad in sosednjih kmetijskih organizacij, nekaj pa jih je bilo celo z Dolenjske.

Pri delu smo videli naslednje tipe silokombalnov: MEX-II, MEX-III in MEX-IV. MEX-II pri nas že dobro poznamo. Tudi v Savinjski dolini jih je nekaj (v lasti strojnih skupnosti), ostala dva pa sta bila predstavljena prvič. Z MEX-II lahko pospravljamo samo silažno koruzo. MEX-III in MEX-IV pa imata še dodatne delovne priprave, ki jih lahko zelo hitro zamenjamo, za obiranje koruznih storžev ali pobiranje pokošene detelje ali trave. Žal teh dveh naprav na demonstraciji niso prikazali.

MEX-II, ki je bil na demonstraciji najbolj zanimiv za kmete, je najmanjši iz te serije. Njegova zmogljivost je do 20 ton zelene silaže na uro, odvisno od moči traktorja. Minimalna potrebna vlečna moč je 30–35 KM, če pa hočemo doseči maksimalno zmogljivost, potrebujemo traktor z najmanj 40 KM. Iz lanskoletnih izkušenj vemo, da so ti kombajni pri delu zelo zanesljivi. Pri rednem vzdrževanju (čiščenju in mazanju) ni bilo nobenih zastojev.

Ta kombajn je po svojih lastnostih in zmogljivostih primeren za kmete in to predvsem v okviru strojnih skupnosti.

MEX-III je prav tako enovrsten silokombajn kot MEX-II, vendar zelo izpopolnjen. Njegova zmogljivost je do 38 ton silaže na uro, vendar odvisno od moči traktorja. Za najvišjo zmogljivost je potreben traktor s 70 KM, lahko pa delamo tudi s traktorjem, ki ima 45 KM.

Način dela pri spravilu koru-

ze je enak kot pri prej opisanem MEX-II. Najmanjša dolžina rezi je 4 mm, kar pomeni, da zdrobi praktično vsako koruzno zrno. Dolžino rezi lahko uravnavamo s številom nožev na rezalnem kolutu.

Zelo zanimiva sta dodatna delovna priključka, ki omogočata, da kombajn še bolje izkoristimo. To je pobiralna naprava, za pobiranje pokošene detelje in trave, porezanega pesnega listja itd. Delovna širina pobiralnika je 135 cm. Pobrano maso kombajn sproti reže na poljubno dolžino od 4–30 mm.

Z drugim priključkom obiramo storže koruze. Poleg obiralne naprave, se ob rezalnem kolutu montira tudi naprava za mletje storžev in zrnja. Na ta način dobimo maso, ki jo lahko takoj siliramo.

Ta priključek bo zanimiv predvsem za tiste obrate, ki se bodo specializirali v živinorejo in bodo prešli tudi na pripravo silaže iz koruznega zrnja in storžev.

Poleg opisanega ima MEX-III tudi hidravlično prigrinjeno podporno kolo, ki ga je potrebno uporabljati pri vseh traktorjih lažjih od 70 KM.

Tudi ta tip bi bil zelo primeren za privatni sektor, oziroma strojne skupnosti. Seveda pa bi si morala v tem primeru skupnost iskati pomoč na enotah za kooperacijo, ki imajo težje traktorje. Tako bi lahko traktor z enoto opravljal žetev koruze ali pobiranje trave in detelje, člani skupnosti pa bi s svojimi traktorji in prikolicami opravljali prevoz.

Zadnji kombajn, ki so ga na demonstraciji prikazali, je obenem tudi največji. To je dvovrstni MEX-IV. Tudi ta ima dodatne naprave, in sicer: dvovrstni obiralnik strožev, pobiralnik z delovno širino 155 cm in žetveno napravo. Zmogljivost kombajna je 60 ton silažne mase na uro. Minimalna vlečna moč deklarirana na prospektu je 65 KM. Na demonstraciji pa je bilo povedano, da je za pogon potrebno 90 KM. Tak traktor pa seveda

sam vleče po njivi tudi prikolico.

Dolžino rezi lahko reguliramo od 4–50 mm, odvisno od števila nožev na rezalnem kolutu (3–9 kom). Pri tem kombajnu je prvič uporabljen poseben sistem rezanja koruze. Sistem omogoča delo z manjšo pogonsko močjo, bistvo pa je v tem, da rezalni kolut z noži reže maso v desnem kanalu (koruzo iz desne vrste) od zgoraj navzdol, maso v levem kanalu pa od spodaj navzgor.

MEX-IV ima dve podporni kolesi, ker je precej težak, njegova slaba točka pa je po mnenju opazovalcev v tem, da je zelo širok in precej neroden pri transportu.

Kot zanimivost naj povem še to, da ga lahko priključimo na tri načine: bočno in zadensko na standardni straktor in frontalno na Unimoga.

MEX-IV bo verjetno za privatni sektor pa tudi za obrate Kooperacije manj zanimiv (vsaj dokler so površine tako razdrob-

ljene), pač pa bo zelo primeren za družbene obrate, ki imajo strnjene površine in urejene komunikacije.

Okvirne cene za MEX-II in MEX-III so okrog 35.000 din za prvega in okrog 53.500 din za drugega. Za MEX-IV pa cena še ni znana. Dodatne delovne organe, ki so bili opisani, pa je potrebno posebej naročiti in plačati.

Nekaterim se bodo cene zdele visoke. Vendar moramo na to gledati iz zmogljivosti stroja in težavnosti dela, ki ga lahko opravimo s strojem, pa bomo kmalu videli, da se nam nabava izplača.

Škoda, da na demonstraciji niso prikazali tudi transporterjev, ki bi mnoge prav gotovo zanimali.

Na koncu lahko ugotovim, da so podobne demonstracije strojev potrebne in koristne. To so potrdili tudi kmetje in kmetijski strokovnjaki s svojim obiskom. inž. L. S.

ZOPET PREKRŠKI

Komisija za zaščito delovnih dolžnosti pri Kmetijskem kombinatu HMEZAD je v mesecu avgustu obravnavala 6 primerov kršitev delovnih dolžnosti v TOZD Mesnine. V dveh primerih je komisija izrekla ukrep opomin, v enem primeru je bil postopek ustavljen, ker je delavec v času pripravljalnega postopka prenehal z delom, ukrep javni opomin pa je bil izrečen v treh primerih:

— Juteršek Cirilu, mehaniku v TOZD Mesnine, ker si je protipravno prilastil 12 voltni električni akumulator,

— Samec Dragici, delavki v PE Pakirnica, TOZD Mesnine zaradi protipravne prilastitve 1 kg sesekljanega mesa.

— KRANJC SLAVKU, delavcu v TOZD MESNINE, ker si je protipravno prilastil 1,25 kg svežega svinjskega mesa.

GNOJILLO ZA VRTNICE

Neka gospodinja iz New Orleansa, ZDA, se je domislila in je vsak grm vrtnic zasula s 6–9 lupinami banan. Vrtnice so veliko lepše cvetele kot sosedom. Nato so tudi znanstveniki potrdili njen poskus. Vzrok je menda velika količina kalija v bananinih lupinah in tudi hitro razkrajanje. Lupine banane je treba zasuti s prstjo okrog vrtnic 1 cm visoko.

ZDRAVILNA MOČ BOBA

Dr. Ernest Spiegel, ki deluje na Parkinsonovem zavodu v Miamiu, ZDA, je nedavno odkril zdravilno moč boba. Pridobil je iz njega zdravilo, ki močno iz-

boljša stanje bolnika, obolelega za Parkinsonovo boleznijo in je tudi mnogo cenejše od dosedanjega zdravila dopa.

PRIJATELJSTVO MED CVETLICAMI

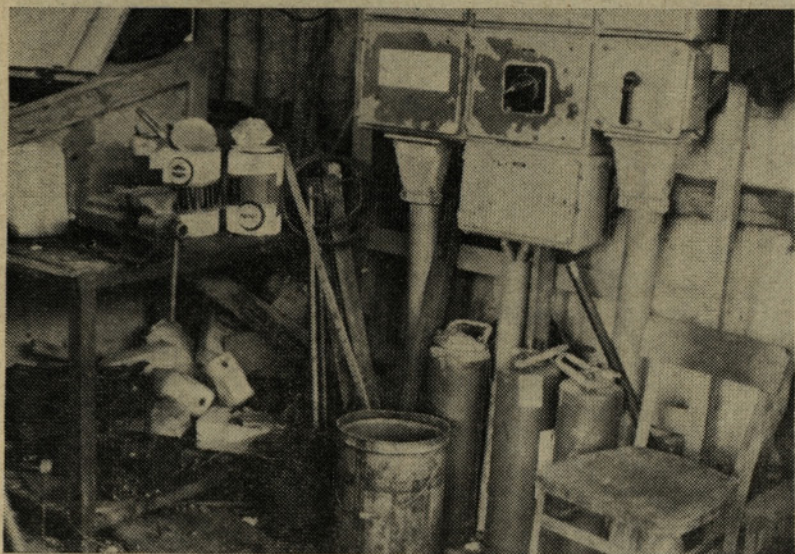
Nekateri vrtnarji so prišli do spoznanja, da tudi med cvetlicami vlada določena »simpatija« ali »antipatija«. Vrtnice in resede se na primer slabo prenašajo v isti vazi in kaj hitro začno veneti. Posebno šmarnice nimajo rade drugih cvetic. Pač pa je, kakor se neverjetno sliši, velika simpatija med vrtnicami in čebulo. Če med vrtnice posadimo čebulo, bodo vrtnice čudovito cvetele.

Od 1. novembra boste na TOZD Mirošan lahko izbirali in kupovali sadno drevje. Pohitite! Večino drevja imajo že prodanega pa jeSENSKO sajenje je bolj zanesljivo.

Posadka naše največje sušilnice Žovnek je izkoristila redukcijo električnega toka za spominski posnetek.

Je še kje na neprimernem kraju tako navlečeno kot v tej lopi obilnega stroja?

NOV NAČRT SREDNJEROČNEGA RAZVOJA VARSTVA PRI DELU

Določilo temeljnega zakona o varstvu pri delu določa v 61. čl., da mora vsaka organizacija v svojem načrtu za delo in razvoj izdelati program ukrepov za varstvo pri delu in določiti sredstva za ugotavljanje in pospeševanje varstva pri delu.

To nas je obvezalo, da smo pred petimi leti sestavili in potrdili načrt razvoja varnosti, določili sredstva za pospeševanje varnosti, kar pa ni bilo upoštevano in povezano z načrtom gospodarskega razvoja in še posebno s finančnim načrtom podjetja. Slednje je tudi razlog, da prvi načrt sanacije varstva ni realiziran tako, kot je bilo programirano.

Razmere stanja in razvoj gospodarstva narekuje potrebo po sestavi in osvojitvi novega srednjeročnega načrta razvoja varstva pri delu. Nujno potrebno bo, to je pokazala praksa o izpolnjevanju oziroma pomanjkljivosti dosedanjega načrta, da se v načrtu delajo dela in posli za namene varstva pri delu v operativne in razvojne. Razvojni bi bili tisti posli, ki jih ne bo mogoče načrtovati in izvajati v teku enega poslovnega leta. Med razvojne naloge varstva pa štejemo tudi proučevanje, raziska-

ve, postopne priprave in ustvarjanja rekonstrukcij. Nujno bo tudi, da se v bodoče, v kalkulacijah posameznih proizvodnih stroškov vnese ali bolje upošteva tudi nov činitelj — »varnost pri delu« tako kot so samostojni elementi, npr. surovina, delo, amortizacija, režija in drugo. Skratka, varnost pri delu mora postati tudi prisoten kalkulativen element. V nasprotnem primeru bosta operativna in razvoj varnosti še v bodoče bistveno trpela zaradi pomanjkanja denarnih sredstev za uresničevanje načrtnega izvajanja zahtev varnosti.

Načrt srednjeročnega razvoja varnosti naj bi nudil številne koristi, najvažnejše je gotovo korist stvarjenja teženj k sistemu, v katerem varnost ni samo varnost, temveč je sestavina ekonomike podjetja.

Zato je naloga in dolžnost (zakonska določila) vsega tehnološkega, gospodarsko-ekonomskega in varnostnega strokovnega teama v podjetju, da sestavi načrt dolgoročnega razvoja varstva, ki bo ustrezal interesom vseh dejavnikov.

Za službo varstva pri delu
Janko Zupanek

Sadni vrt v oktobru

Oktobra oberemo še zadnje sadike našega dela in skrbi. Pri obiranju moramo paziti, da ne polomimo preveč rodnihi vejic za prihodnja leta. Hkrati s pravilom letošnjega pridelka moramo pričeti skrbeti za vnaprej. Prva skrb je, da vsaj vrtnemu našemu sadnemu drevju tiste snovi, ki smo jih odnesli s pridelkom iz sadovnjaka. Pravočasno in pravilno gnojenje je veliko jamstvo za uspeh. Zelo priporočljiva so mešana in kompleksna gnojila, ki vsebujejo majhen odstotek dušika. Posebej so za sadovnjake pripravljena »sadjarska« gnojila, kot so NPK-Mg! B 8:8:18:1:1 in

NPK 7:14:21 ter NPK 8:16:22 in NPK 9:18:18. Prvi dve omenjeni gnojili sta najboljši. Gnojila damo glede na razvoj dreves in potrebe tal od 600 do 800 kg na hektar. Najbolje je, da gnojilo zaorjemo v zemljo, saj je meseca oktobra tudi za oranje najprimernejši čas.

Že v oktobru si moramo pre-skrbeti ali vsaj naročiti potrebne sadike. Sadimo lahko takoj, ko listje odpade. Zgodnja saditev bo gotovo uspela. Da ne bo razočaranj, moramo že sedaj misliti na ograjo okrog nasadov ali na zaščito dreves pred divjadjo.

ŽIVINOZDRAVNIŠKA SLUŽBA

za oktober in november

- Od 6. 10. do 13. 10. Florjanc Julij, dipl. vet., Braslovče, tel. 72-048
 Od 13. 10. do 20. 10. Štribra Edvard, dipl. vet., Šempeter, tel. 71-080
 Od 20. 10. do 27. 10. Ocvirk Franc, dipl. vet., Vransko, tel. 72-407
 Od 27. 10. do 3. 11. Lesjak Milan, dipl. vet., Prebold, tel. 72-201
 Od 3. 11. do 10. 11. Florjanc Julij, dipl. vet., Braslovče, tel. 72-048
 Od 10. 11. do 17. 11. Štribar Edvard, dipl. vet., Šempeter, tel. 71-080
 Od 17. 11. do 24. 11. Ocvirk Franc, dipl. vet., Vransko, tel. 72-407
 Od 24. 11. do 1. 12. Lesjak Milan, dipl. vet., Prebold, tel. 72-201
 Od 1. 12. do 8. 12. Florjanc Julij, dipl. vet., Braslovče, tel. 72-048

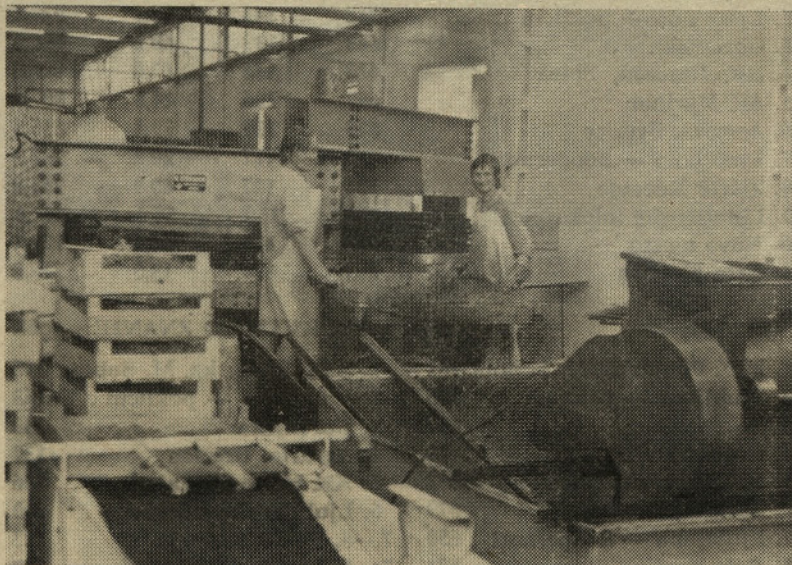
Dne 29. 11. 1973 ne osemenjemo.

Dne 30. 11. 1973 osemenjuje dežurni veterinar.

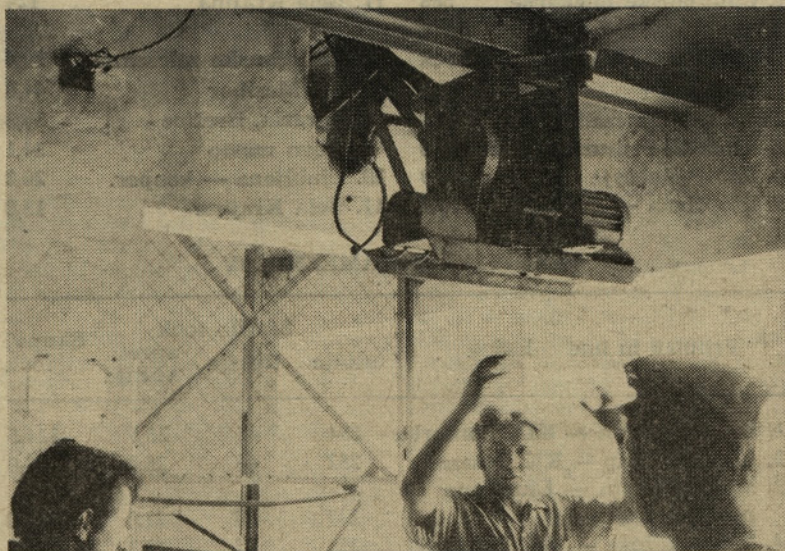
Dežurna služba prične ob delavnikih ob 15. uri in traja do 7. ure zjutraj.

Ob sobotah prične dežurstvo ob 12. uri in konča v ponedeljek ob 7. uri zjutraj.

VETERINARSKA POSTAJA
ŽALEC

V novo urejeni hali Vitala dekleta stiskajo grozdje, sok konzervirajo in prodajajo kot priljubljen Vitalov grozdni sok.

Kjer je tehnika improvizirana, rada odpove. Potem je pač potrebno tehniko nadomestiti z močjo mišic in dvigalo dvigati ročno.

XVIII. republiško prvenstvo traktoristov

Gostitelj in organizator letošnjega republiškega prvenstva je bila poleg LTS, sekcija za kmetijstvo, KZ Bela Krajina. Prvenstva se je udeležilo 11 ekip — največ doslej, ki so se z vso zagrizenostjo in znanjem spopadle za točke v vseh tekmovalnih disciplinah: kvalitetnem oranju, spretnostni vožnji in teoriji. Vsaka točka je bila res pridobljena z znojem, saj je bila temperatura v dneh tekmovalja res visoka, tekmovalna parcela pa po dolgotrajni suši zavita v oblak prahu.

Ekipno so zmagali poklicni traktoristi KIK Pomurka, naša ekipa pa je bila šele četrta. Med posamezniki se je iz naše ekipe najbolje uvrstil Ivan Ločičnik. Dosegel je drugo mesto, za zmago v spretnostni vožnji pa je pre-

jel lep pokal. Ostali člani ekipe so se plasirali: 14. mesto je dosegel Jože Mihelak, kooperant, 24. mesto je dosegel Slavko Škrabar, poklicni traktorist DE Kooperacija, 28. mesto pa Martin Štajner, poklicni traktorist KZ.

Pozdraviti moramo plasma Jožeta Mihelaka, saj se je kot začetnik zelo dobro uvrstil. Visok plasma Ivana Ločičnika vsakič pričakujemo, saj je rutiniran tekmovalec. Nekoliko sta razočarala Slavko Škrabar, ki je tekmoval prvič in Martin Štajner.

Uspehu ali neuspehu posameznika botruje vrsta okoliščin, od sreče pri žrebanju parcele do osebnega razpoloženja na tekmi. Zmaguje tisti, ki je podkovan z znanjem, spreten, preračunljiv in hladnokrven. Tako je tudi prav.

EKIPNA UVRSITITEV

Ekipa	oranje	teorija	spret. vožnja	Skupaj točk
1. KIK Pomurka, M. Sobota	741	145	62,0	948,0
2. Ljubljana — poklicni trak.	718	143	59,1	920,1
3. Gorenjska	689	139	63,5	891,5
4. KK Hmezad, Žalec	682	136	62,0	880,0
5. AK Maribor	697	126	44,8	867,8
6. Agraria, Brežice	679	137	39,3	855,3
7. Ljubljana — kooperanti	650	127	20,2	797,2
8. ZKGP Kočevje	581	127	60,9	768,9
9. Ljubljanske mlekarne	568	130	50,4	748,4
10. Novo mesto	569	126	34,1	729,1
11. Bela Krajina	591	124	13,0	728,0

ORANJE	točk	TEORETIČNO ZNANJE	točk
1. KIK Pomurka, M. Sobota	741	1. KIK Pomurka, M. Sobota	145
2. Ljubljana — poklicni	718	2. Ljubljana — poklicni	143
3. AK Maribor	697	3. Gorenjska	139
4. Gorenjska	689	4. Agraria, Brežice	137
5. KK Hmezad, Žalec	682	5. KK Hmezad, Žalec	136
6. Agraria, Brežice	679	6. Ljubljanske mlekarne	130
7. Ljubljana — kooperanti	650	7.—8. ZKGP Kočevje	127
8. Bela Krajina	591	7.—8. Ljubljana — kooper.	127
9. ZKGP Kočevje	581	9.—10. Novo mesto	126
10. Novo mesto	569	9.—10. AK Maribor	126
11. Ljubljanske mlekarne	568	11. Bela Krajina	124

SPRETNOSTNA VOŽNJA	točk		točk
1. Gorenjska	63,5	6. Ljubljanske mlekarne	50,4
2.—3. KK Hmezad, Žalec	62,0	7. AK Maribor	44,8
2.—3. KIK Pomurka, M. S.	62,0	8. Agraria, Brežice	39,3
4. ZKGP Kočevje	60,9	9. Novo mesto	34,1
5. Ljubljana — poklicni	59,1	10. Ljubljana — kooper.	20,2
		11. Bela Krajina	13,0

UVRSITITVE POSAMEZNIKOV

Tek. št.	Priimek in ime	Ekipa	Število točk			Skupaj točk
			oranje	teorija	spret. vožnja	
1.	Bukvič Štefan	— KIK Pomurka	254	47	23,5	324,5
2.	Ločičnik Ivan	— KK Hmezad	252	46	25,0	323,0
3.	Muhič Martin	— Ljubljana poklicni traktorist	247	50	21,0	318,0
14.	Mihelak Jože	— KK Hmezad	226	47	15,7	288,7
24.	Škrabar Stanko	— KK Hmezad	204	43	21,3	268,3
28.	Štajner Martin	— KK Hmezad	198	42	19,8	259,8

Ivan Ločičnik na višku svoje slave?! Prijeten je občutek, da član kolektiva doseže na tekmovalju tako pomemben uspeh in celo uvrstitve na prva mesta. Imamo talentirane ljudi, ki bi z znatno pomočjo na raznih področjih dosegli lepe uspehe in s tem afirmirali našo delovno organizacijo. Prihodnje leto pojde Ivan tekmoval na Finsko.

ORANJE — posamezniki

Maksimalno možnih točk je 275, za čas pa 20, skupno 295 točk.

1. Bukvič Štefan, KIK Pomurka — 254; 2.—3. Ločičnik Ivan, KK Hmezad — 252; 5.—6. Muhič Martin, Ljubljana — poklicni — 247; 15. Mihelak Jože, Kombinat Hmezad — 226; 27.—28. Škrabar Stanko — 204; 29.—30. Štajner Martin, Kombinat Hmezad — 198 točk. — 21; 11. Štajner

Martin, KK Hmezad — 19,8; 23.—24. Mihelak Jože, KK Hmezad — 15,7 točk.

Kazenske točke pri oranju so dobili:

1. Bukvič Štefan, KIK Pomurka 9
9. Štajner Martin, KK Hmezad 15

Točke za čas pri oranju so dobili:

1. Bukvič Štefan, KIK Pomurka — 20 točk; 2. Ločičnik Ivan, KK Hmezad — 20 točk; 3. Muhič Martin, Ljubljana — poklicni — 20 točk; 14. Mihelak Jože, KK Hmezad — 19 točk; 24. Škrabar Stanko, KK Hmezad — 9 točk; 28. Štajner Martin, KK Hmezad — 20 točk.

F. V.

TEORETIČNO ZNANJE — test

Maksimalno možnih točk je 50. 1.—2. Muhič Martin, Ljubljana — poklicni — 50; 7.—10. Mihelak Jože, KK Hmezad — 47; 7.—10. Bukvič Štefan, KIK Pomurka — 47; 11.—15. Ločičnik Ivan, KK Hmezad — 46; 25.—32. Škrabar Stanko, KK Hmezad — 43; 33.—36. Štajner Martin, KK Hmezad — 42 točk.

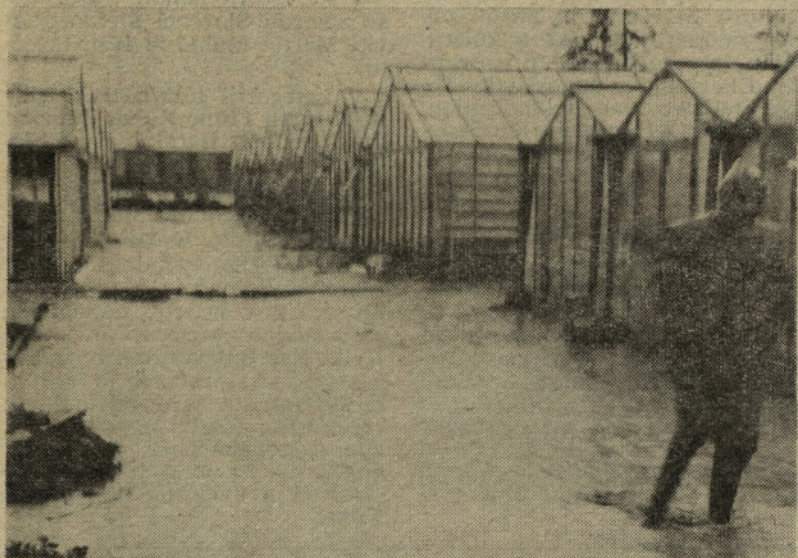
SPRETNOSTNA VOŽNJA

Maksimalno možnih 25 točk. 1. Ločičnik Ivan, KK Hmezad — 25; 3. Bukvič Štefan, KIK Pomurka — 23,5; 9. Škrabar Stanko, KK Hmezad — 21,3; 10. Muhič Martin, Ljubljana — poklicni

KATASTROFALNI 25. SEPTEMBER

Pravo tropsko deževje in narasle vode so povzročile po naših TOZD nad 100 milijonov škodo. Podivjana Savinja je odnesla most v Kasazah, zamaknila griškega, porušila jezove ter bila le dobrega pol metra pod nivojem katastrofalne poplave leta 1933.

Jože Benčina v TOZD Vrtnarstvo je dejal: »Vse smo storili, kar se je dalo. Škoda, kakšna velika škoda!«

Tajnica Ivica je prišla povedat v pisarno, da Ložnica poplavlja žalsko naselje Ložnica. Janko Zupanek ni mogel verjeti, da je res. Kmalu se je prepričal. Po cesti mu je tekla mimo hiše prava struga, v kleti pa je imel vode do kolen. Voda je segla celo do Cankarjeve ulice.

Vsako, kogar sem srečal, je govoril le o silnem nočnem nalu in grmenju. To nam je potrdil tudi meteorolog Inštituta za hmeljarstvo Tine Vučer. 25. septembra je padlo 78,9 mm dežja, 26. septembra pa 45,6 mm. Samo v teh dveh dneh je padlo 124,5 mm padavin, kar je za 14,5 mm nad 20-letnim septembrskim povprečjem v Savinjski dolini. V dneh od 22. do 27. septembra je padlo 156,3 mm dežja.

Zaradi naraslih vod se je dvignila podtalnica do površine in z Ložnico vred napolnila prostor od Zalca do Arje vasi vse do glavne ceste, pri Levcu pa zopet segla do nje in železnice. Savinja je že zgodaj zjutraj odnesla lesen most v Kasezah, zatem zamaknila težak betonski griški most

in ga spodkopala, pod njim prestopila levi breg ter se razlila čez polja do obrambnega nasipa v Petrovčah, v Levcu pa do železnice in glavne ceste ter zalila celo TOZD Vrtnarstvo in Mleko. V obeh TOZD so pravočasno spoznali hitro se bližajočo ujmo. V hudem nalu so vrtnarji reševali cvetoče ciklame tako dolgo, dokler jih ni zalila umazana voda, ki je kmalu segla čez koleno. Zelenjavi in drugim cveticam ni bilo rešitve. Škoda bi bila še mnogo večja, če voda ne bi tako hitro, kot je dopoldne dotekala, pozno popoldne odtekla. Vsi so se najbolj bali za cvetje v rastlinjaki, ki ga že pripravljajo za Dan mrtvih. Utrpeli so manjšo škodo, ki pa je za kolektiv kar občutna. Mlekarji so tudi pravočasno rešili vse kar se je dalo in tako zmanjšali škodo na minimum. Teden po poplavi Mlekarna ni obratovala, ker je morala ustreči vsem sanitarnim predpisom. Mleko so vozili v sosednje mlekarne, od tam pa pasterizirano mleko in izdelke nazaj. Največ škodo sta utrpeli prav omenjeni TOZD, druge pa so imele

manjšo škodo le zaradi vdorov vode v skladišča in na polja. Narasla Savinja je odtrgala podvinjski jez, zato Struga ne teče in naša žaga obrata Gozdarstvo na Polzeli stoji.

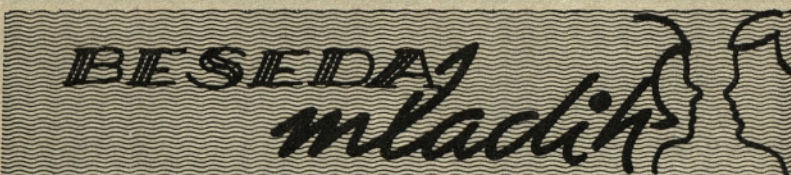
Naše gospodarstvo je utrpelo zaradi porušenih jezov, mostov in nasipov veliko škodo. Ljudje pa se sprašujejo, če poleg vode le ni

katastrofi pripomogel še kak drug faktor.

Visoke vode se ponavljajo skoraj po desetletjih: 1954. leta je plavalo Celje, 1963. pa je bilo podobno kot letos. Vse to nas opozarja, da bodimo pri obnovitvenih delih previdni, ker se nam, če ne prej, čez 10 let lahko zopet maščuje. Vy

Ložnica se je razlila po naselju Ložnica, okrog veterinarske postaje, okrog pokopališča in čez hmeljišča do Arje vasi.

Lep uspeh žalskih mladih zadružnikov

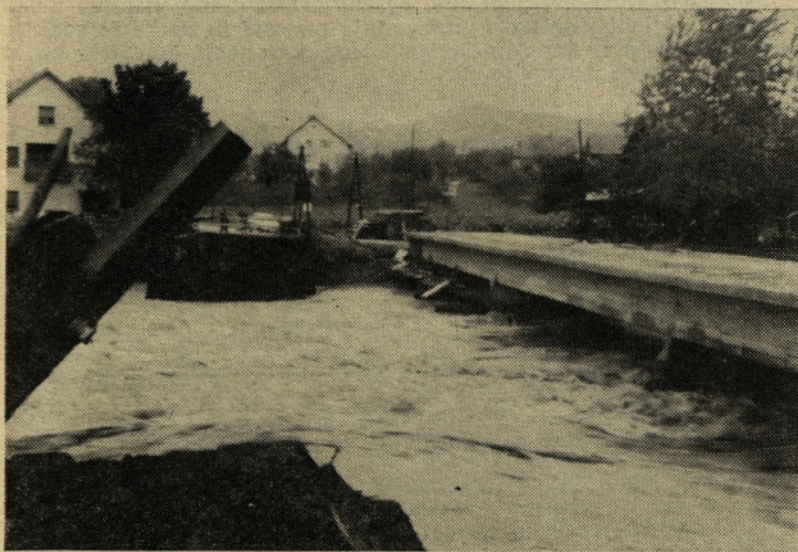
Prvo republiško tekmovanje mladih zadružnikov — traktoristov je za nami. Organizirala sta ga republiška konferenca ZMS in zadružna zveza SRS 30. septembra na površinah KIK Pomurka blizu Murske Sobote. Na tem tekmovanju so imele pravico nastopa zmagovalne ekipe iz sedmih območnih tekmovanj, ki so bila v Kranju, Vodich pri Ljubljani, Zalcu, Novem mestu, Mariboru, Murski Soboti in Novi Gorici. Teh regionalnih traktorskih tekmovanj se je udeležilo okoli 150 tekmovalcev, prvi trije najbolje uvrščeni iz vsakega področja pa so si zagotovili pravico sodelovanja na prvem republiškem tekmovanju mladih zadružnikov. Tekmovanje je potekalo po naslednjih propozicijah: testi, oranje in spretnostna vožnja.

Lep sončen dan je bil v soboto, ko so se začeli zbirati tekmovalci iz vseh koncev Slovenije v srednji kmetijski šoli v Rakičanu pri Murski Soboti. Tu so opravili teste, ki so bili po mnenju nekaterih največja ovira. Naslednji dan, to je v nedeljo, pa so se tekmovalci in precej gledalcev zbrali na travniku, ki je last KIK Pomurka, blizu Murske Sobote. Tu je navzoče najprej pozdravil ing. Slavko Glinšek, tajnik združne zveze SRS. Poudaril je, kako pomembno je takšno tekmovanje za izobraževanje in organiziranje mladih kmečkih ljudi. Velikega pomena za razvoj našega kmetijstva v prihodnje je,

da se mladi kmečki ljudje čimbolj izobražujejo na svojem področju in se tako čimbolje pripravijo za svoj težak poklic.

Tekmovalci in njihovi mentorji so se še zadnjič posvetovali med seboj in že so zabrnili traktorji. Plugi so zaorali v ledino, sprva sicer bolj negotovo, potem pa vedno bolj korajžno. V zraku je zadišalo po sveže preorani zemlji. Merilci so medtem vestno opravljali svoje delo in pridno beležili podatke. Mentorji, vsaj nekateri, so pridno spremljali delo svojih fantov in jim dajali poguma z vzpodbudnimi besedami. Medtem je prvih sedem tekmovalcev končalo z oranjem, nato pa so preizkusili svoje znanje še pri spretnostni vožnji. Druga skupina tekmovalcev pa je medtem začela z oranjem. Tako se je ponavljalo vse do enih popoldne, ko so se zvrstili vsi tekmovalci. Dež, ki je začel padati okrog enajstih, pa ni motil gledalcev, ki se jih je kar precej zbralo, še manj pa tekmovalce.

Ob dveh pa so se tekmovalci zbrali v srednji kmetijski šoli v Rakičanu, kjer je bila razglasitev rezultatov in podelitev pokalov, denarnih nagrad in priznanj. Zmagovalec med posamezniki je bil Boris SAJOVIC iz ekipe mladih zadružnikov iz Zalca in je prejel pokal Zveze mladine Slovenije. Na drugo mesto pa se je uvrstil Milan LORBER iz mariborske ekipe, na tretje mesto se (Nadaljevanje na 10. strani)

Lesen most v Kasazah ni zdržal. Okrog novega mostu je podivjana Savinja odnesla vse leseno.

SMRT MED CVETJEM

Pogovarjal sem se na uravi Kmetijstva I. v Latkovi vasi z inž. Tonetom Korenjakom, ko je rahlo potrkal, vstopil, se odkril in z vozniško knjižico v roki stopil proti nama: »Saj me poznate, Franc Turnšek sem, sin Matevža, tesarja, ki je dolga leta delal pri inž. Vinku Kolencu. Dopust sem si vzel v Gorenju in ker rad delam v hmelju, sem mislil, če bi me vzeli za traktorista, seveda, če ga rabite. Glejte, saj imam F kategorijo!

Tone ga je bil zelo vesel. Pogodila sta se in že je odvažal zelen hmelj od obiralnih strojev v Polčah. Kot vodja sušilnice Zovnek sem Francija bil vesel v poznih večernih ali zgodnjih jutranjih urah tudi jaz, ker je rad poprijel za vsako delo kot ostali traktoristi in tako pomagal ob koncu dvanajsturnega šihla utrujenim razkladalcem košev. Če sva se srečala, sva izmenjala spomine na njegova lepa otroška leta, ko je kup otrok,

z marljivimi starši bilo boj za življenje na lehi težke zemlje v Založah.

Sušilnice so bile zabasane z zelenim hmeljem. Stroji so zvečer obstali in veselil se je, da bo po dolgem delavniku zopet med svojimi, da se bo pošteno spočil.

In zgodilo se je! Ljubimec žene mu je zadal z nožem smrtni udarec.

Po naključju sem naslednjega dne srečal Francijevo sestro Jožico, ki je vsa iz sebe vihrala iz tovarne nogavic na Polzeli domov. Ogovoril sem jo. Odgovor: »Jezus, saj ne more biti res!«

Vse ostalo vemo. Sočustvujemo, sožalujemo, obžalujemo, obsojamo, se zgražamo, preklinjamo! Ostali so nepreskrbljeni otroci. In čas teče dalje... ter celi še tako težke rane.

Franci, hvala za trud in počivaj mirno med cvetjem, ki si ga kropil z lastno krvjo.

Vy

(Nadaljevanje z 9. strani)

je prav tako uvrstil član mariborske ekipe Stanko KRAMBERGER. V ekipni uvrstitvi so zasedli prvo mesto tekmovalci iz Zalca in si s tem zagotovili prehodni pokal, ki ga podeljuje združna zveza SRS. Drugo mesto so dosegli tekmovalci iz mariborske ekipe in tretje mesto ekipa iz Murske Sobote, ki je imela v svoji sestavi tudi dekle, korajžno tekmovalko Majdo Bertalanč.

Kmečki glas je podelil pokal za najboljšega orača, ki so ga izbrali zopet med žalskimi mladimi združniki. Prejel ga je Boris Sajovic iz Gomilškega. Tako je Boris Sajovic odnesel s tega tekmovanja kar dva pokala.

Nato pa je predsednik RK ZMS Ljubo Jasnič čestital zmagovalcem in jim zaželel še veliko uspehov. Ing. Slavko Glinšek je nato poudaril, da se morajo mladi kmečki ljudje pogosto srečevati na takšnih in podobnih tekmovanjih. Nato pa je spregovoril o pomembnosti organiziranja mladih kmečkih ljudi v akti-

vih mladih združnikov. V teh aktivih se zbira jedro kmečke mladine, ki hrepeni po znanju, zato je pomen teh aktivov ravno v tem, da čimbolj organizirano zadovolji potrebe po izobraževanju, hkrati pa ne sme pozabiti na zabavo in razna športna udejstvovanja svojih članov. Poskrbeti je treba, da bodo mladi kmečki ljudje čimbolj aktivno sodelovali. Zato združna zveza tudi pripravlja seminarje za vodje aktivov MZ, da se ti čimbolj pripravijo za delo, ki jim je zaupano. Tako je sklenil svoj govor ing. Glinšek.

Tako lepih uspehov naših fantov smo vsi zelo veseli. Želimo jim, da bi prehodni pokal, ki so ga prejeli v skupni uvrstitvi, tudi drugo leto tako uspešno osvojili. Največ zahvale za uspeh naših tekmovalcev pa gre mentorju žalskih mladih združnikov, ing. Slavku Vošnjaku iz žalskega HMEZADA, ki že nekaj časa zelo uspešno vodi mlade združnike in jim je pripravljen vedno pomagati. Ivana-Zlatka Cencen

Licitacija

Po sklepu sveta KK Hmezad Hišni sklad z dne 17. 7. 1973 je razpisana javna licitacija dne 15. 10. 1973 ob 8. uri v prostorih KK Hmezad Hišni sklad Zalec Soseska Ložnica 81 za del funkcionalnega podstrešja v skupni površini 33,00 m² v Celju, Jenkova 38. Izključna cena podstrešja znaša 4.307,00 din. Drazitelji so dolžni pred pričetkom dražbe položiti varščino v znesku 10% od izključne cene.

Po opravljeni dražbi bo s kupcem v 15 dneh sklenjena kupna pogodba. Kupec je dolžan celotno kupnino poravnati prodajalcu takoj ob podpisu pogodbe. V kolikor kupec v navedenem roku celotne kupnine ne plača, bomo razpisali ponovno licitacijo in mora prvi dražitelj plačati stroške ponovnega razpisa in nadoknaditi eventualno razliko pri ponovno doseženi kupnini.

Kupec je dolžan razen kupnine plačati vse stroške kupne pogodbe, zemljiško-knjižnega prenosa lastništva in prometni davek od nepremičnin.

Vse ostale informacije glede prodaje lahko zainteresirani dobijo v upravi KK Hmezad Hišni sklad Zalec Soseska Ložnica 81.

Tekmovanje oračev

XV. zvezno tekmovanje oračev je bilo od 28. do 30. septembra v Murski Soboti. Organizirala sta ga kmetijsko tehniška komisija pri zvezi organizacij za tehnično kulturo Slovenije in zvezni odbor za razvoj tehnike v kmetijstvu in gozdarstvu pri svetu Ljudske tehnike Jugoslavije. Pokroviteljstvo nad tekmovanjem pa je prevzel izvršni svet Skupščine SR Slovenije. Prvi dan, to je v petek, so izžrebali tekmovalci štartne številke, poskusno orali in zvečer ob 20. uri tekmovali v teoretičnem znanju. Naslednji dan, v soboto, pa je bila na tekmovalnem prostoru svečana otvoritev ob 8. uri. Zatem so tekmovali v oranju in spretnostni vožnji. Zvečer so si vsi udeleženci v kapelski kleti privezali dušo.

V nedeljo ob 12. uri so razglasili rezultate, razdelili pokale in nagrade ter tako uspešno zaključili XV. zvezno tekmovanje oračev.

REZULTATI ZVEZNEGA TEKMOVANJA TRAKTORISTOV V MURSKI SOBOTI

V kategoriji lahkih traktorjev so zmagali Slovenci Stefan Bukvič, Martin Muhič in Ivan Ločičnik.

V kategoriji težkih traktorjev so zmagali Franc Kuhar, Marjan Frelj in Bela Bergelek — vsi Slovenci.

Stefan Bukvič je bil prvak v vseh treh tekmovalnih disciplinah — oranju, teoriji in spretnostni vožnji.

Stefan Bukvič in Marjan Frelj sta že v nedeljo odpotovala na svetovno prvenstvo oračev na Irsko. Ker Bukvič letos že tretjič nastopa na svetovnem prvenstvu in ker pravila ne dovoljujejo še več nastopov, bosta prihodnje leto zastopala našo državo na Finskem, kjer bo svetovno prvenstvo, Ivan Ločičnik in Martin Muhič.

V torek 18. septembra so nas obiskali predstavniki Skladišč in hladilnic za kmetijske pridelke iz dunajskega Novega mesta. V sejni sobi združnega doma v Petrovčah jim je tovariš Božo Jurak podal kratko informacijo o podjetju in njega dejavnosti po TOZD. Na sadnih plantažah Mirošana so bili zelo navdušeni nad kvaliteten sadjem, ki so ga tudi pokusili. Nikakor jim niso šle v račun naprave za obiranje, sušenje, navlaževanje in basanje hmelja v Arji vasi. Za njihove razmere predstavlja to takšno investicijo, ki jo kmetijstvo težko prenese. Zelo so se zanimali tudi za strojne skupnosti hmeljarjev in drugih interesnih skupnosti na vasi. Pravijo, da so tudi pri njih začeli uvajati nekaj podobnega.

V razgovoru z avstrijski smo spremljevalci dobili prijeten občutek, da smo lahko na našo proizvodnjo ponosni in da se že sosedje lahko pri nas prav zaradi naše sproščene dejavnosti, domiselnosti in pridnosti marsikaj naučijo.

Z Mangrta je čudovit razgled

Verjeli smo vremenski napovedi, da bo lepo, in bili mokri.

Kolera v Italiji nam je onemogočila vožnjo skozi Trbiž na Predil. Zato je zadnji čas odpovedalo udeležbo večje število prijavlencev. Pripeljali smo se zelo udobno že ob 7. uri 15. septembra na Vršič, kjer smo zajtrkovali in si ogledovali nič kaj dobrega obetajoče kadeče se vrhove Prisojnika, Razorja, Mangrta in Mojstrovke. Novo kočjo pri izviru Soče pripravljajo za otvoritev, pa tudi v utici za spominke ni bilo nikogar. Do tretje serpentine ceste na Mangrt jo je naš »Janez« kar dobro ubiral. V to ser-

pentino pa je šofer zapeljal po sredi in tako nerodno, da Janez ni šel ne naprej ne nazaj. Na prepričevanje šoferja, da ne gre več naprej, smo malce poparjeni in razočarani izstopili, saj je do kočice še 10 km ceste. Na srečo je za nami pripeljal ena in pol tonski tovornjak, ki ga je upravljaval v teh krajih znan šofer avtobusa. Le-ta je izjavil, da je do vrha ceste pripeljal že večji avtobus, da se mu zdi, da je naš šofer zapeljal nalašč tako nerodno v ovinek, ker ga je verjetno strah in (Nadaljevanje na 11. strani)

HMELJAR

1973/6

PRILOGA HMELJARJA

Hmeljar izdaja delavski svet Kombinata »Hmežad« Zalec — Ureja uredniški odbor: Anton GUBENŠEK, dipl. kmet. inž. — predsednik in člani: Stane MAROVT, dipl. kmet. inž., Bogdan PUGELJ, dipl. kmet. inž., Jože ROJNIK, kooperant, Polde SKAFAR, dipl. kmet. inž., Miljeva KAC, dipl. kmet. inž. — urednica strokovne priloge, inž. Vili VYBIHAL — glavni urednik — Uredništvo je v Kombinate »Hmežad« Zalec, Ulica žalskega tabora 1 — Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.000 izvodih — Letna naročnina 24 dinarjev. — Tisk in klišei AERO, kemična in grafična industrija Celje. — Mnenje Sekretariata za informacije v izvršnem svetu skupščine SR Slovenije — oprostitev davka od prometa proizvodov. Št. 421-1/72, dne 21/3-73.

KAKO OBDELUJEJO IN PRIDELUJEJO HMELJ SLOVENSKI HMELJARJI

Milan DOLINAR, dipl. inž. agr.

UDK 633.819:631.51

Inštitut za hmeljarstvo v Zalcu že deset let vodi anketo o pridelovanju hmelja pri nas. Danes objavljamo podatke zbrane iz anketnih listov v l. 1970 in 1971. Anketni podatki nam služijo za preverjanje sprememb v tehnologiji pridelovanja hmelja. Sočasno se iz teh podatkov marsikaj naučimo, tako tisti, ki podatke posredujejo in tisti, ki jih bodo koristili ob čitanju tega sestavka. Naj se na tem mestu zahvalimo vsem anketirancem za njihov trud.

V letu 1970 je oddalo anketne liste 84 hmeljarjev, a v letu 1971 107. Šele po večkratni urgenci in dvakratnem razpošiljanju obrazcev, nam je uspelo zbrati zadostno število. Posamezna področja v Sloveniji in predeli Savinjske doline so poslali naslednje število anketnih listov:

	1970	1971
Dolenjsko in Zasavje	8	6
Dravsko in Dravinjsko polje	8	10
Zgornjedravske in Koroške	4	4
Šmarsko—šentjursko	7	1
Celjsko—vojniško	3	3
Šoštanjsko—velenjsko	9	14
Zgornjesavinjsko	6	6
Spodnjesavinjsko	39	63
	od tega	
Braslovče	12	15
Vransko	7	9
Tabor	3	2
Trnava	0	0
Prebold	3	2
Polzela	9	13
Sempeter	0	3
Zalec—Gotovlje	1	13
Petrovče	4	6

Največ težav pri zbiranju anketnih listov je v kooperacijski proizvodnji v Savinjski dolini, vključno s področjem Celja—Vojnika. Iz predela Tabor so anketni listi le iz lastne proizvodnje in v letu 1970 le eden iz kooperacije. Predel Trnave že dve leti ni poslal niti enega anketnega lista, dočim iz Prebolda dobimo le nekaj izvodov in še to pretežno iz lastne proizvodnje. Isto velja tudi za predel Sempetra ter v letu 1970 za Zalec—Gotovlje. Največ razumevanja za anketo imajo na Polzeli, v Braslovčah in na Vranskem.

V anketiranje je bilo zajetih:

leta 1970	260 ha	
leta 1971	376 ha	ali povprečna velikost anketiranega hmeljišča:
leta 1970	3,1 ha	
leta 1971	3,5 ha	

Razmeroma velika povprečna velikost njiv gre na račun njiv v lastni proizvodnji, dočim je velikost njiv v kooperaciji nižja in se giblje od 0,14 ha do 2,50 ha, povprečna velikost je ca. 0,40 ha.

Razdalje sajenja so dokaj različne. Beležimo še zelo ozke razdalje med vrstami od najmanjše 1,50 m preko 1,60, 1,70, 1,80, 2,00, 2,40 m. Razdalje v vrstah se gibljejo od 1 m do največ 2 m, vmes pa polno kombinacij.

Medvrstna razdalja	1970		1971	
	Štev. ank.	%	Štev. ank.	%
1,50 m	10	11,9	9	8,4
1,60 m	15	17,9	11	10,0
1,70 m	2	2,4	3	2,8
1,80 m	5	6,0	5	4,6
2,00 m	16	19,1	12	11,1
2,40 m	34	40,3	65	60,3
neznano	2	2,4	3	2,8
Skupaj	84	100	107	100

Prevladujejo že večje razdalje, vendar jih je pod 1,8 m še vedno okrog 33 %. Med temi je največ starejših nasadov, niso pa redki tudi do 5 let stari nasadi, ki so še sajeni na razdalji 1,6 m in to zlasti na hmeljevkah. Velik odstotek širokih razdalj v letu 1971 je zaradi velikega števila anketirancev iz lastne proizvodnje.

Starost nasadov anketiranih hmeljišč je od 2—16 let. Največ nasadov je do 5 let starosti, zaskrbnjujoč pa je odstotek nad 10 let starih hmeljišč. Po navedbah anketirancev je stanje starostnih skupin naslednje:

Starost	1970		1971	
	Štev.	%	Štev.	%
do 5 let	28	33,5	46	43,2
5—10 let	30	35,7	31	29,1
10—15 let	23	27,2	22	20,2
nad 15 let	1	1,2	5	4,7
neznano	2	2,4	3	2,8
	84	100	107	100

Za oporo se še vedno precej uporabljajo hmeljevke. Razmeroma velik odstotek hmeljev po številu hmeljarjev ne ustreza dejanskemu stanju po površinah, ker so nasadi na hmeljevkah manjši.

Opora	1970		1971	
	Štev.	%	Štev.	%
Betonske žičnice	22	26	34	32
Lesene žičnice	42	50	60	56
Hmeljevke	20	24	13	12
	84	100	107	100

Število betonskih žičnic dejansko ni tolikšno v odnosu na lesene žičnice in hmeljevke. Rezultira iz števila kooperantov, saj je pod enim objektom več lastnikov hmelja.

Čas rezi v slovenskih razmerah je zelo raztegnjen. Od jesenske rezi pa od 1. do 30. aprila različno v posameznih letih na različnih področjih. Beležimo le en primer jesenske rezi (Kotlje). Do 5. aprila reže od 2—8 % hmeljarjev. Po obdobjih 5 dni pa je bila opravljena rez takole:

Čas rezi	1970		1971	
	Štev.	%	Štev.	%
do 5. aprila	2	2,4	9	8,4
od 6.—10. aprila	12	14,3	22	20,6
od 11.—15. aprila	34	40,1	42	39,2
od 16.—20. aprila	20	24,0	29	27,1
od 21.—25. aprila	10	12,0	5	4,7
po 25. aprilu	6	7,2	—	—
	84	100	107	100

V letu 1971 je bila rez opravljena prej kot v letu 1970, ker je vreme v 1. in 2. dekadi aprila povzročilo, da so se hmeljarji odločili za zgodnejšo rez, ki pa je bila pretežno opravljena v optimalnem času od 10. do 20. aprila tj. okrog 65 % vseh hmeljišč.

Napeljavo poganjkov opravijo hmeljarji približno mesec dni po rezi. Zgodaj rezana hmeljišča ob normalnem vremenu so sposobna za napeljavo do 5. maja (4—6 %). V letu 1971 je zaradi zgodnejše rezi bilo v času od 5.—15. maja napeljavanih 52 % hmeljišč, v letu 1970 pa 40 %. April — 3. dekada in 1. dekada v maju leta 1970 sta bili razmeroma hladni (sneg 30. 4.), kar je napeljavo poganjkov zavleklo do 28. maja, sicer pa je napeljava končana med 22. in 25. majem.

Število poganjkov, ki jih hmeljarji napeljujejo, se giblje med 3 in 4. Večje število poganjkov je običajno zaslediti pri gostejši saditvi, kjer je iz sadilnega mesta napeljavno eno vodilo. V nasadih z večjimi medvrstnimi razdaljami in v V sistemu pa je povprečno število trt 5.

Obdelava medvrst se opravlja izključno s kultivatorji. Brane nikjer več ne uporabljajo. Največ hmeljarjev kultivira 3—4-krat, takih je od 60—70 %. Manj je tistih, ki kultivirajo 5—6-krat 17—25 %, eden je kultiviral 8-krat, ostali pa le dvakrat.

Ostipanje vrše do dvakrat. Več je tistih, ki osipajo 2-krat — 60 %. Več kot dvakrat ne osipa nihče.

Število škropljenj je različno od 3—10-krat. Največ jih škropi 5-krat (30 %), nekoliko manj 4-krat. Samo 3 škropljenja opravi še vedno 18 % hmeljarjev. Niso pa redki, ki opravijo 6—8 škropljenj — 20 %. V dveh primerih pa so škropili več kot 8-krat.

Gnojenje s hlevskim gnojem

Leta 1970 je 72 % anketirancev uporabljalo hlevski gnoj, leta 1971 pa 73 %, če ne izključimo dveh primerov, ki sta uporabljala gnojeko. Količine so zelo različne: od 30 do 500 q/ha. Veliko je primerov, ko pognojijo le polovico njive ali celo manj, da je zaradi tega količina po enoti nižja. Mnogi delajo tako vsako drugo leto. Povprečno porabijo 200 q/ha hlevskega gnoja (leta 1970 183, leta 1971 215), kar je blizu 14-letnemu povprečju, ki znaša 203 q/ha. V teh 14 letih se gibljejo količine uporabljenega hlevskega gnoja od 251 q leta 1962 do 183 q leta 1970. Od leta 1960 pa do leta 1967 so bile količine nad 200 q/ha, zadnja leta pa pod 200 q.

Po področjih in predelih je poraba hlevskega gnoja takšna:

	1970 q/ha	1971 q/ha
Dolenjsko in Zasavje	175	256
Dravsko in Dravinjsko polje	210	236
Zgornjedravska dolina in Koroška	107	150
Šmarsko—šentjursko	176	300
Celjsko—vojniško	206	166
Šoštanjško—velenjsko	203	197
Zgornjesavinjsko	182	325
Spodnjesavinjsko	183	206
Braslovče	120	245
Vransko	158	231
Tabor	217	50
Trnava	—	—
Prebold	420	200
Polzela	134	173
Sempeter	—	400
Zalec	160	169
Petrovče	325	183
Teht. povprečje za Slovenijo	183	215

Ponekod so visoka povprečja zaradi majhnega števila anketirancev. Malo hlevskega gnojila v obeh letih je porabila Zgornjedravska dolina in Koroška. Na tem področju (v Prevalju) uporabljajo gnojevko, ki pa ni zajeta v gornjih podatkih.

FOSFORNA GNOJILA

Količina v hmeljiščih uporabljenih fosfor-
nih gnojil v povprečju pada. Ta padec gre
na račun kompleksnih gnojil. Uporabljajo še
vedno največ žlindre in superfosfata, tu in
tam še pelofos, pa tudi PK gnojilo.

Vrsta gnojila	1970		1971	
	št.	%	št.	%
Žindra	38	45,3	34	31,8
Superfosfat	27	32,1	29	27,1
Pelofos	1	1,2	2	1,7
PK	1	1,2	3	2,9
nobenega	17	20,2	39	36,5

Nobenega navedenega fosfornega gnojila
ni uporabljalo kar precejšnje število anketi-
rancev; pretežno vsi ti, razen 6 od 191 pa so
uporabljali fosfor iz kompleksnih gnojil (šest
anketirancev v obeh letih sploh ni dodalo
fosfora).

Trinajstletno povprečje porabe fosfor-
nih gnojil je 552 kg/ha. Stalno upadanje porabe
teh od največ 765 kg/ha v letu 1957, je v letu
1971 doseglo najnižjo porabo tj. 346 kg/ha.
To količinsko zmanjševanje je rezultat po-
rabe kompleksnih gnojil (ki je v stalnem
porastu) na eni strani in smotrnejša poraba,
zaradi ugotovljene založenosti po analizi, na
drugi strani. Povprečno največ tovrstnih fos-
for-
nih gnojil uporabijo na področju Šoštanja
in Velenja ter na Dravskem polju, v Savinjski
dolini pa v predelu Prebolda.

Največja poraba po anketirancu je 2000
kg/ha in to žindre. V enem primeru pa 1000
kg žindre in 800 kg superfosfata. Žindro

trosijo vsi do rezi, dočim superfosfat pretež-
no v enem obroku aprila, precej pa je pri-
merov, ko ga trosijo 3-krat, celo še v juliju.

KALIJEVA GNOJILA

Tudi za kalijeva gnojila (uporabljena sa-
mo kalijeva sol) je značilno, da porabe pa-
dajo. Povprečna poraba v 13 letih je 376 kg/
ha kalijeve soli, od največ 459 kg/ha v letu
1961, do najmanj 215 kg/ha v letu 1971. Tudi
za kalij proizvajalci iščejo zameno v kom-
pleksnih gnojilih.

Največja poraba kalijeve soli je 1300 kg/ha
v treh obrokih. Takih, ki kalijeve soli niso
uporabljali, je bilo v letu 1970 21, v letu
1971 pa že 47 anketirancev. Večina jo trosi
v enem obroku aprila ali maja, nekateri že
prej, par primerov je trosilo v dveh obrokih,
zelo redki pa v treh. Večkratno trošenje je
vedno združeno z dognojevanjem z dušični-
mi gnojili pa tudi s superfosfatom v neka-
terih primerih.

Med področji je po uporabi kalijeve soli
na prvem mestu šoštanjško-velenjsko pod-
ročje, med predeli Savinjske doline pa pol-
zelski predel.

DUSIČNA GNOJILA

Tudi za čista dušična gnojila je značilno,
da upadajo na račun kompleksnih gnojil.
Od največ 851 kg/ha v letu 1960 je količina
padla na 609 kg/ha v letu 1971, povprečno pa
jih je v 13 letih bilo letno porabljenih 724 kg/
ha. Delno zmanjšanje gre tudi na račun
bolj koncentriranih gnojil, saj je sedaj naj-
več v uporabi 26 % KAN prej pa 20 % in 15 %
čilski soliter. V letu 1970 sta dva anketiranca
uporabljala tudi ureo, vsi ostali pa 26 %
KAN, le 3 proizvajalci niso uporabljali eno-
stavnega dušičnega gnojila. V letu 1971 pa
so 4 uporabljali ureo trije, 20 % apneni
amonsulfat, trije niso uporabljali dušičnih
gnojil, vsi ostali pa 26 % KAN. Največja po-
raba dušičnega gnojila je bila v letu 1970
1800 kg, v letu 1971 pa 1450 kg/ha. Nad 1000 kg
dušičnega gnojila so porabili v letu 1970
štiri anketiranci, v letu 1971 pa deset. Šte-
vilo obrokov je različno, prevladujejo trije
obroki, več pa je takih z dvema obroki kot
s štirimi. Večina tistih, ki so uporabljali
dušično gnojilo v enem obroku, so uporab-
ljali tudi nitrofoskale za eno ali dvojno do-
gnojevanje.

Največ dušičnih gnojil uporabijo na pod-
ročju Šoštanja in Velenja ter v Zgornji Sa-
vinjski dolini, po predelih Savinjske doline
pa največ na Polzeli in Vranskem.

MEŠANA GNOJILA

so v nasprotju z enostavnimi po uporabi v
stalnem porastu. V letu 1971 beležimo že
453 kg/ha raznih kombinacij hranil v nitro-
foskalih. Dočim je bila poraba teh v letu
1970 še 251 kg/ha, pred tem pa se je poraba
gibala od 70 do 180 kg/ha ali povprečno v
zadnjih 11 letih 172 kg/ha. Uporabljali so
8 kombinacij NPK-8 in 2 PK-gnojil. Nitro-
foskale je v letu 1970 uporabljalo 28 anketi-

rancev ali 35 %, v letu 1971 že 60 anketiran-
cev ali 56 %. Količine po posameznikih so
zelo različne od največ 2000 kg/ha navzdol,
večina je porabila 600 do 800 kg/ha. Pretežno
so jih trosili v enem obroku zgodaj spomladi
ali po rezi, nekateri pa v treh obrokih.

Med področji porabijo največ mešanih
gnojil na šmarsko-šentjurskem področju
(1970) in spodnjesavinjskem ter zgornjedrav-
skem področju (1971). V Spodnji Savinjski
dolini porabi največ nitrofoskalov predel
Sempetra, Petrovč in Vranskega.

SKUPNA PORABA GNOJIL

V letu 1970 je bilo porabljenih 1646 kg/ha,
a v letu 1971 1626 kg/ha vseh vrst gnojil. Naj-
več odpade na dušična gnojila, nato na nitro-
foskale, fosfor-
na gnojila in najmanj na kali-
jeva. Skupna poraba se stalno znižuje, saj
je bilo v zadnjih dveh letih porabljenih za
137 kg gnojil manj kot znaša 13-letno po-
vprečje, to pa je 1799 kg/ha. Vmes so bila
leta, ko so hmeljarji porabili tudi preko
2000 kg/ha.

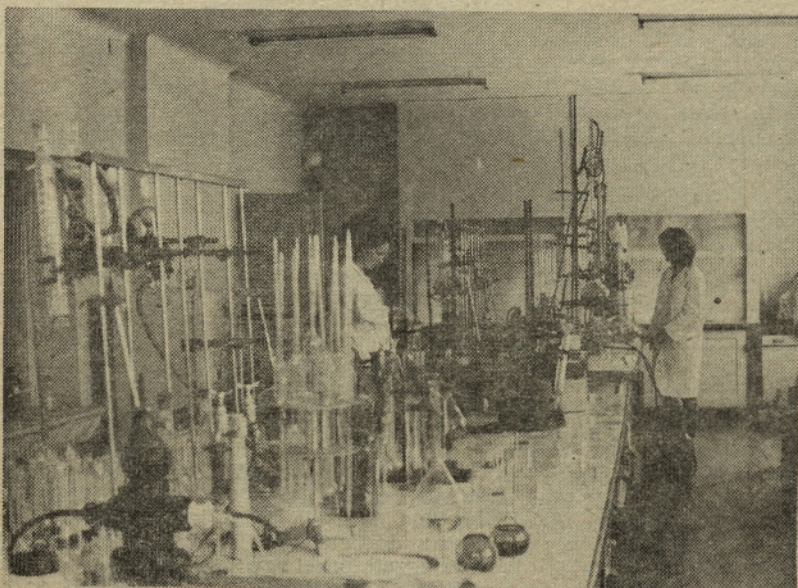
Po področjih največ gnojil porabijo v
Zgornji Savinjski dolini, kar 2146 kg/ha, v
letu 1970 in 2279 kg/ha v letu 1971, a najmanj
v Zgornjedravske dolini (ca. 1100 kg/ha). Med
področji so velike razlike od najmanj 1105
do največ 2279 kg/ha. V predelih Spodnje
Savinjske doline pa od 1000 do 2100 kg/ha.

Pregled porabe gnojil po letih (tehtano
povprečje):

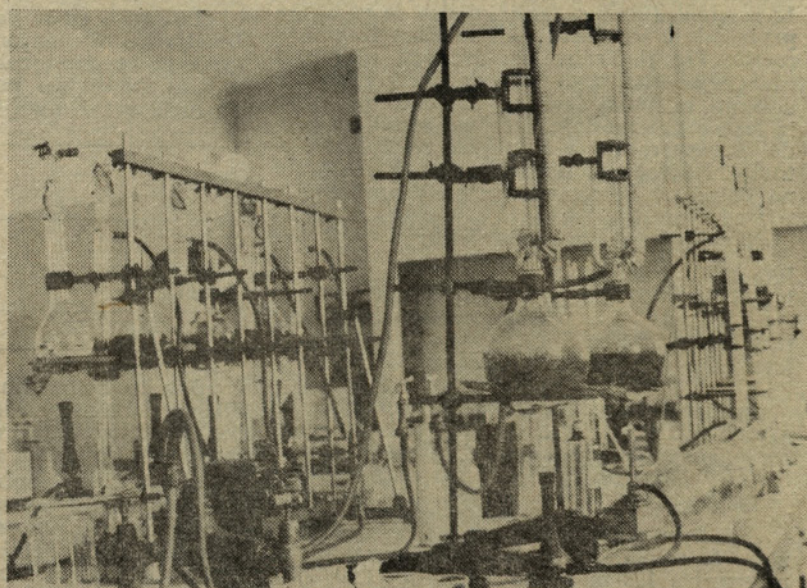
Leto	Fosfor- na kg/ha	Kali- jeva kg/ha	Dušična kg/ha	Mešana kg/ha	Skupaj kg/ha
1971	346	215	609	453	1623
1970	443	266	686	251	1646
1969	484	326	753	182	1775
1968	505	330	764	182	1781
1967	499	362	714	161	1736
1966	606	440	810	—	1856
1965	527	395	711	86	1719
1964	642	363	727	189	1921
1963	481	413	690	113	1697
1962	587	440	714	91	1823
1961	612	459	755	69	1895
1960	684	428	851	116	2079
1957	765	448	634	—	1847
13. let.	552	376	172	724	1799

Poraba gnojil po posameznih proizvajal-
cih je zelo različna od 450—4300 kg/ha. Naj-
več proizvajalcev jih porabi od 1000—1500 kg/
ha,

ali nad 3000 kg	1,1 %
3000—2500	6,3 %
2500—2000	14,7 %
2000—1500	25,0 %
1500—1000	39,8 %
1000—500	12,0 %
pod 500	1,1 %

Pogled v kemični laboratorij inštituta za hmeljarstvo

»Tihožitje« v kemičnem laboratoriju

Področje	Fosforna kg/ha		Kalijeva kg/ha		Dušična kg/ha		Mešana kg/ha		Skupaj kg/ha	
	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971	1970	1971
Dolenjsko, Zasavje	400	425	269	242	738	600	156	225	1563	1492
Dravsko — Dravinjsko	540	547	225	200	807	725	175	110	1747	1582
polje	100	138	—	37	787	430	225	500	1112	1105
Zg. Dravsko in Koroško	279	—	127	—	551	400	583	—	1540	400
Šmarsko — Sentjursko	813	267	370	133	673	650	—	400	1856	1450
Celjsko — Vojniško	681	630	468	478	937	929	60	242	2146	2279
Šoštanjsko — Velenjsko	302	200	183	303	698	888	398	302	1581	1693
Zgornje Savinjsko	434	279	285	167	605	507	270	598	1594	1551
Spodnje Savinjsko										
Povprečje področij	444	311	241	195	724	641	233	297	1642	1444
Tehtano povprečje	443	346	266	215	686	609	251	453	1646	1623

KOLICINE HRANIL

Važnejša kot poraba gnojil pa je količina hranil dodanih z gnojili vseh oblik. Pri tem niso upoštevana hranila, dodana s hlevskim gnojem. Zanimivo pri tem je, da se količina dušika zvišuje, od povprečja 167 kg/ha (za 15 let) v zadnjih treh letih na preko 200 kg tako, da je v letu 1971 dosežena največja količina. Pod 100 kg/ha dušika porabi 3 % hmelnarjev, nad 200 pa 40 % hmelnarjev, najvišja porabljena količina pa je bila 520 kg.

Fosfora — P_2O_5 dodajajo v povprečju 110 kg/ha. Blizu tega povprečja so vsa zadnja leta, več so ga dodajali v letih 1957—1960, a največ leta 1958, kar 140 kg/ha. Doslej je bilo najmanj dodanega 90 kg/ha fosforja leta 1963. Posamezniki ga porabijo tudi do 400 kg. Preko 200 kg fosforja porabi 5 % hmelnarjev, pod 100 kg pa 56 % hmelnarjev. Leta 1971 je bilo porabljenega več fosforja kot leta 1970. Na 100 kg dušika porabijo zadnja leta le okrog 50 kg fosforja, ko je pred 6 leti bilo razmerje ugodnejše za fosfor in se je gibalo 70 do 80 kg fosforja na 10 kg dušika. Nasploh pa so v letih 1957—1959 bile porabljene zelo velike količine fosfornih gnojil, ko smo v akciji za obogatitev tal s fosforjem forsirali porabo teh hranil.

Kalija — K_2O porabijo hmelnarji vse manj. Količine upadajo, od maksimalnih 215 kg/ha v letu 1959 na najnižje 137 kg/ha v letu 1970. Tako sta leti 1970 in 1971 z najnižjo porabo kalija. Od povprečja, ki je 172 kg/ha, ga je bilo porabljenega za 33 kg manj. V odnosu na dušik je upad še bolj viden. Če je po 15-letnem povprečju razmerje N : K 1 : 1,07, je sedaj 1 : 0,66. To je najnižje razmerje in

je bilo doseženo leta 1971. Od leta 1957—1966 je bilo to razmerje od 1 : 1,42 do 1 : 1,02). Najboljše razmerje v korist K_2O v letu 1971 je 1 : 0,88 in je na področju Šoštanja in Velenja, kjer imajo tudi največjo porabo enostavnih gnojil.

Največja doza K_2O je bila v letu 1970 520 kg/ha in v letu 1971 380 kg/ha, sicer pa porabi 19 % hmelnarjev več kot 200 kg/ha K_2O in 29 % manj kot 100 kg/ha.

Poraba hranil in razmerje teh je v zadnjih 15 letih naslednje:

Leto	N	P_2O_5	K_2O	N : P : K
1971	211	109	141	1 : 0,51 : 0,66
1970	204	98	137	1 : 0,43 : 0,67
1969	207	105	157	1 : 0,55 : 0,82
1968	186	109	156	1 : 0,53 : 0,84
1967	164	97	155	1 : 0,59 : 0,95
1966	166	91	176	1 : 0,55 : 1,06
1965	145	114	166	1 : 0,78 : 1,14
1964	165	117	171	1 : 0,77 : 1,04
1963	143	90	171	1 : 0,63 : 1,20
1962	143	99	194	1 : 0,69 : 1,35
1961	156	105	189	1 : 0,67 : 1,21
1960	174	118	177	1 : 0,68 : 1,02
1959	154	131	215	1 : 0,85 : 1,39
1958	159	140	206	1 : 0,88 : 1,30
1957	127	122	180	1 : 0,96 : 1,42
Po-vprečje	167	110	172	1 : 0,67 : 1,07

PRIDELEK HMELJA

Po anketnih listih je povprečen pridelek hmelja bil v letu 1970 1578 kg/ha, a leta 1971 1231 kg/ha. Petnajstletno povprečje znaša 1496 kg/ha. Pri tem ni upoštevana toča, ki v posameznih letih občutno spremeni pridelek.

V letu 1970 so največji pridelek dosegli hmelnarji na področju Celja in Vojnika ter v Spodnji Savinjski dolini nad 1700 kg, a najmanj na Dolenjskem. V letu 1971 pa so največ hmelja pridelali na Koroškem in Zg. Dravski dolini 1478 kg/ha. V tem letu zasledimo tudi pridelke izpod 1000 kg/ha (Dravsko in Dravinjsko polje). Največji pridelek je bil v letu 1970 2690 kg/ha, v letu 1971 pa 2010 kg/ha. Od 84 anketirancev v letu 1970 in od 107 v letu 1971 je bilo število anketirancev po skupinah naslednje:

Leto	nad 2000	1500—2000	1000—1500	pod 1000 kg/ha
1970	11	43	24	6
1971	4	17	60	26

Pridelki po letih pa so se gibal tako:

Leto	Prid. po anketi kg/ha	Pridelek po anketi + toča kg/ha	SRS oddano kg/ha	razlika kg/ha
1971	1231	1263	1070	+ 161
1970	1578	1635	1491	+ 87
1969	1559	1575	1409	+ 50
1968	1355	1417	1299	+ 56
1967	1367	1441	1367	0
1966	1450	1525	1389	+ 61
1965	1301		1319	— 18
1964	1961			
1963	1391			
1962	1443			
1961	1399			
1960	1859			
1959	1698			
1958	1245			
1957	1614			

Iz pregleda je razvidno, da so pridelki ob upoštevanju ugotovljenega odstotka hmelja, uničenega zaradi toče vedno višji od dejansko doseženega. Brez upoštevanja toče pa so razlike manjše, še vedno pa v korist anketnih podatkov, razen leta 1965, ko je bilo dejansko oddanega hmelja več in leta 1967, ko se oba podatka ujemata. Največja razlika je bila v letu 1971, ko so mnogi proizvajalci oddali hmelj mimo odkupnega podjetja.

PROBLEMI KEMIČNIH ANALIZ ZEMLJE IN GNOJIL

Janko PETRIČEK, dipl. inž. kem.

UDK 631.42:631.82

Nadaljujemo z opisom kemične analize zemlje. Ko smo določili humus in nerazkrojene organske snovi, se lotimo ugotavljanja fiziološko aktivnih snovi.

Vzorci zemlje zatehtamo v primerne steklenice, dodamo določeno raztopino laktatne raztopine in stresamo predpisan čas na

primerni pripravi, zato da izlužimo iz zemlje vse fiziološko aktivne snovi. Laktatna raztopina je spojina kalcija in mlečne kisline, ima slične lastnosti kot raztopina, ki jo izloča korenina rastline, raztaplja fosfate in kalijeve soli. Hranilne snovi v zemlji določujemo tudi z ekstrakcijo s solno kislino, zlasti če hočemo ugotoviti baziciteto. Ker delujejo karbonati

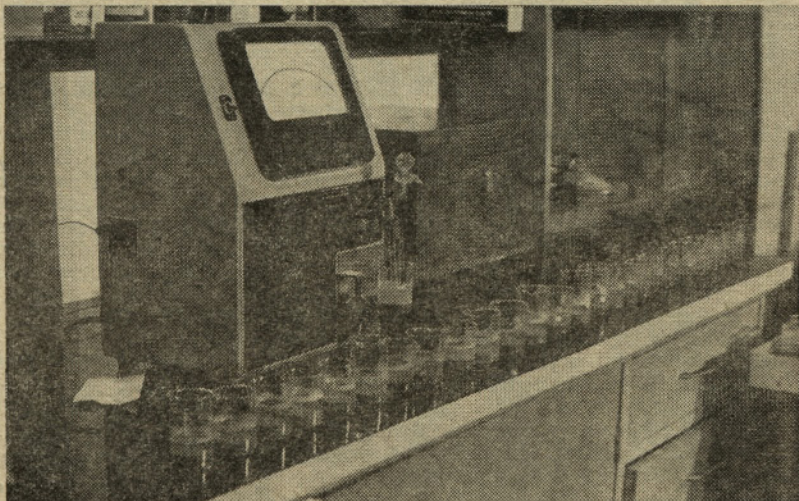
zemeljskih alkalij ugodno na fizikalne lastnosti zemlje in ker so ti pomembni tudi za tvorbo humusa je dostikrat važno, da ugotovimo njih množino.

Določevanje fosforne kisline v zemlji izvedemo lahko tudi iz solno kislega izvlečka. Ker pa organske snovi in kremenčeva kislina

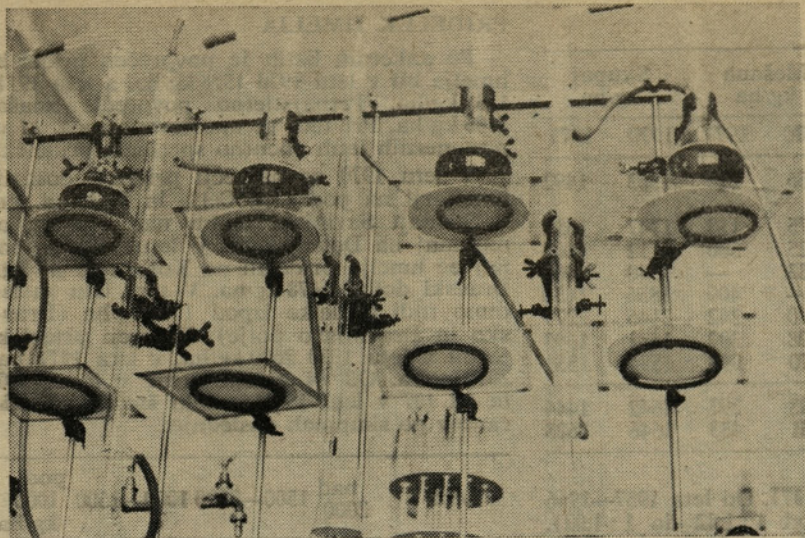
(Nadaljevanje)

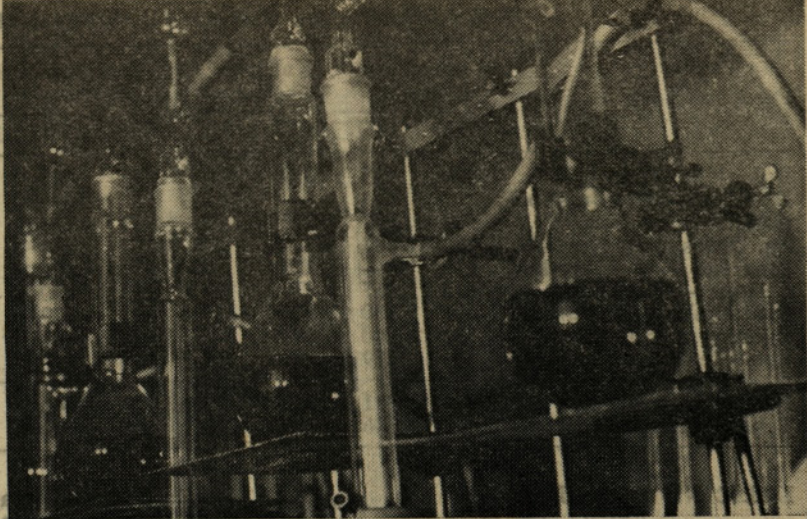
Steklenice po stresanju, a = filtracija, b = čisti filtrat

Določevanje pH vrednosti na Phillipsovem pH-metru

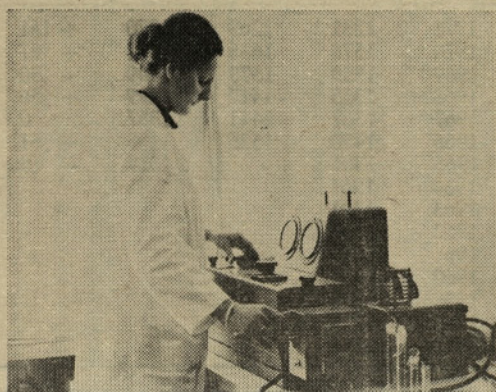

Destilacija amonijaka za določevanje celokupnega dušika v zemlji

Naprava za destilacijo amonijaka za določevanje celokupnega dušika v zemlji

ovirajo točno določitev fosforne kisline, jih moramo prej odstraniti, s tem, da izparilni ostanek rahlo žarimo, topimo v solitrni kislini in šele nato določimo fosfor v obliki magnezijevega pirofosfata.

Delo na spektralnem fotometru za določevanje kalija, kalcija, fosforja itd.

V laboratoriju uporabljamo poleg klasičnih gravimetričnih metod tudi moderne postopke s pomočjo spektralne in plamenske fotometrije. Te metode slonijo na absorpciji svetlobnega žarka določene valovne dolžine v določenem delu spektra. Propustnost svetlobnega žarka skozi raztopino je odvisna od debeline sloja, intenzivnosti barve oz. od koncentracije (od količine raztopljene snovi v topilu). Koncentracija je debelini sloja obratno sorazmerna. Pri določevanju kalija, natrija in kalcija pa uporabljamo plamensko foto-

metrijo kot najhitrejši postopek v analizi alkalij in zemeljskih alkalij. Pri spektralnih analizah določujemo količine elementov do 1 gama točno (1 gama je 1 tisočinka miligrama), rezultate pa izrazimo v miligramih kalijevega oksida v 100 gramih zemlje.

Kakor smo že omenili je rast rastlin in potek bioloških procesov v veliki meri odvisen od reakcije tal. Različne rastline najbolje uspevajo v različno kislih tleh. Poudariti moramo, da se neugoden vpliv kislosti tal na rastline v veliki meri zmanjša, če je v zemlji dovolj humusa. Za razne rastline imamo naslednja pH območja kot optimum:

hmelj 5,9 do 6,7 pH
pšenica 6,7 do 7,8 pH
ječmen 6,2 do 7,4 pH
rž 5,5 do 6,8 pH
krompir 5,2 do 6,0 pH

Reakcija zemlje je odvisna od dveh nasprotnih faktorjev, in sicer od kalcijevih spojin in pa od prisotnosti vodikovih ionov. Dokler je v zemlji nekaj kalcijevega karbonata, je reakcija slabo lužnata, pH okrog 8. Pod vplivom ogljikove kisline, ki jo izločajo korenine, pa se apnenec topi in se s časom izpira. Sorpcijski kompleks ostane zaseden s kalcijevimi ioni tako, da je reakcija slabo alkalna (pH preko 7). Pretvorba pa se zaradi dalj časa trajajočega izpiranja nadaljuje; en del kalcijevih ionov se nadomesti z vodikovimi. To kislost imenujemo hidrolitsko aciditeto.

Za napotke glede gnojenja pri posameznih posevkih je važno poznati tudi celokupno množino dušika v zemlji. Pri analizah zemlje uporabljamo za to posebno metodo po Kjeh-

dahlu. Princip tega postopka je, da pretvorimo dušik pri visoki temperaturi s pomočjo primerne katalizatorja in koncentrirane žveplene kisline (razklop) v amonijev sulfat iz katerega potom destilacije in titracije z 1/10 normalnim natrijevim hidroksidom določimo dušik. Kemične analize nam omogočajo določiti že za nekoliko let v naprej potrebo po gnojilih in pravilno uporabiti agrotehnične ukrepe.

Kemična analiza je podlaga raziskovalnemu delu. Omeniti moramo, da je kemija odločilno vplivala na napredek današnjega razvoja v agrotehniko.

Posvetovalno in pospeševalno delo bi bilo zelo oteženo brez podatkov iz kemične analize.

Pri analizi gnojil moramo ugotavljati najrazličnejše sestavine. Največkrat moramo določiti vodo, pepel (anorgansko snov in organsko snov), dušik, fosfor in kalij. Vedno večkrat pa je potrebno ugotavljati tudi kalcij, magnezij in mikroelemente. Navedene sestavine določamo z istimi aparaturnami, kot smo jih opisali pri analizah zemlje, in sicer:

- natrij in kalij s pomočjo plamenske fotometrije;
- določevanje fosforja, spektrofotometrično po vanadat — molibdat metodi;
- kalcij in magnezij z absorpcijsko — plamensko fotometrijo;
- mikroelemente prav tako z absorpcijsko fotometrijo.

K izrazito rutinskim delom spadajo meritve kislosti, določevanje ogljika, klorida in sulfata in pa bor v gnojilih, ki vsebujejo bor. Večkrat pa je treba samo kvalitativno ugotoviti, oz. identificirati kakšno sestavino v neznanem gnojilu npr. ureo.

Kratko poročilo o preizkusu obrezovalnika za hmelj znamke »Union«

Milan VERONEK, inž. agr.

UDK 633.819:631.3

V letu 1972 in 1973 smo spremljali delo obrezovalnika Union z ravnimi diski, pri rezi hmelja v hmeljiščih Savinjske doline v povprečnih pogojih.

Pogoji dela

Tla, na katerih smo stroj preizkušali, so bila po večini srednje težka. V nekaterih nasadih mestoma pomešana s prodrom. Hmeljišča so bila vedno predhodno odorana in običajno tudi pobranana. Greben zemlje v vrsti hmelja je bil širok od 20—30 cm. Poganjki hmelja pred rezjo so bili dolgi od 10—100 cm. Nasadi v času rezi so bili očiščeni ostankov hmeljevine, vrvice, žice in podobno, zemlja za delo pa različne vlažnosti. Sistem napeljava hmelja je dve vodili na sadilno mesto po V sistemu in po tri na vodilo oziroma 6 na rastlino. Material za vodilo je bila žica ali vrvice.

V letu 1972 je bila zemlja v času rezi vlažnejša, poganjki hmelja pa v času, ko smo začeli s preizkusom, neobičajno dolgi. V letu 1973 je bila vlažnost tal primerna, poganjki hmelja v času rezi pa pod povprečjem.

Zapažanja in ugotovitve

V letu 1972 na začetku preizkusa je bilo ugotovljeno, da je propustnost stroja ob nekoliko slabših delovnih pogojih za naše talne razmere in obsežnost grebena ter načina napeljava hmelja (V sistem) premajhna, zaradi česar je prihajalo do zamašitve stroja in čestih zastojev pri delu. Za večje propustnosti stroja za zemljo in obrežline so bile narejene spremembe: nihalo in plužna glava sta bila premaknjena nazaj za 10 cm, guma na spodnjem delu nihala je bila zamenjana s ploščatim železom, podaljšana je bila ročica za odmik stroja v betonskih žičnicah.

S temi spremembami se je propustnost stroja občutno povečala, kar je omogočilo večjo delovno hitrost.

Kvaliteta dela in zmogljivost stroja

Kvaliteta dela stroja je dobra. Rezina je zelo gladka in ravna. Potrebna globina rezi v povprečno ali nadpovprečno pripravljenih nasadih za rez ni bila dosežena (5,75 cm nad štorom). Zaradi tega je ostalo na štoru večje število stranskih poganjkov (8,65 poganjkov na štor), ki pa so bili krajši (10,28 cm). Štori po

rezi ostajajo za strojem dobro vidni, tako da je možna takojšnja in precizna postavitev opore. Vodenje stroja v vrsti je zaradi širokih in ravnih diskov enostavno in ne zahteva večje natančnosti. Naravnavanje in vodenje stroja na določeni globini ni zadovoljivo, posebno če globina odoravanja ni bila enakomerna. Zaradi širine in bočnega zamika stroja, se ta nad točko podpornega kolesa poveča na eno ali drugo stran in s tem spreminja globino rezi, posebno če hmelj ni enakomerno globoko odoran (globina brazde, po kateri teče podporno kolo), ali korelacije globine rezi s pomočjo hidravličke traktorja, ko se zaradi prevesa prvi trenutek reakcije doseže nasprotni učinek.

Zaključki

Način in ravnine rezi stroja sta zelo dobra. Propustnost stroja za večjo količino obrežlin (šopi obrežlin) ali zemlja, je za naše razmere premajhna. Reguliranje globine s pomočjo podpornega kolesa ni zadovoljivo. Delovna hitrost v povprečnih pogojih dela je majhna. Na prodnatih ali s prodrom pomešanih tleh je delovanje stroja dobro. Prod ne predstavlja večje ovire za rez. Štori po rezi ostajajo kljub odmiku nihala in plužne glave dobro vidni. Stroj ne povzroča plazine. Za brezhibno delovanje stroja so v vsakem primeru potrebni dobri delovni pogoji, predvsem finejša priprava nasada za rez, zmanjšanje grebena s predhodnim strojnim odkopavanjem in branajem. Stroj v tej obliki za naše razmere ni najprimernejši!

Podjetniški PREDPISI

OKTOBER 1973

PRIOGA HMELJARJA

ŠTEVILKA 8

Samoupravni sporazum o združitvi dela in sredstev v podjetje »Hmezad« ponovno v razpravi

Komisija za samoupravni sporazum objavlja novo besedilo samoupravnega sporazuma, ki je izdelan po I. besedilu z upoštevanjem pripomb iz javne razprave na I. besedilo, ki je bilo objavljeno v I. številki glasila Hmeljar v tem letu in v tem letu objavljenih zakonov in osnutkov republiške in zvezne ustave, ki na novo urejajo nekatere odnose v združenem delu, katere je bilo potrebno upoštevati pri končnem besedilu samoupravnega sporazuma.

Iz teh razlogov se je komisija odločila sestaviti novo besedilo, ki ga objavljamo. Novo besedilo predvideva nekatere bistvene spremembe, kot so:

1. sprememba firme podjetja;

2. za trgovsko dejavnost — domači trg —, ki do sedaj posluje v okviru TOZD Skupne službe, se predvideva ustanovitev TOZD Trgovina;

3. na TOZD Hmezad — hop-export oziroma TOZD Hmezad — export-import se prenaša vsa zunanje-trgovinska dejavnost;

4. predlaga se varianta, da se vsa trgovska dejavnost v podjetju, ki se sedaj ločeno odvija v Skupnih službah in v Hmezad — hop-export, združi v eno TOZD;

5. novo besedilo navaja tudi poslovni predmet vsake TOZD, kot ga ima sedaj registriranega. Končno besedilo pa bo vsebovalo samo glavne dejavnosti, s katerimi se TOZD bavi;

6. za delegate v DSP predvideva osnutek dve varianti: to je, paritetno načelo s tem, da ima vsaka TOZD dva delegata in načelo proporcionalnosti,

da ima vsaka TOZD v DSP, glede na število zaposlenih;

7. na novo se ureja medsebojna odgovornost TOZD za sprejete obveznosti drugih TOZD. Ta osnutek predvideva, da podjetje in posamezne TOZD v sestavi podjetja ne odgovarjajo subsidiarno za obveznosti drugih TOZD;

8. na novo je urejena solidarnost in vzajemna pomoč med TOZD, ko posamezna TOZD pride v gospodarske težave.

S tem uvodnim člankom opozarjamo samo na nekatere bistvene spremembe od prvega osnutka samoupravnega sporazuma in na nova poglavja, kot so: ureditev notranje delavske kontrole, poslovanje interne banke in reševanje sporov.

Razprava o tem predlogu samoupravnega sporazuma mora biti organizirana v vseh TOZD po delovnih, proizvodnih in poslovnih enotah, kakor tudi v strokovnih službah. Druženopolitične organizacije, sindikat in ZK pa naj zagotovijo organizirano in sistematično razpravo.

Pripombe na II. osnutek samoupravnega sporazuma bo komisija sprejemala do 31. 10. t. l. Vse pripombe in predlogi, s katerimi bi se naj besedilo samoupravnega sporazuma spremenilo ali dopolnilo, morajo biti konkretni in v pisni obliki.

Komisija bo obravnavala vse sprejete pripombe in predloge, nato sestavila končno besedilo samoupravnega sporazuma, katerega bodo sprejeli člani delovne skupnosti v TOZD.

Predsednik komisije
Savinec Franc

KMETIJSKI KOMBINAT
HMEZAD

SAMOUPRAVNI SPORAZUM

(II. predlog za javno razpravo)

Na podlagi določil I. točke XXII. ustavnega dopolnila ustave SFRJ, I. točke XXIX. ustavnega dopolnila ustave SRS in 41. čl. zakona o konstituiranju, sklenejo delavci temeljnih organizacij združene ga dela (TOZD)

KMETIJSTVO ŽALEC, Šempeter v Savinjski dolini, po sklepu zborov delovne skupnosti dne in sklepa sveta TOZD dne

KMETIJSTVO RADLJE, Radlje ob Dravi, po sklepu zbora delovne skupnosti dne

KMETIJSTVO ŠMARJE, Šmarje pri Jelšah, po sklepu zborov delovne skupnosti dne in sklepu občnega zbora dne

KOOPERACIJA, Zalec, po sklepu zborov delovne skupnosti dne in sklepu občnega zbora dne

SADJARSTVO MIROŠAN, Petrovče, po sklepu zbora delovne skupnosti dne

VRTNARSTVO, Celje, po sklepu zbora delovne skupnosti dne

MESNINE, Celje, po sklepu zbora delovne skupnosti dne

MLEKO, Celje, po sklepu zbora delovne skupnosti dne

VITAL, Celje, po sklepu zbora delovne skupnosti dne

MESALNICA KRMIL, Zalec, po sklepu zbora delovne skupnosti dne

HMEZAD — EXPORT-IMPORT, Zalec, po sklepu zbora delovne skupnosti dne

ZDRUŽENA HLADILNICA, Celje, po sklepu zbora delovne skupnosti dne v skladu s sklepom poslovnega odbora ZDRUŽENE HLADILNICE dne in v skladu s pogodbo o združevanju sredstev, ki so jo sklenili Kombin Hmezad, KZ Slovenske Konjice in KK Šentjur dne

STROJNA, Zalec, po sklepu zbora delovne skupnosti dne
 GOSTINSTVO, Celje, po sklepu zbora delovne skupnosti dne
 GRADBENISTVO, Zalec, po sklepu zbora delovne skupnosti dne

TRGOVINA, Zalec, po sklepu zbora delovne skupnosti dne
 HSIŠNI SKLAD, Zalec, po sklepu zbora delovne skupnosti dne
 SKUPNE SLUŽBE, Zalec, po sklepu zbora delovne skupnosti dne

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽITVI DELA IN SREDSTEV V PODJETJE »HMEZAD«

I. UVODNA DOLOČILA

CILJI ZDRUŽEVANJA

1. člen

TOZD, podpisnice tega sporazuma, združujejo svoje delo in sredstva v delovno organizacijo podjetja »HMEZAD«, da bi skupno dolgoročno zagotovila svoj uspešen razvoj in trdnost svojega poslovanja, zasnovanega na skupnih interesih.

V ta namen bodo TOZD:

- zagotavljale enakopraven družbeno-ekonomski položaj vsake TOZD in vsakega člana delovne skupnosti podjetja;
- med seboj povezovala, usklajevala in specializirale proizvodnjo in poslovanje;
- usklajevala in skupno usmerjale svoj razvoj in naložbe, svojo dejavnost in poslovanje;
- skupno nastopale na tržišču;
- združevale sredstva za lasten razvoj in razvoj novih dejavnosti;
- skupno vzpostavljale vse eksterne finančne odnose;
- vzajemno in solidarno zagotavljale trdnost svojega poslovanja in socialno varnost članov delovne skupnosti podjetja;
- zagotavljale materialne in družbene pogoje za stalno izpopolnjevanje organizacije dela, delovne storilnosti, tehnologije in samoupravljanja na znanstvenih dognanjih;
- skupno izboljševale delovne razmere ter osebnih in družbenih standard članov delovne skupnosti;
- zagotavljale strokovno in družbeno izpopolnjevanje članov delovne skupnosti in šolanje novih strokovnih kadrov;
- določale enoten režim poslovanja in z njim vzpostavljale enotno poslovno disciplino v podjetju. Člani delovne skupnosti vseh TOZD si bodo združeni v delovni organizaciji Hmezad prizadevali:
- povezovali posamezne tehnološke procese v proizvodnji in predelavi kmetijskih proizvodov, da bi uskladili in smotno razvili ter izkoristili proizvodne zmogljivosti;
- povezovali z osnovno proizvodno dejavnostjo vse tiste dejavnosti, ki s svojim delom prispevajo k večji kakovosti in celovitosti ponudbe na tržišču ali k boljši urejenosti in poteku osnovne dejavnosti.

FIRMA

2. člen

Firma podjetja je: »HMEZAD — KMETIJSTVO, INDUSTRIJA, TRGOVINA, GOSTINSTVO« — Zalec — s solidarnostno odgovornostjo.
 Sedež je: Zalec, Zalskega tabora 1.
 Skrajšana firma podjetja je: »HMEZAD«.
 Firma podjetja vsebuje tudi zaščitni znak.

3. člen

TOZD imajo imena, ki so navedena v uvodu tega sporazuma. TOZD poslujejo s tretjimi osebami pod imenom, ki vsebuje skrajšano firmo podjetja, njeno lastno ime z navedbo sedeža in označbo: »brez subsidiarne odgovornosti«.

K imenu in spremembi imena TOZD mora dati soglasje DSP.

4. člen

Zaščitni znak podjetja je praviloma tudi blagovni znak za proizvode podjetja. Za hmelj se uporablja dosedanj tradicionalni zaščitni znak.

Podjetje in TOZD uporabljajo enotna zunanja obeležja firme (likovni videz), v katere se vključuje zaščitni znak, firma podjetja in ime TOZD (po-

slovni papir, napisne table, žigi, embalaža, reklamna sredstva itn.).

Delavski svet podjetja odloča o vsebini, enotni obliki in uporabi naziva in imena ter zaščitnega znaka in drugih obeležij, ki izražajo likovni videz firme in proizvodov.

Na poslovnem papirju podjetja in vsake TOZD morajo biti poleg firme in sedeža navedeni tudi podatki o njenem pravnem statusu in o odgovornosti za obveznosti podjetja oz. TOZD.

5. člen

S sklenitvijo tega sporazuma sedanje podjetje »KMETIJSKI KOMBINAT HMEZAD«, ki je bilo ustanovljeno 26. 12. 1961 in vpisano dne 4. 1. 1962 v register pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Celju pod št. Rg VI/106, nadaljuje svoje poslovanje po določilih tega sporazuma.

OPOMBA:

Predlog se razlikuje od dosedanjega po tem, da se nekoliko spreminja naziv. Izpušča se del naziva »Kmetijski kombinat«, ker je opis glavnih dejavnosti podan v novi firmi: kmetijstvo, industrija, trgovina, gostinstvo.

POSLOVNI PREDMET

6. člen

Poslovni predmet podjetja HMEZAD obsega dejavnosti vseh TOZD naslednjih gospodarskih panog:

Sifra	Naziv dejavnosti
117—00	kovinska industrija
121—00	živilska industrija
122—00	lesna industrija
211—00	kmetijstvo
212—00	ribištvo
311—00	gospodarjenje z gozdovi
415—00	merjenje in kartiranje zemljišč
418—00	dela v lastni režiji
740—10	gradbeništvo
515—00	cestni promet
611—00	trgovina na drobno
612—00	trgovina na debelo
613—00	zunanja trgovina
614—00	trgovske storitve
620—00	gostinstvo
811—00	stanovanjska dejavnost
013—10	hranilno kreditna služba

Delavski svet podjetja sklepa o spremembi poslovnega predmeta podjetja in TOZD na njihov predlog, kadar pa gre za razvijanje novih dejavnosti, izven že obstoječih TOZD, pa po lastni pobudi in po poprejšnji obravnavi v TOZD.

7. člen

Glavne dejavnosti posameznih TOZD so naslednje:

1. KMETIJSTVO ZALEC, Šempeter v Savinjski dolini
 Poslovni predmet:

- pridelovanje vseh vrst kmetijskih pridelkov in kultur;
- pridelovanje semen in sadilnega materiala;
- vzreja živine in proizvodnja živalskih proizvodov;
- eksploatacija gozdov, predelava in prodaja gozdnih, lesnih in žagarskih proizvodov vseh vrst, izvajanje gozdno-gojčitvenih del ter uslužnostno za-

ganje hlodovine in drugih lesnih asortimentov;

— izvajanje vseh vrst kmetijsko-strojnih, prevoznobno-obrtnih storitev za lastne potrebe in druge naročnike;

— gojenje sladkovodnih rib;

— izvajanje storitev kovaške, mehanične in mizarске obrti za lastne potrebe in druge naročnike;

— izvajanje del za obnovu nasadov, melioracij in regulacij ter vzdrževanje kmetijskih gradbenih objektov;

— opravljanje gostinske dejavnosti v obratnih menzah.

2. KMETIJSTVO RADLJE, Radlje ob Dravi

Poslovni predmet:

— pridelovanje vseh vrst kmetijskih proizvodov in kultur v lastni in kooperacijski proizvodnji;

— pridelovanje semen in sadilnega materiala;

— vzreja živine in proizvodnja živalskih proizvodov v lastni in kooperacijski proizvodnji;

— opravljanje vseh vrst kmetijskih strojnih storitev za svoje potrebe in druge naročnike;

— trgovanje z blagom raznih trgovskih strokov, kot je vpisano v predmetu poslovanja pri prodajalnah »kmetijske preskrbe«, ki poslujejo v okviru TOZD;

— eksploatacija gozdov, predelava in prodaja gozdnih lesnih sortimentov;

— strokovno-pospeševalna dejavnost kooperacijske kmetijske proizvodnje;

— hranilno kreditno poslovanje.

3. KMETIJSTVO SMARJE, Smarje pri Jelšah

Poslovni predmet:

— pridelovanje vseh vrst kmetijskih proizvodov in kultur v lastni in kooperacijski proizvodnji;

— vzreja živine in proizvodnja živalskih proizvodov v lastni in kooperacijski proizvodnji;

— izvajanje vseh vrst kmetijsko-strojnih in prevoznobno-obrtnih storitev za lastno in kooperacijsko proizvodnjo in druge naročnike;

— proizvodnja betonarskih izdelkov;

— izvajanje storitev kovaške, ključavničarske, avtomehanske, avtokleparsko-ličarske obrti, popravila in servisno vzdrževanje kmetijskih strojev, opreme in motornih vozil, za lastne potrebe in druge naročnike;

— odkup in prodaja kmetijskih pridelkov in gozdnih sadežev;

— trgovanje z blagom raznih trgovskih strokov kot je vpisano v predmetu poslovanja podjetja in pri prodajalnah, ki poslujejo v okviru TOZD;

— strokovno pospeševalna in razvojna dejavnost kmetijske proizvodnje;

— hranilno-kreditno poslovanje.

4. KOOPERACIJA, Zalec, Zalskega tabora 1

Poslovni predmet:

— pridelovanje vseh vrst kmetijskih pridelkov in kultur v kooperacijski proizvodnji;

— vzreja živine in proizvodnja živalskih proizvodov v kooperacijski proizvodnji;

— izvajanje vseh vrst kmetijsko-strojnih in prevoznobno-obrtnih storitev za kooperacijsko proizvodnjo in druge naročnike, preskrbovanje z reprodukcijskim materialom in zaščitnimi sredstvi;

— odkup in prodaja kmetijskih pridelkov in gozdnih sadežev;

— trgovanje z blagom raznih trgovskih strokov kot je vpisano v predmetu poslovanja podjetja in pri prodajalnah »kmetijske preskrbe«, ki posluje v okviru TOZD;

— strokovno-pospeševalna in razvojna dejavnost kmetijske proizvodnje;

— hranilno-kreditno poslovanje.

5. SADJARSTVO MIROSAN, Petrovče, Kasaze 95

Poslovni predmet:

— pridelovanje, nakup in prodaja vseh vrst sadja, jagodičevja, sadilnega materiala za sadjarsko proizvodnjo v lastni in kooperacijski proizvodnji;

— proizvodnja, nakup in prodaja meda, voska, cvetnega prahu, alkoholne medice, krmilnih poglač satnic, proizvodnja preparata na bazi cvetličnega prahu (Diopoll).

6. VRTNARSTVO, Celje, Ljubljanska 93

Poslovni predmet:

— pridelovanje, nakup in prodaja vseh vrst vrtnarskih pridelkov in okrasnih rastlin;

— opravljanje obrtne dejavnosti cvetličarstva;

— urejanje in vzdrževanje javnih nasadov in parkov;

— trgovanje na drobno v lastnih cvetličarnah iz stroke »cvetja« kot je opisano pri prodajalnah, ki poslujejo v okviru TOZD.

7. MESNINE, Celje, Cesta v Trnovlje

Poslovni predmet:

— nakup vseh vrst velike živine, drobnice, perutnine in divljačine kot surovine za lastno proizvodnjo;

— proizvodnja mesa in mesnih izdelkov ter opravljanje klavniških uslug za druge naročnike;

— nakup in prodaja vseh vrst mesa in mesnih izdelkov ter stranskih proizvodov na debelo in drobno;

— opravljanje storitev s tovornimi vozili in hladilniki za lastne potrebe in druge naročnike;

— trgovanje z blagom naslednjih trgovskih strokov:

a) mleko, mlečni izdelki, kruh in pecivo,

b) vse vrste delikatesnih proizvodov,

c) ribe — skladvodne in morske ter njihovi izdelki,

č) vse vrste konzerv (mesne, zelenjavne, ribje),

d) alkoholne in brezalkoholne pijače v originalnem pakiranju,

e) konzervirana povrtnina, sadje in njihovi izdelki,

f) proizvodi sladkorja in kakava,

g) in z blagom, kot je vpisano v predmetu poslovanja mesnic, ki poslujejo v okviru TOZD.

8. MLEKO, Celje, Ljubljanska 77

Poslovni predmet:

— odkup, predelava in prodaja mleka in mlečnih izdelkov;

— trgovanje na debelo in drobno z mlekom, mlečnimi izdelki in jaci;

— prevoznike storitve za lastne potrebe in druge naročnike.

9. VITAL, Celje, Kocbekova 5

Poslovni predmet:

— proizvodnja brezalkoholnih in alkoholnih pijač, kisa, žganih pijač, likerjev in soda vode;

— predelava sadja, ribeza in jagodičevja vseh vrst;

— proizvodnja polizdelkov in izdelkov na osnovi predelave sadja, grozdja, ribeza in jagodičevja;

— trgovanje na debelo in drobno s sadjem, grozdem, ribezom, jagodičevjem vseh vrst, polizdelki in izdelki, kakor tudi z brezalkoholnimi in alkoholnimi pijačami, žganjem, likerji in soda vodo;

— uslužnostna predelava sadja, grozdja, ribeza in jagodičevja tretjim pravnim in fizičnim osebam.

10. MESALNICA KRMIL, Zalec, Vrečarjeva 13

Poslovni predmet:

— proizvodnja, nakup in prodaja vseh vrst močnih krmil za potrebe podjetja in druge naročnike.

11. HMEZAD — EXPORT-IMPORT, Zalec, Vrečarjeva 14

Poslovni predmet:

— izvozno-uvozni posli v okviru poslovnega predmeta podjetja;

— uvoz kmetijskih strojev, orodja, umetnih gnojil in sredstev za zaščito rastlin;

— opravljanje zunanjetrgovinskega prometa za druge delovne organizacije;

— posredniški in agencijski posli ter konsignacijska skladišča;

— izvoz in uvoz hmelja, lupulina in hmeljskega ekstrakta zase in za druge gospodarske organizacije;

— zastopanje tujih firm;

— uvoz materiala za pripravo blaga za zunanja tržišča, strojne opreme ter rezervnih delov, potrebnih za opravljanje svoje dejavnosti;

— opravljanje vseh manipulativnih del pri pre-

vzemu, pripravi in prodaji hmelja, lupulina ter hmeljskega ekstrakta za tuja in domača tržišča;
— uvoz močnih krmil in surovin za močna krmila.

12. ZDRUŽENA HLADILNICA, Celje, Cesta v Trnovlje

Poslovni predmet:

1. nakup, sortiranje, skladiščenje, embalaranje in prodaja vseh vrst sadja na debelo in drobno (za oziromljive);

2. storitev skladiščenja iz trgovskih strokov:

a) zelenjava, sadje in njihovi izdelki;
b) mleko in mlečni izdelki, kruh in pecivo — iz te stroke samo:

— konzervirano mleko,
— mlečni izdelki vseh vrst,
— jajca;

c) alkoholne in brezalkoholne pijače — samo v originalnem embalaranju;

d) železnina in kovinsko blago, bicikli, šivalni stroji ter potrebščine — iz te stroke samo skupine blaga:

— pločevinasto blago, samo v originalnem embalaranju,

— kuhinjske in hišne potrebščine — samo v originalnem embalaranju;

3. dajanje skladiščnih prostorov v zakup; vendar le za blago, ki ga sme stranka storitveno skladiščiti.

13. STROJNA, Zalec, Ivanke Uranjekove 1

Poslovni predmet:

— proizvodnja kmetijskih strojev in priključkov;

— izvrševanje servisov za različne tipe motornih vozil in kmetijskih strojev;

— izvrševanje ključavničarske dejavnosti;

— izvrševanje storitev z buldožerji in drugo mehanizacijo;

— prodaja osebnih avtomobilov in nadomestnih delov za motorna vozila in kmetijske stroje;

— prevozne storitve, elektroinštalaterstvo za lastne potrebe in druge naročnike.

14. GOSTINSTVO, Celje, Gaberje — Kidričeva 6

Poslovni predmet:

— pripravljanje in prodajanje jedil vseh vrst, prodaja pijač vseh vrst;

— opravljanje drugih gostinskih storitev v lastnih in v zakup vzetih gostinskih prostorih;

— dostavljanje hrane na dom, v tovarne ali na delovišča.

15. GRADBENISTVO, Zalec, Savinjska 18

Poslovni predmet:

— izvajanje gradbeno-obrtnih del visokih in nizkih gradenj za potrebe podjetja in druge naročnike.

16. TRGOVINA, Zalec, Hmeljarska 3

Poslovni predmet:

— trgovanje na debelo in drobno z blagom raznih trgovskih strokov, kot je vpisano v predmetu poslovanja podjetja in trgovskih poslovalnicah, ki poslujejo v okviru te TOZD;

— posredniški in agencijski posli;

— ekonomska propaganda in aranžerstvo;

— opravljanje prevoza blaga v tovrstnem cestnem prometu.

17. HISNI SKLAD, Zalec, Soseska Ložnica 81

Poslovni predmet:

— upravljanje in gospodarjenje s stanovanji in poslovnimi prostori.

18. SKUPNE SLUŽBE, Zalec, Zalskega tabora 1

Poslovni predmet:

1. intelektualne storitve:
— izdelava investicijskih elaboratov in dokumentacije, izdelava projektov in načrtov, geodetska in geometrska dela ter opravljanje nadzora in kontrole nad investicijami;

— finančno-knjigovodski posli in finančna kontrola;

— tehniško-razvojni posli;

— komercialni posli;
— kadrovsko-socialni posli, pravni in administrativno-tehnični posli;

2. bančno poslovanje v interni banki;

3. elektronska obdelava podatkov;

4. hranilno-kreditno poslovanje.

8. člen

Pri širjenju svojega predmeta poslovanja in razvijanju novih dejavnosti mora TOZD upoštevati načela smotrne delitve dela v podjetju, specializacije in povezovalne dejavnosti v okviru podjetja.

TOZD ne more začeti z novo dejavnostjo, ki je že razvita v drugi TOZD, če le ta s tem ne soglaša, razen če to ni v skupnem interesu. To ne velja: 1. za dejavnosti primarne proizvodnje v kmetijstvu, vendar je treba pri organizaciji dejavnosti upoštevati načelo delitve dela in specializacije in 2. za dejavnosti, ki ima v TOZD pomožni ali stranski značaj; vendar je tudi tu treba upoštevati smotnost, kadar je taka dejavnost že razvita v drugi TOZD, bodisi osnovna, pomožna ali stranska.

ZASTOPANJE IN POOBLASTILA

9. člen

Podjetje oziroma TOZD zastopajo njihovi individualni poslovodni organi — glavni direktor podjetja oziroma direktor TOZD.

10. člen

Glavni direktor podjetja sklepa vse pogodbe, kadar nastopa v poslovnih razmerjih podjetje kot celota, v razmerjih kadar nastopa podjetje v svojem imenu in za račun ene ali več TOZD pa v soglasju s pristojnimi organi v TOZD, razen tega pa vse pogodbe v odnosih z bankami, zavarovalnicami, za pridobivanje industrijske svojine, vstopanje v gospodarska združenja, poslovno-tehnične pogodbe, če nastopa v takih razmerjih podjetje kot celota ali dve oziroma več TOZD, pri skupnih vlaganjih v druge delovne organizacije ali pri skupnih vlaganjih s tujimi partnerji, za zastopanje tujih firm ter v drugih zadevah, če ga za to pooblastijo TOZD ali v zadevah, v katerih se po odločitvi organov upravljanja podjetja skupno sklepajo posli.

V vseh drugih zadevah sklepa pogodbe direktorji TOZD. Pogodbe, ki TOZD dolgoročno obvezujejo, pogodbe o poslovno-tehničnem sodelovanju in skupnih vlaganjih, ki jih sklepajo TOZD, ter pogodbe v odnosih z zavarovalnicami lahko sklepajo TOZD samo v soglasju s pristojnim organom upravljanja podjetja, ki ugotovi, da sklepanje takih pogodb ni v nasprotju z interesi podjetja kot celote oziroma skupnimi interesi TOZD.

Pooblaščen predstavniki lahko svoja pooblastila prenese na druge delavce na način in po postopku, ki ga določa statut podjetja.

11. člen

Firmo podjetja oziroma ime TOZD podpisujejo osebe, ki jih zastopajo, oziroma osebe, ki jih ti v skladu z določbami statuta za to pooblastijo.

12. člen

Samoupravne sporazume in družbene dogovore podpisujejo, potem ko so jih sprejele pristojne delovne skupnosti, predsednik delavskega sveta in individualni poslovodni organi.

Če se samoupravni sporazumi, ki se sklepajo z TOZD izven podjetja ali družbeni dogovor nanaša na eno TOZD v podjetju in se nanaša na zadeve, ki po tem sporazumu niso skupni interes, ga po soglasju DSP podpiše predsednik delavskega sveta in direktor TOZD; če pa se nanaša na več TOZD v podjetju ali na zadevo, ki je po tem sporazumu skupni interes, ga po soglasju DSP podpiše predsednik DSP in glavni direktor.

ODGOVORNOST

13. člen

Za obveznosti podjetja odgovarjajo TOZD solidarno.

Če je s posebnim dogovorom nastopilo podjetje v svojem imenu toda za račun več TOZD, odgovarjajo za sprejete obveznosti te TOZD solidarno. Če je podjetje nastopilo v svojem imenu in za račun ene TOZD z njenim soglasjem, odgovarja za sprejete obveznosti samo ta TOZD.

Podjetje in posamezne TOZD v sestavi podjetja

ne odgovarjajo subsidiarno za obveznosti drugih TOZD.

Podjetje in posamezne TOZD ne odgovarjajo za kritje morebitnih izgub drugih TOZD, razen če se ne dogovorijo skladno z določbami tega sporazuma drugače.

II. ZADEVE SKUPNEGA POMENA IN NACIN URESNICEVANJA CILJEV ZDRUZEVANJA

14. člen

Zadeve, ki so skupnega pomena in o katerih bodo TOZD skupno odločale so:

1. skupna poslovna in investicijska politika;
2. skupni razvojni program;
3. enotna metodologija planiranja in spremljanja;
4. pogoji združevanja in oročanja sredstev in skupnih skladov ter njihova uporaba;
5. skupna kadrovska politika (sistemizacija, imenovanje članov posl. organov);
6. najemanje in dajanje eksternih posojil in skupne naložbe izven podjetja;
7. uporaba združenih in oročenih sredstev v okviru njihovih namenov;
8. včlanjevanje v organizacije in združenja izven podjetja, imenovanje delegatov v njihove organe ter odnosi do teh organizacij;
9. poslovno-tehnično sodelovanje in zastopanje tujih firm;
10. enoten sistem in načela notranje organizacije, materialnega in finančnega poslovanja, obdelave podatkov, poslovanja in informiranja;
11. zastopanje v organih poslov. združevanja in skupnih organih za opravljanje zadev skupnega interesa, kadar združijo delo in sredstva izven podjetja;
12. o organizaciji in poslovanju hranilno-kreditnega poslovanja;
13. enotna metodologija vrednotenja DM;
14. skupna politika in osnove ter merila delitve DO in OD;
15. enotna načela za uveljavljanje pravic delavcev na podlagi vzajemnosti in solidarnosti ter minulega dela;
16. gradnja in dodeljevanje stanovanj;
17. izobraževanje, štipendiranje in pripravniki;
18. rekreacija;
19. poslovna tajnost;
20. uresničevanje načel o odgovornosti;
21. SLO in CZ;
22. nastop do skupnih poslovnih partnerjev v nakupu in prodaji;
23. nastop na sejnih, razstavah in ekonomska propaganda;
24. o poslih in poslovnih odnosih, ki presegajo okvir gospodarske zmogljivosti ene TOZD;
25. usmerjanje in usklajevanje tekočega poslovanja;
26. spori med TOZD;
27. enotna vizualna podoba podjetja;
28. druge zadeve, ki bodo dane z drugimi samoupravnimi sporazumi v pristojnost skupnih organov. Statut določa postopek in organe, ki sprejemajo odločitve o zadevah skupnega pomena.

15. člen

Svoje skupne cilje in interese uresničujejo TOZD tako, da s tem sporazumom

- pooblaščajo skupne organe upravljanja podjetja, da sprejemajo odločitve za vse TOZD;
- poverjajo določene skupne posle podjetju ali posameznim TOZD, da jih opravi za vse ali le za nekatere TOZD;
- določajo zadeve, ki jih bodo vse TOZD urejale na enoten način;
- zagotavljajo in združujejo sredstva za uresničenje skupnih ciljev in interesov.

16. člen

Delavski svet podjetja predlaga delavcem TOZD sprejem

1. samoupravnih sporazumov:
 - a) o skupni včlanitvi vseh TOZD v zbornico, banko in zavarovalnico;
 - b) o skupni včlanitvi 2 ali več TOZD v poslovno združenje, interesno in poslovno skupnost;
 - c) o združevanju podjetja v sestavljeno delovno organizacijo ali o priključitvi oziroma združitvi z drugo delovno organizacijo;
 - e) o urejanju drugih medsebojnih odnosov TOZD v podjetju;

2. družbenih dogovorov, ki zadevajo 2 ali več TOZD,

3. statuta podjetja,

4. o pristupu drugih TOZD ali podjetij k temu sporazumu.

17. člen

Delavski svet podjetja predlaga DS TOZD v obravnavo in soglasje:

1. dolgoročne pogodbe, ki se nanašajo na dve ali več TOZD, in sicer:
 - o poslovno-tehničnem sodelovanju,
 - o skupnem vlaganju izven podjetja,
 - o skupnih vlaganjih drugih domačih ali tujih oseb v podjetju;

2. skupne splošne akte.

TOZD lahko samostojno odloča o samoupravnih sporazumih, družbenih dogovorih in poslovno-tehničnem sodelovanju, če se to nanaša le na eno TOZD.

18. člen

Delavski svet podjetja samostojno odloča

1. soglasno
 - o uporabi združenih sredstev za skupne naložbe izven podjetja,
 - o gospodarskem načrtu in razvojnem programu podjetja,
 - o skupnih naložbah drugih pravnih oseb v podjetju,
 - o uporabi združenih sredstev in skladov TOZD,
 - o sprejemu skupnih splošnih aktov,
 - o enotnih osnovah in merilih za delitev dohodka v vseh TOZD, za katere ga pooblašča samoupravni sporazum,
 - o skupni poslovni, razvojni in investicijski politiki,
 - o smernicah za izdelavo gospodarskih načrtov in razvojnih programov,
 - o enotnem sistemu in načelih notranje organizacije, poslovanja in informiranja,
 - o enotni metodologiji načrtovanja in spremljanja, izvrševanja gospodarskih načrtov in razvojnih programov,
 - o pogojih oročanja prostih sredstev TOZD v interno banko;
 - 2. večinsko
 - imenuje predstavnike podjetja v skupne organe poslovnega združevanja, kadar se povezuje več TOZD,
 - izvoli in odpokliče člane kolektivnih izvršilnih organov,
 - imenuje kolektivne poslovodne organe ter glavnega direktorja,
 - odloča o soglasju k predmetu poslovanja TOZD,
 - o ukrepih za koordinacijo dela med TOZD v podjetju,
 - ukrepa zoper TOZD, ki slabo posluje, skladno s tem sporazumom,
 - sprejema program dela skupnih služb podjetja in daje soglasje k sistemizaciji in letnemu finančnemu načrtu,
 - razpisuje volitve v samoupravne organe v TOZD in podjetju,
 - o najemanju in dajanju posojil izven podjetja nad 5 let in nad 5 milijonov,
 - o zaključnem računu podjetja in periodičnih obračunih.

19. člen

Kolektivni izvršilni organi odločajo:

- o najemanju in dajanju posojil izven podjetja do 5 let in do 5 milijonov,
- o načinu uporabe združenih sredstev iz celotnega dohodka,
- o načinu uporabe oziroma naložbah sredstev kreditnega sklada podjetja (invest. in Obs),
- o dodeljevanju stanovanj in stanovanjskih posojil delavcem,
- o skupnem nastopu:
 - na sejnih in razstavah,
 - do skupnih poslovnih partnerjev v nabavi in prodaji,
 - v poslih in poslovnih odnosih, ki presegajo okvir gospodarske zmogljivosti ene TOZD,
 - o enotnih prodajnih pogojih do skupnih poslovnih partnerjev,
 - o plačilnih pogojih pri prodaji blaga in postopku izterjave,

- odobrava nakup in prodajo skupnih osnovnih sredstev, skupne porabe in stanovanj oziroma stanovanjskih hiš,
- usklajuje nakup in prodajo zemljišč,
- o dodeljevanju posojil in o štipendiranju, izobraževanju,
- o zadevah SLO in CZ.

20. člen

TOZD podpisnice poverjajo TOZD SKUPNE SLUŽBE, da za vse opravlja naslednje naloge:

- a) zbirno za podjetje:
 1. programiranje razvoja, načrtovanje in analiziranje poslovanja in statistika;
 2. zbirno računovodstvo;
 3. skupni kadrovski posli;
 4. posli hranilnice in posojilnice;
 5. organizacija splošnega ljudskega odpora in civilne zaštite;
 6. organizacija varstva pri delu in kontrola izvajanja tovrstnih predpisov v podjetju.
- b) za podjetje kot celoto in za vse TOZD:
 1. finančno-denarni posli (eksterni krediti, medsebojno kreditiranje TOZD, devizno poslovanje, plačilni promet — na internih tekočih in na žiro računih), evidenca razpoložljivih sredstev in obveznosti, odnosi z bankami in drugimi kreditorji;
 2. knjigovodstvo osnovnih sredstev, obdelava saldakontov, pravnih oseb, knjigovodska instruktaža;
 3. kontrola materialnega in finančnega poslovanja ter izvajanje skupnih splošnih in samoupravnih predpisov in sklepov organov upravljanja podjetja;
 4. zavarovalniški posli in odnosi z zavarovalnicami;
 5. pravni posli in zastopanje podjetja in TOZD pred sodišči in upravnimi organi;
 6. elektronska obdelava podatkov;
 7. analiza in projektiranje organizacije dela in poslovanja;
 8. posli v zvezi z izobraževanjem in štipendiranjem;
 9. izgradnja, kreditiranje in dodeljevanje stanovanj in izgradnja ter izkoriščanje počitniških domov;
 10. izdajanje glasila podjetja;
 11. organizacija, priprava in izvajanje večjih investicij;
 12. izdelava osnutkov samoupravnih aktov;
 13. evidenca in urejanje zemljišč.

21. člen

Razmejitev poslov, ki se opravljajo na ravni podjetja in na ravni TOZD, določa skladno DSP. Razmejitev temelji na načelu, da se posli organizirajo tam, kjer je najbolj smotno in da se isti posli ne opravljajo dvakrat. Z razmejitvijo poslov tudi ne sme biti okrnjen enoten sistem zbiranja poslovnih informacij.

22. člen

TOZD SKUPNE SLUŽBE lahko opravljajo posle tudi za naročnike izven podjetja, vendar ne na račun poslabšanja kakovosti ali zmanjšanja obsega za TOZD v podjetju.

23. člen

Stroški storitev TOZD SKUPNE SLUŽBE podjetja se krijejo s ceno storitev ali s prispevkom glede na značaj posameznega posla oziroma skupine poslov, ki so jih zavezane plačati oziroma prispevati druge TOZD v sestavi podjetja.

Cena storitev oziroma višina prispevka, kakor tudi, kateri skupni posli se krijejo s prispevkom, kateri pa s ceno storitve, določa organ upravljanja podjetja z letnim gospodarskim načrtom na podlagi predloženega programa dela in predračuna stroškov.

Prispevek posamezne TOZD se določa proporcionalno glede na dosežen dohodek TOZD z upoštevanjem obsega opravljenega dela za posamezno TOZD.

Prispevek za opravljene skupne posle mora zagotoviti delavec SKUPNIH SLUŽB podjetja:

1. osebne dohodke v višini obračunskih postavk po sporazumu o delitvi osebnih dohodkov v podjetju;
2. osebne dohodke iz dobička in sredstva za skupno porabo, ki ustrezajo povprečju v podjetju, razen za delavce oddelkov, ki ustvarjajo eksterno realizacijo, kar se uredi s sporazumom o delitvi osebnih dohodkov;
3. sredstva za kritje funkcionalnih stroškov;

4. sredstva za kritje obveznosti po družbenih dogovorih, sklenjenih za podjetje.

To plačilo ne zajema sredstev za razširjeno reprodukcijo in rezervnih sredstev.

Za nakup osnovnih sredstev ali za zagotovitev potrebnih obratnih sredstev za opravljanje skupnih poslov, za katere ne zadostajo sredstva amortizacije TOZD skupnih služb podjetja, zagotovijo druge TOZD s trajnim združevanjem sredstev.

24. člen

Ceno svojih eksternih storitev in poslov določa TOZD SKUPNE SLUŽBE podjetja samostojno v skladu s tržnimi pogoji.

25. člen

Samoupravne pravice TOZD SKUPNE SLUŽBE določa ta sporazum in statut TOZD.

K statutu TOZD SKUPNE SLUŽBE mora dati soglasje DSP.

26. člen

Podpisnice poverjajo TOZD HMEZAD — Export-Import, da opravlja zanje in za podjetje kot celoto vse zunanjetrgovinske posle (uvoz, izvoz).

27. člen

Podpisnice poverjajo TOZD Trgovina (domači trg), da opravlja zanje in za podjetje kot celoto vse trgovske posle na debelo, agencijske in posredniške posle in ekonomsko propagando.

28. člen

Podpisnice poverjajo preko podjetja TOZD Hišni sklad, da gospodari z združenim stanovanjskim skladom v skladu s posebno pogodbo, ki ureja medsebojne pravice in obveznosti.

29. člen

V upravljanju TOZD Hmezad — export-import, Trgovina (domači trg) in Hišni sklad sodelujejo s svojimi delegati tudi vse druge TOZD, ki poslujejo preko njih oziroma so vanje vložile svoja sredstva.

Udeležbo in način drugih TOZD v upravljanju teh TOZD ureja statut podjetja in njihov statut. K statutu teh TOZD mora dati soglasje DSP.

30. člen

TOZD, ki poslujejo preko TOZD Hmezad — export-import in TOZD Trgovina (domači trg), so udeležene na ustvarjenem dohodku iz tega poslovanja. Merila za udeležbo se določajo s skupnim samoupravnim sporazumom o delitvi dohodka.

VARIANTA:

Komisija predlaga združitev vse trgovske dejavnosti na domačem in zunanjem trgu v eni sami TOZD z ločenimi oddelki:

1. predelava in trgovanje s hmeljem,
2. opravljanje zunanjetrgovinskih poslov,
3. opravljanje trgovinskih poslov na domačem trgu,
4. marketing,
5. ekonomska propaganda,
6. trgovinska predstavništva,
7. transportne storitve.

V primeru, da se sprejme variantni predlog, se mora formirati nova TOZD za opravljanje vseh trgovskih poslov.

PREDLOG ZA BESEDILO SPORAZUMA:

Podpisnice poverjajo TOZD HMEZAD — COMMERCE (ali HMEZAD — TRADE), da opravlja zanje in za podjetje kot celoto vso trgovsko dejavnost na debelo, zunanjetrgovinske posle, posredniške in agencijske posle ter ekonomsko propagando. Ustrezno se spremenijo čl. 7, 29 in 30 glede poslovnega predmeta, soupravljanja in udeležbe v dohodku te TOZD.

31. člen

S statutom se določijo pooblastila in odgovornosti posameznih organov upravljanja podjetja za določanje o skupnih zadevah, v kolikor niso določena že v tem sporazumu.

32. člen

TOZD, podpisnice tega sporazuma, se zavezujejo, da bodo enotno uredile v svojih samoupravnih sporazumih oziroma v posebnem skupnem sa-

moupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih, kolikor te niso urejene s tem sporazumom, naslednje zadeve:

1. določile primere in pogoje, kdaj je dolžan delati delavec v drugi TOZD, če nastopijo v TOZD izjemne okoliščine;
2. obveznosti zaposlovanja invalidov iz druge TOZD;
3. obveznosti zaposlovanja delavcev iz drugih TOZD, če postanejo ekonomski ali tehnološki višek;
4. solidarnost delavcev vseh TOZD za zagotovitev sredstev za OD, za sklad skupne porabe in drugo;
5. pogoje in druge okoliščine, pod katerimi imajo pravico delavci delati v drugi TOZD;
6. način izbire delavcev v TOZD na posamezna vodilna mesta, ki so pomembna za celo podjetje (katera so ta delovna mesta in način izbire in imenovanja);
7. delovna mesta vodilnih delavcev in individualnih poslovnih organov, njihove posebne naloge in pristojnosti, obveznosti reekcije itd.

33. člen

S skupnimi samoupravnimi sporazumi pa bodo TOZD, podpisnice tega sporazuma zaradi enotnosti poslovanja in zagotovitve enakih pravic in dolžnosti uredile naslednja področja:

1. sistemizacija;
2. odgovornosti delavcev — pravice in dolžnosti iz medsebojnih razmerij;
3. delitev sredstev za osebne dohodke — osnove in merila;
4. uporaba sredstev skupne porabe;
5. dodeljevanje stanovanj, kreditov, rekreacija itd.;
6. zaščita pri delu;
7. izobraževanje, štipendiranje, pripravniki itd.

34. člen

S skupnimi splošnimi akti urejajo TOZD naslednje zadeve:

1. o obveščanju in zaščiti poslovne tajnosti;
2. o organizaciji in poslovanju Hranilnice in posojilnice;
3. o organizaciji in poslovanju interne banke;
4. o zavarovanju in zaščiti imovine;
5. o organizaciji samoupravljanja in volitvah organov upravljanja;
6. poslovnik o delu samoupravnih organov in delavske kontrole;
7. oblikovanje cen in prodajnih pogojev;
8. o finančno-materialnem poslovanju;
9. pravilnik o izumih, koristnih predlogih in tehničnih izboljšavah;
10. o organizaciji priprav za splošni ljudski odpor in druge splošne akte po statutu podjetja.

35. člen

TOZD bodo trajno združevale sredstva svojih skladov:

1. za stanovanjsko izgradnjo — v celoti, kolikor jih ostane vsaki TOZD,
2. za gradnjo počitniških domov — po soglasni odločitvi DS vseh TOZD,
3. za deleže v bankah in gospodarskih družbah, ki pa nimajo značaja skupnih naložb — po soglasnem sklepu DSP,
4. za skupne rezerve podjetja — po tem sporazumu,
5. za naložbe v TOZD SKUPNE SLUŽBE — po soglasnem sklepu DSP.

TOZD bodo združevale tudi sredstva za skupne naložbe v podjetju in izven njega na predlog DSP, a po soglasnem sklepu vseh oziroma zainteresiranih TOZD.

Vse TOZD bodo iz svojega dohodka nepovratno združevale sredstva:

1. za izobraževanje delavcev in štipendiranje,
 2. za zagotovitev minimalnih pravic delavcev iz minulega dela v podjetju HMEZAD,
 3. za zagotovitev socialne varnosti delavcev HMEZADA (zajamčeni osebni dohodek, prekvalifikacija),
 4. za nagrajevanje uspešnosti dela in posebnih strokovnih in poslovnih dosežkov delavcev,
 5. za nagrajevanje izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov,
 6. za opremo enot CZ in organizacijo SLO.
- Osnove in merila za združevanje teh sredstev določa soglasno DSP z gospodarskim načrtom. Namen uporabe in organe, ki odločajo o uporabi sredstev za izobraževanje, določa poseben samoupravni sporazum.

36. člen

Samoupravni sporazum določa tudi višino zajamčenega osebnega dohodka in druge pravice, ki zagotavljajo materialno in socialno varnost delavcev ter minimalne pravice iz minulega dela. V tem samoupravnem sporazumu se določijo tudi osnove in merila za nagrajevanje poslovnih organov po uspešnosti dela in posebnih delovnih dosežkih delavcev.

37. člen

Osnovno merilo pri združevanju sredstev skladov TOZD je akumulativnost TOZD. Ob tem pa je dodatno treba upoštevati pogoje in naravo dela TOZD, njen položaj na trgu (možnost ustvarjanja akumulacije) in angažiranje sredstev za odplačilo dolgoročnih posojil.

38. člen

S statutom se podrobneje določijo pogoji in postopek za trajno in začasno združevanje poslovnih sredstev. S skupnimi in združenimi sredstvi razpolagajo organi upravljanja podjetja.

III. NACELA NOTRANJE ORGANIZACIJE TOZD IN PODJETJA

39. člen

Vsak delavec v podjetju mora biti vključen v delovno skupnost ene od TOZD.

Kmet oziroma lastnik kmetije, ki na podlagi temeljne kooperacijske pogodbe trajno sodeluje in v celoti povezuje vso svojo proizvodnjo s TOZD, katere poslovni predmet je kooperacijska proizvodnja, ima vse pravice člana delovne skupnosti take TOZD, razen pravic iz delovnega razmerja. S statutom TOZD se lahko priznajo nekatere pravice člana delovne skupnosti tudi članu družine lastnika kmetije — kooperanta, če ta izrazi tako željo. Družinski član pa ima pravice odločati o statusnih spremembah. Zastopnik TOZD podpisuje temeljno kooperacijsko pogodbo le na podlagi sklepa pristojnega organa upravljanja TOZD.

S statutom TOZD se podrobneje uredijo določbe o članstvu koperantov in njihovih pravicah. Vse TOZD te dejavnosti v podjetju bodo to načeloma enotno uredile v svojih statutih.

40. člen

Glede na svojo velikost, število zaposlenih, razvitost in razvejanost poslovanja in teritorialno razprostranjenost se v okviru TOZD lahko organizirajo ožje organizacijske enote oziroma združne enote in proizvodne oziroma poslovne enote.

41. člen

Delovna enota je ožja tehnološko-ekonomska in samoupravna enota v sestavi TOZD. TOZD na njo prenaša s statutom določene samoupravne pravice. Za njo ugotavlja in deli dohodek in evidenta njena ustvarjena sredstva za razširjeno reprodukcijo in njene dolgoročne obveznosti iz tega.

Taka enota v TOZD, ki se ukvarja s kooperacijsko dejavnostjo, se imenuje združna enota.

Delovna oziroma združna enota je tudi volilna enota za volitve članov organov upravljanja TOZD.

42. člen

Proizvodna (v tehnološkem procesu) oziroma poslovna (v ostalih delovnih procesih) enota je ožja organizacijska enota v sestavi delovne oziroma združne enote ali neposredno v sestavi TOZD.

Proizvodna oziroma poslovna enota mora predstavljati jasno omejen del poslovnega procesa, za katerega so trajne vezane določena poslovna sredstva in določena skupina delavcev in za katerega se ugotavlja poslovni uspeh.

Položaj proizvodne oziroma poslovne enote imajo lahko tudi organizacijske enote z drugačnim nazivom (delavnica, izmena, oddelek itd.), če izpolnjujejo navedene pogoje.

Poslovna oziroma proizvodna enota je temeljna samoupravna skupnost, v kateri delavci uresničujejo svoje samoupravne pravice, zlasti tiste, ki terjajo neposredno odločanje delavcev, v kateri delavci izražajo svoja mnenja, dobijo informacije, postavljajo svoje predloge in zahteve.

Organizacijo temeljnih samoupravnih skupnosti

in sistem komuniciranja za informiranje določijo TOZD v svojih statutih.

43. člen

Zaradi usklajevanja dela, skupnega opravljanja poslov, poverjenih podjetju, smotrnega, skladnega in učinkovitega izvajanja razvojnih programov in gospodarskih načrtov, se TOZD z istovrstno ali sorodno dejavnostjo povezujejo v področja.

Sklep o oblikovanju področja sprejme DSP po poprejšnji obravnavi delavskih svetov TOZD, ki se vključujejo v področje.

Tako oblikovano področje ima funkcijo ožje koordinacije dela in poslovanja v področje vključenih TOZD. Zanje se oblikuje tudi ustrezen poslovodski organ po sklepih delavskih svetov, vključenih v področje.

Za izvajanje operativnih nalog, za usklajevanje in organizacijo dela, za izvajanje sklepov skupnih samoupravnih organov v TOZD, vključenih v področje, skrbi pomočnik glavnega direktorja.

Področje pa dobi lahko tudi obliko samoupravne združbe — skupnost TOZD, če zainteresirane TOZD tako sklenejo s samoupravnim sporazumom, s katerim prenesejo na področje kot skupnost TOZD tudi naloge in pravice iz svoje pristojnosti, organizirajo skupne strokovne službe, ustanovijo skupni samoupravni organ in uredijo druge medsebojne odnose.

44. člen

TOZD, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, s predelavo ali s prodajo istega proizvoda ali skupine proizvodov, se povezujejo v poslovne skupnosti.

V okviru poslovne skupnosti usklajujejo svoje medsebojne poslovne odnose, določajo delež posamezne faze poslovnega procesa v ceni končnega izdelka in urejajo druge zadeve iz skupnega poslovanja.

45. člen

Poslovna skupnost nima značaja organizacijske enote in pravne osebe. Ustanovijo jo zainteresirane TOZD s pogodbo.

Delo poslovne skupnosti vodi odbor, v katerem ima vsaka, v poslovno skupnost vključena TOZD, po enega delegata.

S pogodbo se določi cilje, naloge in pristojnosti odbora poslovne skupnosti. Skupne posle izvaja TOZD, članica skupnosti, ki se določi s to pogodbo.

46. člen

V poslovno skupnost se lahko vključijo tudi TOZD iz drugih delovnih organizacij na podlagi pogodb o poslovno-tehničnem sodelovanju ali pogodb o skupnem vlaganju sredstev.

47. člen

V skupnosti TOZD v podjetju in v organizacije poslovnega združevanja se združujejo zainteresirane TOZD.

V sestavljeno OZD se združuje podjetje kot celota.

V organizacije poslovnega združevanja in v sestavljene OZD se TOZD združujejo po podjetju.

IV. UPRAVLJANJE V TOZD

48. člen

Neposredno upravljanje izvršujejo zbori delovnih ljudi. S statutom TOZD se določijo ožje organizacijske enote, v katerih se oblikujejo zbori. Kjerkoli obstojijo proizvodne oziroma poslovne enote, se oblikujejo zbori v širši organizacijski enoti (delovna oziroma zadrzna enota).

49. člen

Organ upravljanja v TOZD je delavski svet TOZD. Organ upravljanja v TOZD, ki se ukvarja s kooperacijo s kmeti, je zbor obrata. Tovrstna TOZD ima lahko tudi kolektivni izvršilni organ — upravni odbor.

V TOZD z manj kot 30 zaposlenimi se ne voli delavski svet in izvršuje delovna skupnost vse samoupravne pravice neposredno.

Temeljne pristojnosti zborov delovnih skupnosti, organov upravljanja, kolektivnih in individualnih poslovodnih organov so v teh TOZD načeloma enake.

50. člen

Temeljne pristojnosti zborov delovne skupnosti so enote v vseh TOZD v podjetju in so naslednje:

1. sprejemajo sklepe o sprejemu oziroma pristopu TOZD k družbenim dogovorom in samoupravnim sporazumom,

2. sprejemajo letni gospodarski načrt svoje enote in TOZD in njen razvojni program,

3. obravnavajo poročila o poslovanju svoje enote in TOZD (o doseganju in delitvi dohodka, o uporabi sredstev, o materialnem in finančnem stanju) ter poročila o poslovanju organov upravljanja in o delu svojih delegatov v teh organih,

4. odločajo o razporeditvi dohodka TOZD ter o delitvi sredstev, namenjenih za osebne dohodke na podlagi s samoupravnim sporazumom določenih enotnih osnov in meril v podjetju,

5. začnejo postopek za odpoklic delegata ali za razrešitev organa upravljanja,

6. sprejemajo statut TOZD in statut podjetja in obravnavajo pred sprejetjem splošne akte TOZD in podjetja,

7. odločajo o statusnih spremembah TOZD, o združevanju TOZD v skupnost TOZD in druge oblike poslovnega povezovanja v okviru podjetja,

8. odločajo o statusnih spremembah podjetja,

9. odločajo o združevanju TOZD preko delovne organizacije v sestavljene organizacije združenega dela, poslovne skupnosti in druge oblike poslovnega združevanja izven podjetja,

10. odločajo o uporabi sredstev za razširjeno reprodukcijo v TOZD ali da jih združijo za skupno poslovanje izven TOZD.

Na zboru delovne skupnosti lahko delavci dajejo predloge in mnenja v zvezi z organizacijo dela, delitvijo osebnih dohodkov itn., postavljajo zahteve in vprašanja o delu organov upravljanja, o delu vodstvenih delavcev, o medsebojnih odnosih itn.

Zbor delovne skupnosti se sklicuje po potrebi, najmanj pa enkrat vsake tri mesece. Sklepi se sprejemajo z večino glasov vseh članov delovne skupnosti.

51. člen

Svoje delegate v delavski svet skupnosti TOZD, delovne organizacije, sestavljene OZD oziroma organizacije poslovnega združevanja, volijo delavci TOZD neposredno. V teh organih mora biti zastopana vsaka TOZD, ki se je vanje s samoupravnim sporazumom združila.

Postopek in način volitev se določi v skupnem splošnem aktu.

52. člen

Temeljne pristojnosti delavskih svetov TOZD so naslednje:

1. sprejme splošne akte podjetja,

2. v TOZD, kjer je več zborov delovne skupnosti, ugotavlja na podlagi zapisnikov odločitev delovne skupnosti TOZD in razglasi sklep,

3. sprejema sklepe o združenih, sredstvih za združevanje sredstev izven podjetja,

4. pred sprejetjem obravnava vse splošne akte podjetja,

5. določa predlog statuta TOZD,

6. sprejema splošne akte TOZD,

7. sprejema ukrepe za izvajanje gospodarskega načrta,

8. imenuje direktorja TOZD in vodilne delavce v TOZD,

9. sprejema ZR TOZD,

10. odloča o sprejemu pogodbe o združevanju sredstev za skupno poslovanje, preden jo sprejme delavski svet.

Sklepi se sprejemajo z večino vseh članov delavskega sveta.

53. člen

Temeljne pristojnosti zbora obrata TOZD za kooperacijo so naslednje:

1. Sprejema:

- statut,
- splošne akte,
- zaključni račun,
- perspektivne in letne plane,
- investicijski program,
- dolgoročno pogodbo o kooperaciji.

2. Odloča:

- o temeljnih vprašanjih poslovne politike kooperacijske dejavnosti,
- o statusnih vprašanjih TOZD in enot,
- o ustanavljanju, spajanju, izločitvi in ukinitvi enot,
- o razrešitvi kolektivnih izvršilnih organov pred potekom mandatne dobe.

3. Voli:

- predsednika in namestnika zbora,
 - člane in njihove namestnike upravnega odbora,
 - direktorja.
- ### 4. Imenuje:
- člane razpisne komisije za volitve direktorja,
 - člane pospeševalnih odborov,
 - predstavnike TOZD za občni zbor združene zveze Slovencev.

54. člen

V TOZD, ki uporablja pri svojem poslovanju združena sredstva, se ustanovi poleg organov upravljanja TOZD še poslovni odbor kot skupni organ za upravljanje zadev skupnega pomena OZD, ki so vanjo vložile svoja sredstva.

S pogodbo o skupnem vlaganju sredstev se določijo pristojnosti poslovnega odbora, merila za ugotavljanje deleža delovne skupnosti TOZD pri skupaj doseženem dohodku in drugi medsebojni odnosi med TOZD in OZD, ki so združile sredstva.

55. člen

V delovnih oziroma združnih enotah se izvolijo sveti.

Svet delovne oziroma združne enote odloča o zadevah, ki ga zanje pooblasti statut TOZD.

56. člen

O zadevah s področja medsebojnih razmerij delavcev odloča odbor za delovna razmerja TOZD, ki ga izvolijo delavci TOZD, če statut TOZD za to ne pooblašča delavskega sveta TOZD oziroma sveta delovne enote.

57. člen

V vsaki TOZD, lahko pa tudi v DE, če tako določi statut TOZD, izvoli delovna skupnost nadzorni odbor kot organ delavske kontrole.

58. člen

V vsaki TOZD se ustanovi kolektivni poslovodni organ — kolegij TOZD.

Kolegij TOZD sestavljajo direktor in vodilni delavci TOZD. Kolegij vodi in sklicuje direktor.

59. člen

Individualni poslovodni organ TOZD je direktor TOZD.

Direktorja TOZD imenuje delavski svet TOZD na predlog razpisne komisije. Sestav komisije določi zakon in statut podjetja.

60. člen

Organizator dela v delovni oziroma združni enoti je upravitelj, v proizvodni oziroma poslovni enoti ali v oddelku pa vodja enote oziroma oddelka.

61. člen

S statutom podjetja se podrobneje opredelijo enotna načela notranje organizacije, ki so za vse TOZD obvezna in druga vprašanja, ki jih je potrebno v vseh TOZD urediti enotno (pogoje in način izvolitve in odpoklica organov upravljanja, kolektivnih izvršilnih organov, kolektivnih in individualnih poslovodnih organov, prenehanje mandata, sklepčnost, delo zborov delovne skupnosti, referendum itn.).

V. UPRAVLJANJE IN ORGANIZACIJA DELA V PODJETJU

62. člen

Organi upravljanja podjetja odločajo o skupnih zadevah, ki jih TOZD s tem sporazumom, s posebnimi samopravnimi sporazumi in skupnimi splošnimi akti prenašajo na podjetje, organizirajo, usmerjajo in nadzirajo upravljanje skupnih poslov ter sporazumno s TOZD določajo enoten način urejanja določenih poslov v TOZD.

Organi upravljanja podjetja so:

1. delavski svet podjetja in
2. kolektivni izvršilni organi.

S statutom podjetja se določijo kolektivni izvršilni organi in njihova pristojnost.

63. člen

Kolektivni poslovodni organ podjetja je svet direktorjev.

Svet direktorjev sestavljajo vsi direktorji TOZD

ter glavni direktor in njegovi pomočniki. Svet vodi in sklicuje glavni direktor.

Individualni poslovodni organ podjetja je glavni direktor.

Glavni direktor in njegovi pomočniki uveljavljajo svoje samoupravne in druge pravice iz delovnega razmerja v TOZD SKUPNE SLUŽBE.

64. člen

Postopek za imenovanje glavnega direktorja in njegovih pomočnikov določa statut podjetja.

V razpisno komisijo za razpis delovnega mesta glavnega direktorja imenuje vsaka TOZD po enega člana poleg članov, ki jih določa zakon.

65. člen

Mandatna doba vseh organov upravljanja v podjetju in TOZD je dve leti.

Volitve delavskih svetov in občnih zborov se izvedejo v celem podjetju istočasno in to najkasneje v 30 dneh po sprejetju zaključnega računa podjetja v letu, ko poteče mandatna doba.

66. člen

Mandatna doba individualnih poslovodnih organov in članov kolektivnih poslovodnih organov TOZD in podjetja je štiri leta. Mandatna doba teče od dneva imenovanja po javnem razpisu. Po preteku mandatne dobe je delavec lahko ponovno imenovan za individualnega poslovodnega organa ali za člana kolektivnega poslovodnega organa.

67. člen

Sestava delavskega sveta oziroma občnega zbora mora ustrezati sestavi članov delovne skupnosti TOZD oziroma podjetja in zagotoviti, da so v njem zastopani člani delovne skupnosti vseh delov njegovega delovnega procesa.

Nihče ne more biti dvakrat zaporedoma izvoljen v isti organ upravljanja oziroma v njegov kolektivni izvršilni organ.

Za člane delavskega sveta oziroma občnega zbora ne more biti izvoljen delavec, ki je individualni poslovodni organ ali član kolektivnega poslovodnega organa ali ki samostojno opravlja funkcijo na vodilnem delovnem mestu.

68. člen

Delavski svet podjetja sestavljajo po dva (2) delegata iz vsake TOZD.

VARIANTA:

Delavski svet podjetja sestavljajo delegati TOZD. V TOZD, ki jo sestavljajo delovne enote in volijo več delegatov, se volilne enote oblikujejo po delovnih enotah. V TOZD, ki se ukvarjajo s kooperacijsko proizvodnjo, volijo delavci svoje delegate, kmetje pa svoje.

Število delegatov posamezne TOZD določi DSP sorazmerno številu delavcev, število delegatov — kmetov se določi tako, da se družbeni proizvod kooperacijske dejavnosti deli z družbenim proizvodom na enega zaposlenega v podjetju. Dobljena števila predstavljajo pogojno število zaposlenih, po katerem se določi število delegatov — kmetov iz posamezne TOZD.

Vsaka TOZD ima najmanj enega delegata v delavskem svetu podjetja.

69. člen

Vsak delegat TOZD v DSP ima svojega namestnika. Le-ta ga nadomešča, kadar se delegat ne more udeležiti seje ali kadar delegatu preneha mandat in še ni izvoljen nov.

70. člen

Delegati TOZD v DSP se obvezno udeležujejo tudi sej delavskega sveta oziroma občnega zbora TOZD, ki jo zastopajo.

Kadar DSP odloča o zadevah, ki se nanašajo na neodtujljive pravice delavcev in ki jih določajo samoupravni sporazumi in statut podjetja, glasuje delegacija posamezne TOZD kot celota in se sklepi sprejemajo le soglasno, pri čemer zavzemajo posamezne delegacije stališča za kakršna jih je pooblastil delavski svet oziroma občni zbor TOZD oziroma delovna skupnost TOZD.

O vseh drugih zadevah odloča DSP z večino glasov vseh članov.

71. člen

Če o zadevi, ki o njej DSP odloča soglasno, ni doseženo soglasje vseh TOZD, vendar pa je za predlog glasovala večina vseh članov DSP, se izvede postopek usklajevanja, kot ga določa statut podjetja.

Če se po postopku usklajevanja ponovno ne doseže soglasje, je predlog sprejet, če se je zanj izreklo 2/3 (varianta 4/5) delegacij TOZD.

72. člen

Odgovornost za predloge in odločitve

Da bi zagotovile dosledno izvajanje odgovornosti za samoupravne odločitve in za izvršitev teh odločitev, TOZD s tem sporazumom enotno opredeljuje to odgovornost takole:

1. Vsak delavec je neposredno odgovoren za doseganje najboljšega možnega rezultata pri delu na svojem delovnem mestu. V zvezi s svojim delom je delavec dolžan poznati in upoštevati zakone in samoupravne predpise ter strokovna pravila glede del, ki spadajo v delokrog njegovega delovnega mesta.

2. Vsak delavec je neposredno odgovoren za pravilnost informacij, ki jih daje o svojem delu ali v zvezi s tem delom predstavljenim delavcem, izvršilnim in samoupravnim organom ter drugim upravičencem.

3. Vsak delavec je neposredno odgovoren tudi za uspeh tehnoloških, poslovnih ali organizacijskih rešitev ali ukrepov, ki jih je na njegov predlog sprejel pristojni izvršilni ali samoupravni organ, če gre za rešitve ali ukrepe s področja delokroga njegovega delovnega mesta.

4. Delavec, ki vodi posamezno strokovno službo, je neposredno odgovoren za uspeh tehnoloških, poslovnih in organizacijskih rešitev in ukrepov, ki jih je sprejel pristojni izvršilni ali samoupravni organ na predlog teh strokovnih služb ali na podlagi njene analize in ocene predloga, ki ga je dal določen član delovne skupnosti.

5. Samoupravni ali kolektivni izvršilni organ je sam odgovoren za svoje odločitve tedaj, kadar jih sprejme:

a) na podlagi predloga strokovno nekvalificirane člana delovne skupnosti, če predloga ni dal predhodno v presojo ustreznih strokovnih služb;

b) če je predlog strokovno kvalificirane člana delovne skupnosti ali strokovne službe dal v izvršitev v spremenjeni obliki, kot je bila predlagana;

c) po lastni pobudi brez predhodne konzultacije z ustrežno strokovno službo.

Odgovornost po tem členu se zagotavlja z javnostjo dela in odločitev ter s trajno notranjo kontrolo.

73. člen

Odgovornost v smislu prejšnjega člena je materialna, disciplinska in kazenska, ima pa lahko za posledico tudi premešitev na drugo delovno mesto ali prenehanje dela zaradi neizpolnjevanja zahtev delovnega mesta.

Kadar je v prejšnjem členu določena odgovornost samoupravnega ali kolektivnega izvršilnega organa, zadane materialna, disciplinska ali kazenska odgovornost vsakega člana tega organa, ki je glasoval za neustrezno odločitev. Pri izvajanju te odgovornosti lahko samoupravni organ razreši svoj kolektivni izvršilni organ ali posamezne člane; če gre za odgovornost članov samoupravnega organa, pa jih lahko delovna skupnost, ki jih je izvolila, odpokliče.

74. člen

Odgovornost za zakonitost dela ali odločitev se presoja za vsak primer posebej. Odgovornost za uspeh dela, predlogov ali odločitev se ugotavlja in presoja stalno in kompleksno.

Natančneje bodo TOZD določile pravila in postopek za ugotavljanje odgovornosti in uspešnosti v zvezi z delom in odločitvami v posebnem skupnem pravilniku.

VI. DELAVSKA KONTROLA

75. člen

V cilju uveljavljanja neposrednega vpliva neposrednih proizvajalcev glede izvajanja splošnih družbenih predpisov in splošnih aktov delovnih skupnosti TOZD ter podjetja kot celote in uveljavljanja

splošno priznanih moralnih načel pri upravljanju s sredstvi in urejanju odnosov med ljudmi se v temeljnih organizacijah združenega dela in na ravni podjetja ustanovi delavska kontrola.

Delavska kontrola na ravni podjetja se formira kot odbor delavske kontrole, ki je organ celotne delovne skupnosti podjetja.

Delavska kontrola v TOZD se formira kot komisija delavske kontrole in je organ delovne skupnosti TOZD.

1. Odbor delavske kontrole delovne skupnosti podjetja

76. člen

Odbor delavske kontrole šteje 10 članov.

Kandidate za člane odbora delavske kontrole predlagajo organi družbenopolitičnih organizacij (ZK, Zveze sindikata, Zveze mladine).

Za člane odbora delavske kontrole lahko družbenopolitične organizacije iz prejšnjega odstavka kandidirajo le družbenopolitično razgledane in moralnopolitično neoporečne delavce, ki delajo neposredno v proizvodnji. Na podlagi enotne kandidatne liste volijo člane odbora delavske kontrole za dobo dveh let neposredno vsi člani delovne skupnosti podjetja. Volitve se izvršijo istočasno z volitvami delegatov TOZD v delavski svet podjetja.

2. Komisije delavske kontrole v TOZD

77. člen

Komisije delavske kontrole v TOZD štejejo od 5 do 10 članov. Konkretno število članov določa TOZD v svojem statutu.

Člane komisij delavske kontrole volijo na podlagi kandidatne liste, ki jo pripravijo družbenopolitične organizacije v TOZD, delavci TOZD neposredno za dobo dveh let. Volitve se opravijo istočasno kot volitve za delavski svet TOZD.

Za člane komisij lahko organizacije iz prejšnjega odstavka kandidirajo le družbenopolitično razgledane in moralnopolitično neoporečne delavce.

3. Naloge in pristojnosti odbora delavske kontrole in komisij delavske kontrole

78. člen

Odbor delavske kontrole in komisije delavske kontrole v TOZD imajo naslednje naloge in pristojnosti:

1. da kontrolirajo izvajanje splošnih predpisov, samoupravnih aktov podjetja in TOZD, sklepov samoupravnih in izvršilnih organov ter uveljavljanje načel, ki jih posredujejo družbenopolitične skupnosti z resolucijami in priporočili;

2. da nadzorujejo, ali se uveljavljajo in razvijajo v podjetju in TOZD samoupravni odnosi in pravice delavcev glede samoupravnega organiziranja in razpolaganja s sredstvi in rezultati njihovega dela;

3. kontrolirajo, ali izvršilni organi in delavci opravljajo svoje funkcije vestno in skladno s koristmi podjetja in TOZD tako, da se bo nenehno krepil ugled podjetja;

4. da nadzorujejo, kako se v delovni skupnosti razvija čut solidarnosti, medsebojne povezanosti in odgovornosti in da posamezniki in organi podjetja poleg formalno-pravnih predpisov upoštevajo tudi splošne moralno-politične norme;

5. opravljajo druge vrste kontrol in nadzora, ki jim ga narekujejo praktične potrebe.

79. člen

Odbor delavske kontrole in komisije delavske kontrole imajo za izvajanje svojih nalog pravico zahtevati podatke od vseh strokovnih služb in organov podjetja. Po potrebi lahko odbor delavske kontrole in komisije delavske kontrole naročijo posebno interno ali eksterno revizijo za razčiščevanje določenega primera.

Če komisija delavske kontrole v TOZD sama ne more določenega primera razčistiti, obvesti o tem odbor delavske kontrole podjetja.

80. člen

Če odbor delavske kontrole ali komisije delavske kontrole TOZD pri svojem delu ugotovijo nepravilnosti, zahtevajo od pristojnega organa podjetja oziroma TOZD, da nepravilnosti v najkrajšem času odpravi. Rezultate svojega dela objavljajo od-

bor delavske kontrole in komisije v internem glasilu podjetja ali na drug vsem delavcem dostopen način.

VII. NAČELA MEDSEBOJNIH POSLOVNIH ODNOSOV

81. člen

TOZD se obvezujejo, da bodo v poslovanju medsebojno tesno sodelovale in pri tem upoštevale interese podjetja kot celote kakor tudi obveznosti in pravice vsake TOZD v podjetju; pri tem si bodo druga druga pomagale, da bi dosegle skupno čim boljši poslovni uspeh.

Pri izvrševanju svojih dejavnosti se dolžne TOZD in enote v njihovem sestavu v medsebojnem poslovanju navzven vedno ravnati tako:

1. da se podrejata enotni politiki in skupnim koristim podjetja;
2. da v poslovanju navzven zagotavljajo enoten nastop podjetja;
3. da posle, ki jih opravljajo navzven, medsebojno usklajujejo in povezujejo, da s takim ravnanjem dosežejo večje ugodnosti za podjetje kot celoto;
4. da v njihovem medsebojnem poslovanju delujejo tržni odnosi, razen če same ne odločijo drugače;
5. da vselej, kadar je to gospodarsko utemeljeno in možno, poteka njihovo medsebojno poslovanje brez posrednikov;
6. da samovoljno ne prevzamejo poslov, ki spadajo v dejavnost druge TOZD;
7. da bodo spore iz medsebojnih poslovnih odnosov reševale sporazumno ali pa predložile stalnemu razsodišču podjetja, da o njih dokončno odloči.

82. člen

Nedopustno je oviranje drugih TOZD v poslovanju, še posebej pa tako poslovanje, ki bi bilo v nasprotju z interesi drugih TOZD in bi le-tim povzročilo škodo ali v nasprotju s poslovnimi politiko in gospodarskim načrtom podjetja kot celote.

Dohodek TOZD se ne more povečati s posli, ki bi zmanjševali dohodek druge TOZD.

TOZD, ki s svojim poslovanjem povzroči škodo drugi, jo je dolžna le-tej povrniti.

83. člen

V medsebojnih poslovnih odnosih TOZD znotraj podjetja velja načelo predkupne pravice in najugodnejše ponudbe; to pomeni, da ima druga TOZD v podjetju v poslovanju in menjavi ob vsaj enakih pogojih vedno prednost pred drugo delovno organizacijo.

Menjava pridelkov, surovin, polizdelkov, materiala in storitev med TOZD se opravlja po tržnih cenah in pogojih ali po cenah in pogojih, za katere so se prizadele TOZD med seboj pogodbeno sporazumele in so v skladu s splošnim režimom poslovanja v podjetju.

Če se TOZD ne morejo takoj sporazumeti o ceni in pogojih, oziroma če ena od njih odlaša s sklenitvijo pogodbe, so dolžne izvršiti posel, kot je predviden z letnim gospodarskim načrtom. Če se o ceni in pogojih niti kasneje ne moreta sporazumeti, predložita spor v končno odločitev arbitraži.

84. člen

Blago in storitve, ki so predmet poslovanja katere izmed TOZD v podjetju, lahko druge TOZD nabavljajo pri tujih dobaviteljih samo s predhodnim pristankom TOZD, ki posluje s takim blagom in storitvami, pod pogojem, da je tuji dobavitelj ugodnejši za TOZD, ki kupuje, in za podjetje kot celoto.

Manjkajoče blago in storitve, ki jih ni mogoče nabaviti v drugih TOZD ali pa jih ni mogoče nabaviti dovolj, lahko TOZD nabavlja izven podjetja.

TOZD, ki deluje v blagovnem prometu in predelavi primarnih proizvodov, so dolžne zagotoviti plasman celotne količine proizvodov, ki jo proizvodne TOZD v skladu z gospodarskim načrtom nudijo za prodajo na domačem trgu oziroma v izvoz, po pogojih, ki so določeni s tem sporazumom, če so ponujeni obseg, asortiment in dinamika proizvodnje skladni z zahtevami trga.

TOZD, ki proizvajajo surovine za proizvodnjo druge TOZD, lahko proda take proizvode drugemu

kupcu samo s predhodnim pristankom te TOZD, če ta ni zainteresirana za prevzem ponujene količine teh proizvodov po normalnih tržnih cenah in pogojih.

85. člen

Osnovna medsebojna poslovna razmerja in obveznosti se vzpostavijo z letnim gospodarskim načrtom.

TOZD so dolžne pri načrtovanju proizvodnje in poslovanja upoštevati medsebojne potrebe.

TOZD so dolžne s pisnimi pogodbami urediti medsebojne poslovne odnose, ki izvirajo iz gospodarskega načrta, če le-ti niso dovolj jasno določeni z internimi določili o medsebojnem poslovanju. To se nanaša zlasti na količine, kakovost in dinamiko dobav, cene in pogoje plačila.

86. člen

TOZD so dolžne izvršiti obveznosti, ki izvirajo iz gospodarskega načrta, razen če tega ne prepreči višja sila ali se ne sporazumejo drugače.

Neizvršitev obveznosti po gospodarskem načrtu ali po pogodbi daje drugi TOZD pravico, da terja odškodnino od TOZD, ki jih ni izvršila, če je zaradi tega utrpela škodo, razen če je neizvršitev obveznosti posledica višje sile.

87. člen

Kot tržne cene se upoštevajo tiste, ki se oblikujejo na posameznih področjih. Če TOZD, ki prodaja odkupljene pridelke, ne pristane na take cene, sme TOZD, ki odkupuje pridelke, prodati pridelke drugam.

Ponudba in odgovor na ponudbo morata biti pismena ali naknadno pisмено potrjena.

Izjemne cene in pogoji, ki jih ponudi zunanji dobavitelj ali kupec, in ki znatno odstopajo od povprečnih tržnih tako, da se lahko domneva namen preprečitve posla med TOZD, ne štejejo za ugodnejše pogoje in ne obvezuje TOZD od njenih obveznosti po gospodarskem načrtu ali pogodbi.

88. člen

V primerih, kadar proizvodne in trgovinske oz. predelovalne TOZD vzpostavijo med seboj trajno sodelovanje na podlagi posebne dolgoročne pogodbe ali samoupravnega sporazuma, se lahko dogovorijo za drugačen način oblikovanja cen in zanje ne veljajo določila tega sporazuma o delovanju tržnih odnosov v medsebojnem poslovanju, temveč določila take pogodbe ali sporazuma.

Če s to pogodbo ali sporazumom sklenejo, da se dohodek skupnega poslovanja razporeja kot skupni dohodek, da skupno nosijo tveganje skupnega poslovanja, da določajo skupno dolgoročno proizvodno politiko, potem določijo z njim tudi osnove in merila za razdelitev skupnega dohodka ali za kritje rizika.

Tak način dolgoročne ureditve medsebojnih poslovnih odnosov je obvezen, kadar gre za proizvode, proizvedene v kooperacijskih odnosih na podlagi skupnega vlaganja v osnovna sredstva ali v proizvodnjo.

89. člen

Kadar ena TOZD pooblašča drugo, da za njo izvrši določen posel, se sporazumno dogovorita o plačilu za opravljeni posel.

Kadar gre za kombinirane kompenzacijske posle, se udeležene TOZD sporazumejo, kako bodo delile skupni poslovni uspeh takega posla.

90. člen

TOZD, ki stalno oz. redno prodajajo ali nabavljajo isti proizvod, surovino, polizdelek, material ali storitev, so se dolžne dogovoriti o enotnem nastopu, bodisi da ena opravi posel za vse ali pa, da ga poverijo SKUPNIM SLUŽBAM podjetja.

TOZD, ki nabavljajo blago pri istem dobavitelju ali ga prodajajo istemu kupcu, so se dolžne dogovoriti o skupnem nastopu na ravni podjetja, če je kolektivni poslovodni organ podjetja sklenil, da je v interesu podjetja skupen nastop pri določenem dobavitelju ali kupcu.

91. člen

Enotni nastop na inozemskem trgu bodo TOZD uresničevale preko TOZD HMEZAD – IMPORT-EKS-PORT razen tistih poslov, za katere je za podjetje kot celoto ugodnejše, da jih opravi drugo podjetje. Za take posle je potrebno soglasje glavnega direktorja.

92. člen

Kadar se v okviru poslovne skupnosti na podlagi dosežene cene proizvoda ali storitve dogovarja delež posamezne faze delovnega procesa (proizvodnja, predelava, prodaja) se mora upoštevati načelo, da se ob enaki delovni storitvosti zagotovi vsaki fazi enako plačilo za delo in enako obrestovanje uporabljenih sredstev v skladu s poslovnim rizikom, ki ga posamezna faza nosi v skupnem poslu.

93. člen

Promet z denarnimi sredstvi med TOZD in drugimi delovnimi organizacijami in ustanovami se izvršuje le na podlagi odobritve pooblaščenih predstavnikov TOZD ali po nalogih glavnega direktorja, ki jih lahko izda na podlagi določil tega samoupravnega sporazuma in statuta.

94. člen

TOZD se obvezuje, da ne bodo na nobeni podlagi ustvarile obveznosti ali poslov, ki bi privedli do takih obveznosti, če z gospodarskimi načrti in posebnimi sklepi niso zagotovljena sredstva ali določeni viri sredstev.

VIII. RAZPOLAGANJE S POSLOVNIMI SREDSTVI

95. člen

Denarna sredstva, ki jih TOZD ustvari s svojim poslovanjem ali kako drugače pridobi, se vodi na njenem tekočem računu pri interni banki podjetja.

Kadar je v interesu podjetja kot celote, lahko organ upravljanja podjetja odloči, da se sredstva TOZD vodijo na žiro računu pri službi družbenega knjigovodstva.

96. člen

Za izvrševanje skupnih ciljev in obveznosti TOZD v skladu z določili tega sporazuma trajno združujejo del svojih poslovnih sredstev v skupnem poslovnem skladu.

Sredstva v tem skladu se evidentirajo po TOZD, ki so jih vnesle — združile. Trajno združena sredstva se vrnejo TOZD, če izstopi iz podjetja po pogojih, ki jih določijo delavski svet podjetja, v skladu z namenom združitve.

97. člen

Sredstva, ki po delitvi dohodka TOZD SKUPNE SLUŽBE ostanejo za akumulacijo, izvirajo pa iz razlik med aktivno in pasivno obrestno mero, ustvarjenih s poslovanjem interne banke ali iz neposredne dejavnosti podjetja kot celote, se trajno združujejo v skupnem poslovnem skladu.

S sredstvi, ki po delitvi dohodka TOZD SKUPNE SLUŽBE podjetja ostanejo za akumulacijo, izvirajo pa iz dohodka ustvarjenega z eksternim poslovanjem, razpolaga ta TOZD samostojno.

98. člen

TOZD bodočasno združevala prosta sredstva svojega poslovnega sklada v obliki depozita na določen rok.

TOZD se z interno banko dogovori o znesku in roku vezave sredstev.

99. člen

Začasno združena sredstva iz poslovnega sklada TOZD ali skupnega poslovnega sklada se zbirajo v kreditnem skladu podjetja. V ta sklad se vnašajo tudi prosta sredstva skupnega poslovanja in vsi zunanji krediti za poslovna sredstva.

100. člen

TOZD soglašajo, dačasno združujejo v podjetju tudi svoja poslovna sredstva, ki jih sicer rabijo za svoje poslovanje, če jih podjetje nadomesti z drugimi, ne da bi s tem bile dohodkovno prizadete. Taka sredstva se združijo za dobo, dokler jih podjetje nadomešča s sredstvi iz drugih virov.

101. člen

TOZD združujejo sredstva za izvrševanje skupnih nalog ali za naložbe v druge TOZD oz. delovne organizacije, če je to v skupnem interesu podjetja kot celote.

O združitvi odločajo delavski sveti TOZD na predlog organov upravljanja podjetja ali na pobudo posamezne TOZD.

Predlog za združitev sredstev mora vsebovati namen združevanja, ekonomsko utemeljitev in pogoje združevanja sredstev.

Če s predlogom soglašata dve tretjini delavskih svetov tistih TOZD, ki po predloženih merilih združujejo sredstva, se smatra, da je skupni interes podan in je združitev sredstev obvezna.

102. člen

Dve ali več TOZD lahko namensko združijo sredstva za določen svoj skupni interes, bodisi kot namensko posojilo preko kreditnega sklada podjetja, bodisi po načelu skupnega vlaganja. Medsebojne odnose pri skupnem vlaganju uredijo zainteresirane TOZD s pogodbo.

Soglasje za to mora dati organ podjetja, da ni takšno združevanje na škodo drugim TOZD v podjetju.

103. člen

Kadar ena TOZD zaradi razlogov iz 102. člena tega sporazuma vlaga svoja poslovna sredstva (osnovna in obratna) v druge TOZD, je na podlagi vloženih sredstev upravičena do udeležbe v delitvi dohodka TOZD, v katero je vnesla svoja sredstva.

TOZD ima pravico biti udeležena pri dohodku, dokler ima vložena sredstva, oz. dokler druga TOZD ne povrne vloženih sredstev.

Vrednost tako združenih, a še ne vrnjenih sredstev, se povečuje sorazmerno z revalorizacijo osnovnih sredstev.

S pogodbo o vložitvi sredstev se lahko TOZD, v katero se sredstva vlagajo, zaveže, da z njimi izvršuje prvenstveno posle v korist TOZD, ki so vanj vložila sredstva in da le-ta sodelujejo v upravljanju TOZD, v katero so vložila sredstva.

104. člen

TOZD razpolagajo za tekoče poslovanje z lastnimi obratnimi sredstvi, z obratnimi sredstvi, ki jih zagotovi podjetje iz drugih virov, toda v okviru in pogojih, določenimi z gospodarskim načrtom in posebnimi sklepi organov upravljanja podjetja.

IX. INTERNA BANKA IN NJENO DELOVANJE

105. člen

TOZD, podpisnice tega sporazuma, se s tem sporazumom dogovorijo iz razlogov racionalnosti in smotnosti, predvsem pa zaradi izvajanja medsebojne solidarnosti, da se v okviru TOZD SKUPNE SLUŽBE ustanovi interna banka, ki bo poslovala pod imenom »Interna banka« z nazivom firme podjetja.

Preko interne banke bodo vse TOZD opravljale vse svoje finančno poslovanje.

106. člen

Interna banka v imenu TOZD upravlja z naslednjimi sredstvi:

- s sredstvi, ki bodo preko nje s podjetja prenešana na TOZD;
- s sredstvi, ki jih pridobi v obliki kreditov ali oročitev ali trajnih deležev od TOZD;
- s sredstvi, ki jih bo v obliki kreditov ali z razpisom posojil dobila od eksternih kreditorjev;
- z združenimi sredstvi TOZD;
- z deviznimi sredstvi;
- z ostalimi sredstvi, ki jih zbere pri svojem poslovanju.

107. člen

Interna banka ima svoj kolektivni izvršilni organ, ki ga določa statut podjetja in njegove pristojnosti.

108. člen

O sredstvih, s katerimi upravlja, vodi banka tekočo evidenco v svojem knjigovodstvu tako, da so ločeno evidentirana sredstva po vrstah in virih. TOZD dostavlja banka dnevno izpiske iz njihovih tekočih računov, in sicer ločeno za redni račun in namenske sklade.

109. člen

Banka opravlja tudi vse eksterni in interni plačilni promet po nalogu TOZD oziroma po nalogih njihovih pooblaščenih delavcev.

110. člen

TOZD samostojno razpolaga s sredstvi na svojih računih, razen v primerih, kadar so omejitve določene z zakonom ali tem sporazumom.

111. člen

TOZD so odgovorne, da pravočasno na svojih tekočih računih in v okviru določenih limitov zagotovijo sredstva za naslednja izplačila:

1. za izplačilo zakonskih obveznosti, ki dospajo v plačilo v določenih rokih;
2. za plačilo anuitet in odplačilo kratkoročnih kreditov v pogodbeno določenih rokih;
3. za izplačilo po izdanih akceptnih nalogih;
4. za izplačilo osebnih dohodkov in prispevkov iz osebnih dohodkov.
5. in drugih obveznosti iz njenega poslovanja.

112. člen

Z namenom, da TOZD v sklopu podjetja izkoristijo prednosti kompencij in asignacij ter drugih načinov medsebojnega poravnavanja obveznosti, TOZD s tem sporazumom pooblašča interno banko, da sama brez njihovega naloga opravlja v breme oziroma dobro njihovih tekočih računov:

1. kompencije s poslovnimi partnerji, ki nasproti podjetju nastopajo istočasno kot upniki in dolžniki ne glede na to, ali nastopa poslovni partner kot upnik ene in dolžnik druge TOZD;
2. asignacije z eksternimi poslovnimi partnerji ne glede na to, ali je končni dolžnik ali upnik iz dveh različnih TOZD;
3. zaradi vzdrževanja ugleda podjetja kot celote nasproti upnikom iz sredstev TOZD poravnava obveznosti, ki so starejše od običajnega povprečnega plačilnega roka, za podjetje kot celoto;
4. poravnava v internem medsebojnem prometu med TOZD obveznosti posamezne TOZD, kadar ta ne poravnava svojih obveznosti drugi TOZD v pogodbenem roku po odločbi arbitraže.

113. člen

Interne aktivne in pasivne obrestne mere začasno združena in sposojena sredstva, za prosta sredstva TOZD na vpogled, ki so na njenem tekočem računu, se določijo z gospodarskim načrtom ali s posebnimi sklepi organov upravljanja podjetja.

Praviloma so le-te enake bančnim, upoštevajoč dobljene benefikacije družbeno-političnih skupnosti za določene vires sredstev, za nekatere dejavnosti in posamezne naložbe.

Ugodneje, kot so bančni pogoji, se lahko obrestujejo le sredstva, ki so TOZD dana v okviru sanacije poslovanja in po načelih solidarnosti.

Aktivna obrestna mera za plasmanne sredstva na vpogled in nadomeščenih sredstev ter sredstev, ki jih podjetje zbere izven TOZD, se oblikujejo prosto.

X. RAZPOLAGANJE Z REZERVNIMI SREDSTVI

114. člen

Sredstva rezervnega sklada uporablja TOZD v skladu z nameni, ki jih določata zakon in statut, razen tistih sredstev, ki jih po načelih vzajemnosti in solidarnosti združijo v skupni rezervni sklad in katera upravljajo organi podjetja v skladu z nameni in pogoji o združevanju teh sredstev.

XI. RAZPOLAGANJE S SREDSTVI SKUPNE PORABE

115. člen

TOZD se sporazumejo, da bodo namensko združevala sredstva za stanovanjsko graditev v skladu z zakonom, družbenimi dogovori in samoupravnim sporazumom, jih trajno združevala na ravni podjetja v skupnem skladu skupne porabe — del za stanovanjsko graditev. Sredstva tega sklada se ločeno evidentirajo po TOZD in občinah.

116. člen

Uporaba sredstev za stanovanjsko graditev ureja poseben sporazum. Ta sporazum ureja tudi načela, postopke in merila za dodeljevanje stanovanj in pogoje za dodeljevanje posojil za zasebno gradnjo in nakup stanovanj.

Če delavec odide iz podjetja in izprazni stanovanje podjetja, ima TOZD, v kateri je delal, prednostno pravico, da se njegovo ali drugo ustrezno stanovanje dodeli drugemu delavcu, ki je bil sprejet na izpraznjeno delovno mesto.

117. člen

TOZD bodo namensko izločale in trajno združevala sredstva v skupni sklad skupne porabe za graditev in vzdrževanje počitniških domov po programu, s katerim soglaša dve tretjini delavskih svetov TOZD ter osnovah in merilih, ki jih določi organ upravljanja podjetja v skladu s samoupravnim sporazumom.

118. člen

Trajno združena sredstva skupne porabe se vrnejo TOZD, če izstopi iz podjetja po pogojih, ki jih določi delavski svet podjetja v skladu z namenom naložbe.

119. člen

TOZD bodo izločale sredstva za izobraževanje delavcev v skladu z gospodarskim načrtom, upoštevajoč tudi obveznosti podjetja po samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka.

Del teh sredstev bodo združevala brez obveznosti vračanja v skupni sklad skupne porabe za financiranje izobraževalnega programa (dopolnilno izobraževanje, izredni študij, uvajanje pripravnikov in za štipendiranje).

Vse drugo izobraževanje financirajo TOZD iz sredstev, ki jih izločajo v ta namen v svoj sklad skupne porabe.

120. člen

S samoupravnim sporazumom o uporabi sredstev skladov skupne porabe delavcev se enotno določijo za vse TOZD nameni, za katere se lahko uporablja ta sredstva in organi upravljanja, ki razpolagajo s temi sredstvi.

121. člen

TOZD, ki se ukvarjajo s kooperacijo, oblikujejo iz sredstev, ki po delitvi dohodka pripadajo kmetom-kooperantom, poseben sklad skupne porabe kmetov. S svojimi pravili določijo namen uporabe sredstev tega sklada in organe, ki jih upravljajo.

XII. SOLIDARNOST IN VZAJEMNA POMOČ

122. člen

TOZD bodo v skladu z načeli solidarnosti in vzajemne pomoči nudile ekonomsko in drugo pomoč TOZD, ki posluje z izgubo ali ki pride v večje gospodarske težave, iz katerih si sama ne more pomagati pod pogojem, da je njena dejavnost pomembna za obstoj in razvoj podjetja. Ta pomoč se daje praviloma v obliki sanacijskega posojila.

TOZD, ki pride v tak položaj, mora o tem obvestiti delavski svet podjetja in odbor delavske kontrole ter obenem predložiti sanacijski program oz. ukrepe za odpravo takega stanja, če to ugotovijo organi podjetja, obvestijo le-ti o takem stanju TOZD, organe upravljanja podjetja in TOZD ter pristojne organe delavske kontrole.

Delavski svet podjetja obravnava vzroke, ki so privedli TOZD v izgubo oz. tak gospodarski položaj skupno z ugotovitvami odbora delavske kontrole podjetja, odgovornost posameznih poslovnih organov in vodilnih delavcev ter predložene ukrepe zoper poslovodne organe in vodilne delavce, druge ukrepe v takih TOZD in sanacijski program.

Ce se izkaže, da bo po predloženem sanacijskem programu oz. drugih ukrepih TOZD lahko sanirala svoj položaj v prihodnjem obdobju, lahko delavski svet podjetja v soglasju z delavskimi sveti ostalih TOZD odloči, da podjetje in ostale TOZD v njegovi sestavi sprejmejo sanacijo prizadete TOZD.

Na podlagi tega sklepa sklenejo TOZD in podjetje s prizadeto TOZD pogodbo o sanaciji.

123. člen

S pogodbo o sanaciji se določajo načini sanacije, prevzem obveznosti do upnikov prizadete TOZD in način poravnave obveznosti TOZD, ki se sanira, garancije, ki jih dajejo ostale TOZD v sestavi podjetja upnikom, posojila oz. garancije poslovnim bankam za posojila, ki jih zaradi sanacije najema prizadeta TOZD, ustanovitev upniškega odbora iz predstavnikov tistih TOZD, ki so prevzele sanacijo in ki bo opravil sanacijo, pravice in dolžnosti upniškega odbora, na katerega se prenesejo določene pra-

vice organov upravljanja prizadete TOZD, tako, da soodloča na podlagi prevzete sanacije z organi upravljanja o poslovnih politiki, organizaciji dela, financiranju investicij, uporabi in razporejanju sredstev, izplačilih sredstev za osebne dohodke in uporabe sredstev skupne porabe, sklepanju pogodb, tehnoloških postopkih in koriščenju kapacitet, rokov in drugih ukrepov za izvršitev sanacije.

S pogodbo se tudi določi skupna uprava nad tako TOZD, ki se sanira, sestavo, pravice in dolžnosti skupne uprave ter njeno razmerje do samoupravnih organov v TOZD.

Pogodba se sklene pismeno.

124. člen

Ce delavski svet podjetja pri obravnavanju sanacijskega programa, ki ga predloži prizadeta TOZD, spozna, da ni verjetnosti, da bi po tem programu prizadeta TOZD sanirala svoj ekonomski položaj, lahko sestavi skupno s prizadeto TOZD posebno strokovno komisijo, ki sestavi nov sanacijski program. Ce tak nov sanacijski program sprejme prizadeta TOZD ter podjetje in ostale TOZD, se sklene pogodba o sanaciji po tem programu.

Obenem s sanacijskim programom in sprejemanjem drugih ukrepov mora TOZD, ki je zašla v izgubo ali večje gospodarske težave, začeti postopek zaradi ugotavljanja odgovornosti individualnega poslovnega organa in vodilnih delavcev TOZD za tako stanje. Odgovornost je podana, kolikor se ne dokaže vpliv nepredvidenih zunanjih razlogov, ki so lahko povzročili izgubo oz. gospodarske težave, kot taki pa se štejejo vsi tisti, ki delujejo zunaj TOZD. Na podlagi ugotovljene odgovornosti sprejme delavski svet TOZD tudi ustrezne ukrepe vključno z odpoklicom in razrešitvijo, ki se začno izvajati proti tem delavcem. Ce delavski svet TOZD tega ne stori, mu take ukrepe lahko predlaga v sprejem izvršilni organ ali samoupravni organ podjetja, delavski svet TOZD pa mora o njih odločiti na svoji prvi prihodnji seji. Ce delavski svet TOZD ne obravnava podanih predlogov izvršilnega ali samoupravnega organa podjetja, lahko samoupravni organ podjetja o tem obvesti delovno skupnost TOZD in obenem predlaga odpoklic delavskega sveta TOZD ali predlog občini, da razreši DS, če ne sprejme ukrepov.

126. člen

Ce ni ekonomskih razlogov za sanacijo, se TOZD ukine.

Delavci take TOZD, ki so že nad 10 let v podjetju, pa se preusmerijo in prekvalificirajo za druga delovna mesta v drugih TOZD.

127. člen

TOZD bodo namensko izločale — v skladu s samoupravnim sporazumom — in združevale brez obveznosti vračanja in skupni sklad skupne porabe sredstva, s katerimi se iz skupnega vira zagotavljajo (1) solidarno vsem delavcem podjetja minimalne pravice glede prispevka za dopust in za družbeno prehrano tistim TOZD, ki teh sredstev nimajo, (2) potrebna sredstva za delo družbeno-političnih organizacij v podjetju in (3) za druge skupne potrebe delovne skupnosti, ki jih določijo sporazumno vse TOZD.

128. člen

Delavcu, ki je nad dvajset let pri podjetju ali njegovih pravnih prednikih, invalidu, ki se je poškodoval na delovnem mestu v podjetju in borcu NOV v takem primeru ne more biti enostransko odpovedano delovno razmerje zaradi zmanjšane števila delavcev ali zaradi ukinitve delovnih mest. Ostale TOZD bodo takim delavcem zagotovile delo.

XIII. DELITEV DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV

129. člen

TOZD soglašajo, da deli dohodek vsaka TOZD po enotnih osnovah in merilih, ki jih določa samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov.

Pri tem se morajo upoštevati tudi merila in osnove samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, kateremu je pristopilo podjetje ali TOZD.

Med enotne osnove in merila štejejo zlasti: metodologija vrednotenja delovnih mest, vrednost obračunske osnove, nadomestila osebnega dohodka, raven osebnih izdatkov in breme materialnih stroškov, prispevek za stanovanjsko gradnjo in izobraževanje, najnižje stopnje amortizacije.

130. člen

Osnove in merila za delitev dohodka za osebno in skupno porabo mora upoštevati storilnost dela, stopnjo presežne vrednosti, uporabljena sredstva za doseg tega dohodka, minimalno obrestovanje teh sredstev glede na pogoje poslovanja v posamezni dejavnosti in razvojne potrebe TOZD.

Pri tem je treba zagotoviti načelo, da morajo z naraščanjem dobička hitreje naraščati sredstva za akumulacijo, kakor tudi sredstva za osebno in skupno porabo iz dobička.

Ne glede na to pa TOZD ne more deliti dohodka za osebno porabo iznad vkalkuliranih dohodkov in za skupno porabo preko enotnih minimalnih osnov, če ne ustvari toliko akumulacije, da bi iz nje lahko krila svoje dolgoročne obveznosti.

131. člen

Pri delitvi dohodka morajo TOZD po pokritju zakonskih in pogodbenih obveznosti ter obveznosti po družbenih dogovorih vkalkuliranih osebnih dohodkov in tekoče skupne porabe v prvi vrsti zagotoviti:

1. sredstva za osebno in skupno porabo v skladu z rezultati dela in načelom solidarnosti;

2. sredstva za rezervni sklad po zakonskih predpisih;

3. sredstva za zagotovitev potrebnih trajnih obratnih sredstev po zakonskih predpisih;

4. sredstva za obveznosti iz posojil v podjetju ali izven, če ne zadoščajo sredstva amortizacije.

V kolikor izločena sredstva v poslovni sklad ne zadoščajo za obveznosti TOZD pod 4), se zmanjšajo ali v celoti namenijo zato sredstva pod 1) in nato še sredstva pod 3).

132. člen

Delitev osebnih dohodkov se v vseh TOZD enotno ureja s skupnim sporazumom o delitvi osebnih dohodkov.

Z njim je treba zagotoviti načelo, da imajo delavci iste kvalifikacije in enake prizadevnosti na enakih delovnih mestih in enakih pogojih dela v podjetju, enake obračunske postavke; večji osebni dohodek posameznega delavca je lahko le posledica njegove večje delovne storilnosti in boljšega poslovnega uspeha enote, v kateri dela.

133. člen

Zaradi enakopravnega družbeno-ekonomskega položaja vseh delavcev v podjetju druge TOZD solidarno in neodplačno odstopajo del pravice do oblikovanja sredstev za osebno in skupno porabo po določilih samoupravnega sporazuma in družbenega dogovora o delitvi dohodka tistim TOZD, ki ne bi mogle oblikovati sredstev, ki bi zadoščala za pokritje vkalkulirane osebnosti in skupne porabe.

XIV. STATUSNE SPREMEMBE TOZD IN PODJETJA

134. člen

Iz ene ali več obstoječih TOZD v sestavi podjetja ali iz enega ali več njihovih delov se lahko skladno z zakonom in samoupravnim sporazumom organizirajo nove TOZD.

Ce se organizirajo nove TOZD po prvem odstavku tega člena, se razmejujejo sredstva, pravice in obveznosti obstoječih TOZD, iz katerih nastanejo nove TOZD, o čemer sklenejo nove in obstoječe pismeno sporazum.

Tako nastala nova TOZD mora v roku 15 dni od dneva veljavnosti sklepa o organiziranju sprejeti sklep o pristopu k samoupravnemu sporazumu o združitvi v podjetje in ta sporazum podpisati.

135. člen

Obstoječe TOZD v sestavi podjetja se lahko med seboj spajajo in pripajajo.

Ce tako nastanejo na podlagi spojitve obstoječih TOZD nove TOZD, se na nove TOZD prenesejo vse pravice in obveznosti prejšnjih TOZD, ki so se med seboj spojile; novo nastala TOZD pa mora v roku 15 dni pristopiti in podpisati samoupravni sporazum o združitvi v podjetje.

V primeru pripojitve preidejo sredstva, pravice in obveznosti TOZD, ki se pripaja drugi, na TOZD, h kateri se je pripojila.

136. člen

Če je v podjetju kot celoti zgrajen nov njegov del, odločajo delavci v njem, ali bodo organizirali novo TOZD, če so za to pogojli.

Če delavci v novo zgrajenem delu odločijo, da se organizira nova TOZD, mora v roku 15 dni od veljavnosti sklepa o organiziranju sprejeti sklep o združitvi v podjetje in ta sporazum podpisati.

Če se delavci ne odločijo organizirati nove TOZD v novozgrajenem delu, se novi del pripoi tisti TOZD, ki je dala sredstva za njegovo zgraditve, če pa je zagotovilo sredstva več TOZD, pa se pripoi tisti TOZD, ki je določena v medsebojnem sporazumu TOZD, ki so združile sredstva.

137. člen

K samoupravnemu sporazumu o združitvi v podjetje lahko pristopi tudi druga delovna organizacija ali TOZD, ki je bila doslej v sestavi druge delovne organizacije in se tak pristop izvrši po postopku, predvidenem v zakonu.

Delovna organizacija oz. TOZD, ki želi pristopiti k samoupravnemu sporazumu o združitvi v podjetje, mora podpisati samoupravni sporazum o združitvi, o njenem pristupu pa sprejme končno odločitev delavski svet podjetja na podlagi soglasij organov upravljanja vseh TOZD v sestavi podjetja.

Ob takem pristopu obdrži delovna organizacija oz. TOZD, ki je pristopila k samoupravnemu sporazumu o združitvi v podjetje vsa svoja sredstva, pravice in obveznosti, svoje samoupravne pravice pa začne z dnem podpisa sporazuma in izvedeno registracijo izvrševati po samoupravnem sporazumu o združitvi.

138. člen

TOZD se lahko ukine:

1) če ne izpolnjuje z zakonom predpisanih pogojev za opravljanje svoje dejavnosti;

2) če trajneje ne more plačevati svojih obveznosti in tako sklenejo TOZD, ki so njene obveznosti subsidiarno pokrile;

3) če ni več naravnih pogojev za opravljanje dejavnosti, ki je njen poslovni predmet;

4) če z dohodkom, ki ga dosega, ne more zagotoviti delavcem z zakonom ali s samoupravnim sporazumom minimalnega osebnega dohodka;

5) če se spoji z drugo TOZD, če se pripoi drugi TOZD ali razdeli na več TOZD.

O prenehanju TOZD iz razlogov pod 1) do 4) odloči DSP soglasno.

Postopek likvidacije določa statut podjetja.

139. člen

Skladno z ustavo in zakoni lahko člani delovne skupnosti TOZD izločijo svojo TOZD iz sestava podjetja in se pripoiijo drugemu podjetju ali se konstituirajo kot samostojna delovna organizacija pod naslednjimi pogoji:

— če se s tem ne kršijo interesi in pravice drugih TOZD, ako so le-te vložile vanjo sredstva ali pa prejele dolgoročne obveznosti, da bi dosegla dolgoročne cilje;

— če se s tem ne kršijo interesi in pravice podjetja kot celote, to je, če izločitev TOZD ne povzroči naložb v izgradnjo ali v osnivanje proizvodnje oz. tehnologije, s katerimi bi podjetje moralo nadomestiti dejavnost izločene TOZD, ki jo je le-ta opravljala za druge TOZD;

— če se s tem ne onemogoča normalnega poteka dejavnosti drugih TOZD, oziroma izvrševanja dolgoročnih obveznosti podjetja in bi to povzročilo zmanjšanje dohodka drugih TOZD.

140. člen

Če TOZD, ki je sprejela sklep o izločitvi iz podjetja, uporablja v svojem poslovanju sredstva podjetja, oz. sredstva TOZD, je dolžna vsa sredstva vrniti, preden se izloči. Delavski svet podjetja lahko določi v soglasju s TOZD, da se dolgoročna sredstva spremenijo v skupno vlaganje ali pa se vrnejo v roku in pogojih, ki ne more biti boljši od splošnih kreditnih pogojev banke, s katero podjetje posluje. Medsebojna razmerja ob izločitvi se dogovorijo s pogodbo.

141. člen

Podjetje se lahko spoji z drugo delovno organizacijo, pripoi ki drugi delovni organizaciji ali razdeli na dveje ali več delovnih organizacij v skladu z določili zakona.

O spojitvi, pripojitvi ali razdelitvi podjetja odločajo delavci vseh TOZD v sestavi podjetja z referendumom.

Sklep o spojitvi, pripojitvi ali razdelitvi podjetja je sprejet, če je na podlagi glasovanja na referendumu sprejet v dveh tretjinah TOZD, v vsaki od njih pa z večino glasov vseh njenih delavcev in če je v vseh TOZD v sestavi podjetja skupno število delavcev, ki so glasovali za sklep večje od polovice skupnega števila vseh delavcev v podjetju kot celoti.

TOZD, v kateri delavci niso sprejeli sklepa o spojitvi, pripojitvi oz. razdelitvi podjetja, se lahko izloči iz podjetja pod pogoji in po postopku, določenem za izločitev.

142. člen

Podjetje se lahko združi tudi v sestavljeno organizacijo združenega dela, če sklene pod pogoji, določenimi v zakonu, samoupravni sporazum o zdruzevanju v sestavljeno organizacijo združenega dela.

O združitvi podjetja v sestavljeno organizacijo in podpisu samoupravnega sporazuma o zdruzevanju odločajo delavci vseh TOZD v sestavi podjetja z referendumom, ki je sprejet, če je zanj glasovala večina vseh delavcev vsake posamezne TOZD v sestavi podjetja.

TOZD, v kateri delavci niso sprejeli sklepa o zdruzevanju, se lahko izločijo iz sestave podjetja pod pogoji in po postopku določenem za izločitev.

XV. RESEVANJE SPOROV

143. člen

Spore iz medsebojnih poslovnih odnosov, ki jih TOZD ne morejo urediti sporazumno, rešuje notranja arbitraža.

144. člen

Notranja arbitraža odloča o sporih, ki nastanejo pri medsebojnih dobavah, opravljanju storitev, medsebojnem izvrševanju pogodb ter v drugih primerih poslovnih odnosov, v katere stopajo TOZD med seboj v okviru podjetja.

145. člen

Postopek za odločanje v sporih lahko sproži in predlaga glavni direktor podjetja ali direktor posamezne TOZD. Postopek predlaga tako, da poda zato ustrezni pismeni predlog najkasneje v 20 dneh, ko je zvedel za spor. Zahteva za sprožitev postopka mora biti pismena, obrazložena in z dokaznim gradivom.

Arbitraža začne postopek v 7 dneh. Končati pa ga mora praviloma v 30 dneh od dneva imenovanja predsednika. Tajniške posle arbitraže opravlja pravni oddelek.

146. člen

Notranja arbitraža ima šest članov in predsednika. Dva člana arbitraže imenuje delavski svet podjetja, po dva člana pa organi upravljanja tistih TOZD v sestavu podjetja, med katerima je nastal spor.

Za odločanje v sporih med podjetjem kot celoto in posamezno TOZD imenuje v notranjo arbitražo tri člane delavski svet podjetja, tri člane pa tista TOZD v sestavu podjetja, ki je s podjetjem v sporu.

Predsednika arbitraže imenujejo sporazumno njeni člani, če pa se ne morejo zediniti, pa ga imenuje kolektivni izvršilni organ podjetja.

Za predsednika arbitraže so lahko imenovane tudi osebe, ki niso člani delovne skupnosti podjetja.

147. člen

Za postopek pred notranjo arbitražo se uporabljajo smiselno določbe zakona o pravnem postopku. Stroški postopka bremenijo stranko, ki je spor izgubila oz. obe stranki na dosežen uspeh v sporu.

148. člen

Za odločanje pri reševanju posameznih sporov veljajo določbe zakonitih predpisov, samoupravnih sporazumov, splošnih aktov, pravnih pravil civilnega prava, splošnih ukazov za blagovni promet, pravil gospodarskega prava ter družbene norme, zlasti še norme poslovne morale.

149. člen

Notranja arbitraža sprejema svoje odločitve na tajnem glasovanju z večino glasov vseh svojih članov. Odločba notranje arbitraže se izda pismeno in je dokončna ter zoper njo ni pritožbe.

150. člen

Odločba notranje arbitraže, s katero se rešuje spor iz poslovnega razmerja, ima moč izvršilnega naslova.

Za izvršbo na podlagi odločbe notranje arbitraže je pristojno okrajno gospodarsko sodišče, na območju katerega je sedež zavezanca izvršbe. Za izvršilni postopek se ustrezno uporabljajo določbe 71. člena zakona o gospodarskih sodiščih.

151. člen

Glede razlogov in postopka za razveljavitev odločbe notranje arbitraže se smiselno uporabljajo določbe zakona o pravnem postopku, ki se nanašajo na razveljavitev ravnice ravnice v členu 450—453 zakona o pravnem postopku.

XVI. SANKCIJE

152. člen

TOZD, ki ne bi izpolnjevala določil tega sporazuma ali sklepov organov upravljanja, sprejetih na podlagi določil tega sporazuma, je odgovorna materialno in samoupravno.

DSP predlaga v imenu vseh TOZD najprej javno razpravo o kršitvi sporazuma na zboru delovne skupnosti TOZD, ki krši sporazum, javno obsodbo kršitelja in poziv, da se kršitev odpravi.

Ce kršilec ne odpravi kršitve, DSP predlaga pristojnemu organu njegovo razrešitev in odpoklic.

Ce TOZD kljub temu ne ukrene vse, da se kršitev odpravi, DSP predlaga vsem ostalim podpisnicam, da sklepajo o izključitvi take TOZD iz sporazuma.

XVII. POSTOPEK ZA SPREJEM SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV, DRUŽBENIH DOGOVOROV, STATUTA IN SPLOŠNIH AKTOV PODJETJA

153. člen

Osnutek samoupravnega sporazuma oz. družbenega dogovora izdelata komisija, ki jo sestavlja po en predstavnik vsake TOZD in ga objavi najmanj 15 dni pred sprejemanjem v vseh TOZD.

V kolikor TOZD pristopa k že veljavnemu samoupravnemu sporazumu ali družbenemu dogovoru, ga delavski svet, ki predlaga sprejem, objavi najmanj 15 dni pred sprejemanjem v TOZD.

154. člen

Predlog statuta podjetja objavi DSP najmanj 15 dni pred sprejemanjem v TOZD.

155. člen

Samoupravni sporazum, družbeni dogovor ali statut podjetja sprejmejo delavci vsake TOZD z večino glasov vseh delavcev TOZD v enakem besedilu.

156. člen

Ce se ugotovi, da samoupravni sporazum, družbeni dogovor ali statut podjetja ni sprejet v enakem besedilu v vseh TOZD, se izvede usklajevalni postopek, kot ga določa statut podjetja.

157. člen

K temu in drugim samoupravnim sporazumom v podjetju lahko pristopijo delavci druge TOZD s privolitvijo delavcev vseh podpisnic.

Postopek za pristop in postopek za privolitve je enak postopku za sprejem sporazuma.

158. člen

Splošne akte podjetja sprejme DSP po predhodni obravnavi v DS TOZD.

Predlog splošnega akta mora DSP dati v obravnavo najmanj 15 dni pred sprejemanjem.

159. člen

Samoupravni sporazumi, družbeni dogovori in statut podjetja veljajo od dneva, ko DSP s svojim sklepom ugotovi, da so sprejeti v vseh TOZD.

Drugi splošni akti podjetja veljajo peti dan po objavi v glasilu podjetja.

160. člen

Vsi drugi samoupravni sporazumi, ki jih sklepajo TOZD, družbeni dogovori, statuti in drugi splošni akti podjetja in TOZD, morajo biti v skladu s tem sporazumom.

Ce je njihovo določilo drugačno od določila v tem sporazumu, velja določilo tega sporazuma.

TOZD ne more s svojim statutom ali splošnim aktom drugače urejati zadeve, kot so urejene s statutom ali splošnim aktom podjetja.

161. člen

Za ustavnost in zakonitost, kakor tudi smotrnost vsebine predloga statuta ali splošnega akta je odgovoren pristojni kolegijski poslovodni organ.

162. člen

Sprejem ali spremembo samoupravnega sporazuma, statuta ali drugega splošnega akta podjetja lahko predlagajo DSP, DS TOZD, najvišji organ družbeno-politične organizacije v podjetju.

XVIII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

163. člen

Vsaka TOZD gospodari s sredstvi, s katerimi je razpolagala na dan sklenitve tega sporazuma in jih je takrat imela v svoji bilanci.

Vsaka TOZD odgovarja za svoje obveznosti, ki jih je ustvarila do dneva sklenitve tega sporazuma in so po evidenci ugotovljene kot njene.

Za obveznosti, ki za nje ni mogoče ugotoviti nosilca v podjetju in je za nje odgovorno podjetje kot celota, odgovarjajo vse TOZD solidarno.

Ce je nosilec obveznosti več TOZD nerazdelno, odgovarjajo zanje te TOZD.

164. člen

Vsi organi upravljanja podjetja in TOZD, ki jih predvideva ta samoupravni sporazum, se izvolijo v roku (60 dni) od dneva veljavnosti tega sporazuma. Do tega časa delujejo dosedanj samoupravni organi.

Imenovanje individualnih poslovodnih organov TOZD se izvrši v roku 6 mesecev od veljavnosti sporazuma. Do tega časa opravljajo to funkcijo kot v. d. dosedanj vodilni delavci — direktorji TOZD.

165. člen

Statut podjetja in TOZD se sprejmejo v roku 60 dni od sklenitve tega sporazuma.

V roku 1 leta od sklenitve tega sporazuma je treba z njim uskladiti vse splošne akte v podjetju.

Do takrat se uporabljajo vsa določila dosedanj splošnih aktov, ki niso v nasprotju s tem sporazumom. V primeru nejasnosti sprejme ob tem obvezno tolmačenje delavski svet podjetja.

166. člen

Besedilo sporazuma se hrani v arhivu podjetja in v vsaki TOZD, podpisnici sporazuma.

Isto velja za dopolnila in posebne samoupravne sporazume in skupne splošne akte.

167. člen

Ta sporazum velja z dnem, ko ga podpišejo pooblaščen predstavniki TOZD, navedenih v uvodu sporazuma.

Zalec, 10. 10. 1973

Komisija za
sestavo predloga
samoupravnega sporazuma

OBISK PRI RANDLOVEM JOŽETU

Predsednika aktiva mladih zadrušnikov iz Griž, Jožeta Randla, sem zmotila ravno sredi največjega dela. Zadaž za svinjakom je podiral sadno drevje in delal prostor za novo strojno lopo, ki jo bodo kmalu začeli zidati. Upam, da ni bil preveč hud, ker sem ga zmotila pri delu.

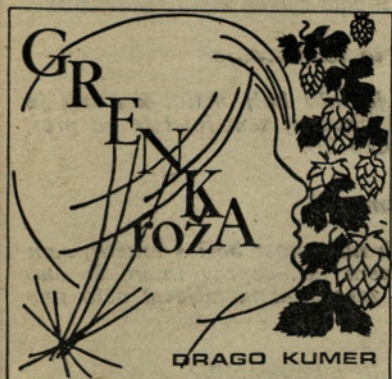
Prosila sem ga, naj mi pove kaj o delu griških mladih zadrušnikov. Takole je pripovedoval: »Sestajamo se ob četrtkih. V poletnih mesecih je nekoliko slabše, ker je na kmetijah veliko dela, sedaj na zimo pa bo naš aktiv zopet zaživel. Organizirali bomo kuharski tečaj in še razne druge oblike izobraževanja mladih na vasi. Sicer pa smo tudi poleti pridno delali. Prevzeli smo strežbo ob prireditvi dneva hmeljarjev v Žalcu, uničevali smo sadike divjega hmelja na našem področju, priredili smo vinsko trgatavo ...«

Hvala Jože, za tale kratek razgovor. Ne smem te več motiti pri delu, saj vem, da je treba sedaj, ko je deževje prenehalo, izkoristiti vsako minuto kar najbolje, da nas ne bo presenetila zima.

Ivana-Zlatka Cencen

BRAZILIJA NE DA MESA

V Braziliji so za letos izglasovali prepoved izvoza govejega mesa. Finančni minister Neto je ponovil izjavo, da se bo vlada predvsem zavzemala za domače potrošnike. Izvoz mesa bodo strogo nadzorovali zaradi prehitre rasti cen na notranjem tržišču.

Vremenski PREGOVORI

Je vinotok lep in gorak, za kmeta je dober korak; vse poljske pridelke pospravi, za zimo si drva pripravi.

Na Uršule dan si zelje z zelnika spravi, da ti ga vreme Simona in Jude v nič ne pripravi.

OGLAS

Kupim hmeljsko sušilnico 16 m². Ponudbe pošljite na naslov:

Jakob Turnšek,
Pernovo 9 — Žalec

POKOPALA GA JE BUKEV

Tik pred koncem dvanajsturnega delavnika 8. oktobra je pri delu z buldožerjem na gozdni cesti proti Svetini pokopala pod seboj debela bukev Franca ČEDETA. Franc je bil član TOZD Strojna postaja nad 13 let, prej pa je delal več let doma na posestvu v Založah in na državnem posestvu Založe kot traktorist.

V Šempetru ima do tretje faze zgrajeno hišo in, kot da bi slutil nesrečo, ni želel zaprositi za posojilo.

Zapustil je ženo in dva otroke, ki obiskujeta srednji šoli. Številni spremljevalci na zadnji poti na šempetersko pokopališče 10. X. ob 16. uri in številni venci so nemo pričali, kako drag si nam bil Franc, in kako Te bomo pogrešali.

Sodelavci in znanci

(Nadaljevanje z 10. strani)
da tako store prenekateri »asfalt-ni« šoferji iz doline.

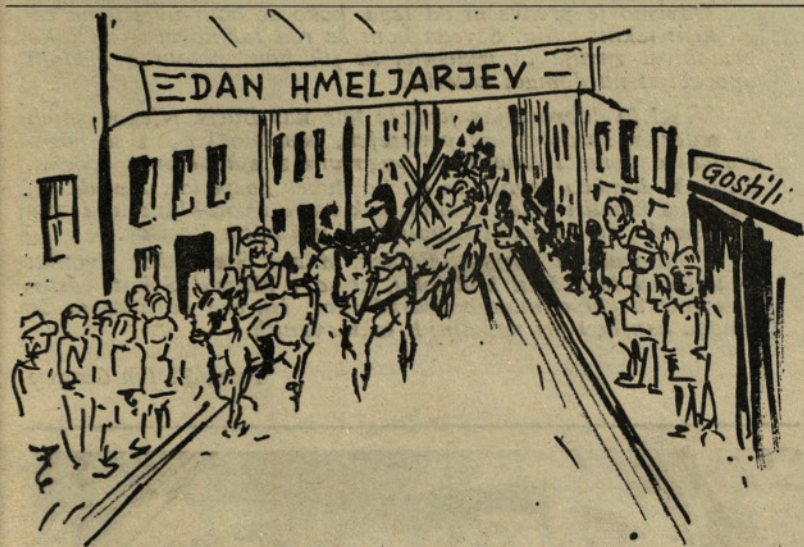
»Šta mu možeš!« je dejal Franca Bajda. Vsi smo se zbasali v tovarnjak, ki nas je kot raketa popeljal do konca ceste pod sam vrh Mangrta za tiste dinarje, ki smo jih bili namenili našemu šoferju kot nagrado za požrtvovalno in varno vožnjo. Žrtev situacije je prostovoljno postal naš ekonom Albin Pikel, ki je pomagal šoferju pri manevriranju avtobusa.

Nič kaj vzdrževana kočica, ki jo obnavljajo bolj po poljevo, je zaprta. Pravijo da zaradi sanitarne, ki zahteva stranišče na odplako in še druge šose. Res pa je, da bi sanitarije bile lahko mnogo

boljše kot so, ker prav vse za gradnjo lahko pripeljejo s kamionom do kočice. V gosjem redu smo jo mahali po italijanski strani proti v megli zavitemu vrhu. Na trideset poti se je vliel gost dež. Po nas in spolzkih skalah je teklo. Nekaj se nas je moralo zaradi otrok vrniti, večina pa je z vrha uživala v čudovitem razgledu skozi raztrgane megle.

Hoja do avtobusa po bližnjici nam je odjedla čas namenjen za ogled partizanske bolnišnice Franje. Zato smo se na Predilu na meji zadržali malo dlje in si nabrali spominkov. Zvečer pa smo bili bogatejši še za eno prijetno doživetje rahlo utrujeni srečno doma.

Vy

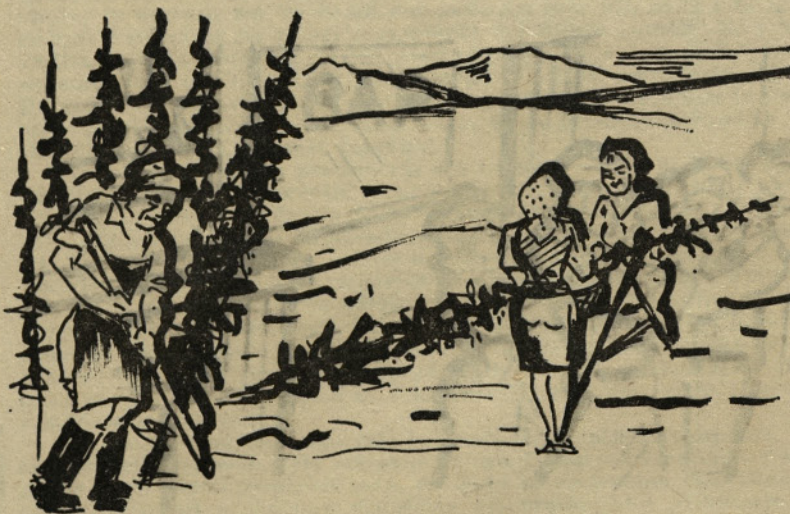

33.

Dan hmeljarjev. Praznik, rojen po vojni, za vse, ki goje grenko rožo, smaragdno zeleno savinjsko solzo. Na travniku pred jezerom je vse živo, prišli so, da si sežejo v roko, da skupaj priznajo, kako težavna in vendar tako zapeljiva je pot hmeljarja. Tudi Obrekarji in Grabnarji so prišli. Dva fička sta obstala na robu ceste: Obrekarjev in Grabnarjev. Nista nova, vendar bosta v dobrih rokah še dolgo služila. Pravzaprav je to Milanovo maslo. Nov fičko milijon in pol. In prišli so v trenutku, ko so proglašali hmeljsko princeso. Izbrana je bila že na predvečer v Domu hmeljarjev, zdaj je samo uradno proglašena. Lepo dekle, mična Savinjančanka, nekdo pa le pikro pripomne: Studentka, med počitnicami preživi na gruntu, mogoče nekaj tednov. Je vmes podkupnica? Ko pa je toliko pristnih gruntnarstih deklet! Seveda, to so zgolj besede, ki ne prestavijo dejanj. Milan, ves zagorel in nasmejan, je objel Majdo in Polonco ter od razigranosti vzkipe: Vidve sta pravi princeski! Kljub vsemu so bili izbrani princeski vsi zadovoljni. Savinječan je rad vesel, razigran, nasmejan. Grabnarji in Obrekarji so posedli k mizi in stari Obrekar je dvignil desnico: Dragi moji, prva ceha je Obrekarjeva! Za njim se dvigne Grabnar, najprej zavriska in s pestjo udari ob mizo: Potem sem jaz na vrsti! Pijte, jejte, plešite, vriskajte-juhu! Zena ga sune v rebra: Ti si že doma pil, grdu! Grabnar pa je bil take volje, da bi hmeljske razmikal, oči pa so uhajale k Polonci. Godci so udarili vižo, Grabnar se je hitro priklonil, Polonca ni odklonila, polko sta imenitno odplesala. Sredi vrveža, ko je viža najbolj poskočila, je stari Grabnar bliskoma poljubil Polonco, zagorelo dekle pa mu je kušek hitro vrnilo. Obrekar, ki je s starima dvema sedel pri mizi, je potihno zaklel: »Grabnar, to mi boš plačal!«

34.

Silva in Srečko pa sta se tistega dne pošteno sprla. Srečko je kar naprej silil v Majdo in Polonco, Milan je s Silvo parkrat zaplesal, bil pa je pre-

35.

cej zadržan. Vojska pusti sled, človek pač ni kovina. Silva je to opazila, skušala je ogreti plesavca, povabila ga je v bar. Izpraznila sta dva, tri kozarce konjaka, Silva se je nagnila k Milanu in mu dokaj glasno dejala: Majda je lepo dekle. Veš, kako mi je rekel neki fant: Rad imam svojo ljubičico, drugih deklet pa tudi ne zaničujem. Milan, na zdravje! Pijva bratovščino! Milan privoli. Prijeta, poljubita se. Takrat prileti na mizo kozarec. Oba skočita, ostrmita. Tam stoji Srečko, vinjen je in oči napadalno žarijo. In se obrne k Milanu: Mislíš, če si komandirjevo popravljal, da ti bomo tudi v civilu kaj podobnega dovolili. Smrkavec! Milan je odskočil kot podivjan lev, že sta se zgrabila, pa sta navalila Obrekar in Grabnar, zavreščale so ženske: »Ježeš, sta že skupaj!« Polonca je bila prva, ki je skočila med petelina, pogledala zdaj Milana zdaj Srečka in rekla: »Pa vaju ni sram? Vidva — mlada hmeljarja!«

Dnevi pred obiranjem grenke rože so bili polni vznemirjenosti, mnogi hmeljarji niso imeli obiravcev. Pisali so pisma, dopisnice, peljali so se tja proti Ptuj, v Hrvaško Zagorje, na Dolenjsko in še kam: povsod obljube, ko pa je prišel čas obiranja — obiravcev od nikoder. Na postaji so gospodarji obljubljali višjo ceno, celo stegli so se, grozili, postali smrtni sovražniki. Majda in Milan sta v poznih nočnih urah posedala pod lipo in govorila: Prihodnja leta bodo tudi v naših vaseh obiralni stroji! Za zdaj pa je morala priskočiti na pomoč Polonca. Veliko je imela sorodnikov v Zasavju na Kozjanskem, pod Pohorjem. Vozili so se s fičkom križem po Sloveniji in posrečilo se jim je zagotoviti zadostno število trgavcev grenke rože. Toda Milan je očetu in Grabnarju kar ostro povedal: Vesta, tudi obiravci so ljudje, tako homo z njimi tudi ravnaj! Kar je Milan prišel iz vojske, je bil ves drugačen. Bil je bolj zadržan, resen, preudaren. Polonci pa je nekega večera zaupal, da njen fant namerava ostati v vojski. Kako jo je potrl! Ubožica, računala je na skorajšnje mohteve, zdaj pa ta grenka novica. Čas in delo pa sta najboljše zdravilo. Pa saj ji je pri

ZAKONSKI IZREKI

Ce pijeta oba, je ni hujše
nadloge,
in pravi pekel za otroke uboge.

Četudi je majhen moziček,
je lahko tak kot hudiček.

Molk je edino zlato, ki ga ženske
prezirajo.

ANEKDOTA

Francoski pisatelj H. Barbusse
je obedoval s kiparjem, ki je na-
vdušeno vzkliknil:

»Kaj je lepšega od grške am-
fore in skladnejšega od ertru-
ščanske vaze?«

»Poln liter!« je odgovoril Bar-
busse.

Motorizirani tatovi

Letos so se zelo razpasli
motorizirani tatovi, ki v
ranih jutranjih in poznih
popoldanskih urah z avto-
mobili parkirajo ob sadov-
njakih in pod orehi po Sa-
vinjski dolini in po obron-
kih krađejo sadje.

Povpraševal sem kmete,
kako je s to sodrgo, pa so
mi pripovedovali zgraža-
nja vredne storijske. Prvi mi
je pripovedoval, da še po-
zoren ni postal na dva avto-
mobila, ki sta zavila v
sadovnjak ob gozdu, ker
je pač mislil, da gredo lju-
dje tako zgodaj po gobe.
Slučajno se je iz hleva gre-
de ozrl proti sadovnjaku
in videl, kako dva z veli-
kimi boršami stojita pod
drevjem in trgata jabolka.
Radoveden, kdo sta nepo-
klicana obiralca, je stopil
skrivoma bliže in ugotovil,
da sta dobro situirana »go-
spoda«. Drugi mi je zopet
pripovedoval, da so mu ne-
poklicani gostje z novimi
težjimi avtomobili — okla-

tili v gmajni tri orehe.
Razočaran nad takšnim
početjem, ki na zunaj u-
glednim ljudem razkrije
pravo lice, je dejal — »da
jih le ni sram!« Neki lo-
vec, ki je šel zgodaj na
lov, mi je pozneje pripo-
vedoval, kako sta dva av-
tomobilista pod gozdom
krepko klatila še dokaj ze-
lene orehe. Na pripombo,
češ da so še zeleni, sta mu
ležerno odgovorila, da jih
bosta doma posušila. Po-
dobne tatvine so bile tudi
po vinogradih.

Se je takšnih drobnih
tatvin, ki pa krepko priza-
denejo kmeta, ki že tako
po nizki ceni prodaja svo-
je pridelke. Hotel sem o-
pozoriti na problem. Oglá-
sil se bom, ko bom imel
zbrane vse registrske šte-
vilke avtomobilov, bralci
pa se bodo lahko pozani-
mali pri občinskih skupšči-
nah Žalec in Celje, kdo so
dolgoпрsti lastniki.

inž. Vybihal

Obrekarjevih kar lepo. Stara Grabnarja sta to opazila in Majdo opozorila: Ti, neumnica, tak odpri oči! Majda je bila v Milanovo poštenost globoko prepričana. In je odgovorila: Oče, mati, mladega Obrekarja nosim pod srcem! Ko pa je nekega večera potihoma stopila na Obrekarjevo dvorišče, se ob steni pri-
tihotapila blizu hmeljske sušilnice, je videla, kako je Milan prišel lepo Polonco, jo prijel za bradico in jo vroče poljubil: »Zares, Polonca, ti bi morala biti hmeljska princesa!« Majda pa je stopila pred njiju ju gledala in nekam cinično de-
jala: »Tako, ti Obrekar, meni si pa otroka zaplodil!«

36.

Hmelj je bil obran, posušen, pobasan, bale so pripravljene za odvoz v Žalec; pridelek je bil kar zadovoljiv, dasiravno so mnogi jadikovali: Suša, mo-
ča, kolikšna zguba! Tokrat otave niso pred obiranjem pospravili. Se dobro, da je vreme streglo. Trave so se kar dobro razrasle, vonj suhe otave je še posebno mikaven, vabljev, čisto tudi pregrešen. Bilo je v dneh ob koncu avgusta, ko je Grabnarjeva Majda prejela pismo. Lepa, čitljiva pisava. Majda, pogleda žig: Novi Sad. Kdo piše? Brž odpre pismo in bere: Cenjena gospodična Majda! Bom kratka in seveda — jedrnata. To, da se je vaš ljubljani Milan vrnil prej kot ste ga pričakovali, je moje delo. Če ne bi bila poročena, bi najbrž postala za vedno njegova. Tako pa ga prepuščaj vam, zares prikupnemu savinjskemu dekletu. Lepo vaju pozdravlja — Liljana. Majda je za hip onemela. Kaj je med Liljano in Milanom? Srčna vez, ljubezen? Ne, tega ne bo prenesla. Vsa je drhtela, potem so se udrle solze. Prišla je mati. Tudi ona je prebrala pismo, prebral ga je tudi stari Grabnar. Kako se je razhudil. »Oče, bom že sama uredila,« je rekla Majda, ko je videla, da se razburjen odpravlja k Obrekarju. »Jaz bom uredil, še danes, prekleti Obrekarji!« je rekel in šel. Oba Obrekarja je našel v hlevu in je kar naravnost začel: »Ti, mladi Obrekar, moja hči nosi tvojega otroka, ti pa za-
ljubljena pisma iz Srbije dobivaš!« »Kaaj?« sta osuplo zazijala Obrekarja.

Boris Sajovic iz Gomilskega najboljši orač med slovenskimi mladimi zadružniki

Na republiškem tekmovanju mladih zadružnikov — trakto-
ristov, ki je bilo 30. septembra v Murski Soboti, je Boris Sa-
jovic iz žalske ekipe osvojil kar dva pokala. Zbral je 342 točk in
se uvrstil na prvo mesto med posamezniki. Prejel je pokal Zveze
mladine Slovenije. Proglašen pa je bil tudi za najboljšega ora-
ča in si s tem zagotovil pokal Kmečkega glasa. Po končanem
tekmovanju sem Borisa prosila za kratek pogovor. Bil je ta-
koj pripravljen na klepet in v pogovoru z njim sem izvedela
marsikaj zanimivega.

Boris, kako se počutiš kot dvakratni zmagovalec?

Ce po pravici povem, tako dobre uvrstitve sploh nisem
pričakoval in sem nad uspehom zelo presenečen. Vesel sem,
da je naša ekipa tako dobro zastopala žalske mlade zadružnike.

Si se veliko pripravljaj na to tekmovanje?

Priprav za to tekmovanje je bilo bolj malo, ker me je
zadnje 14 dni oviral dež. Nekaj izkušenj sem imel že od prej,
vendar me je vseeno skrbelo kako bo.

Boris, boš ostal doma na kmetiji?

Ceprav danes mnogo mladih naravnost beži s kmetij, sem
se odločil, da kmetijo prevzamem jaz, čeprav imam še eno
sestro. Kmečko delo me veseli, zato bom nadaljeval delo svo-
jih staršev.

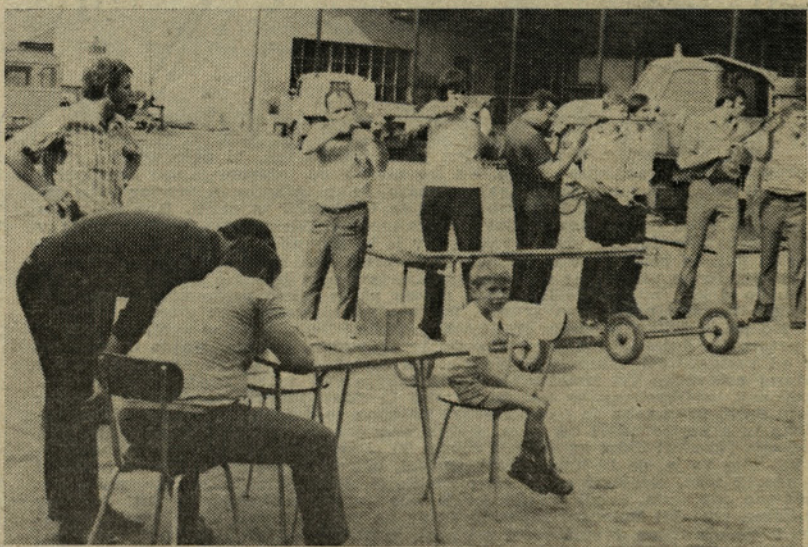
Boš še sodeloval na podobnih tekmovanjih?

Odvisno je predvsem od tega, kako se bom uvrstil na re-
gijskem tekmovanju. Seveda bom še rad tekmoval in si tako
pridobival znanje in izkušnje, ki jih bom potem s pridom
uporabljal na domači kmetiji.

Vesel in dobrovoljen fant je tale naš Boris. Njegov smeh
je veder in sproščen, ne ponarejen, posebno ko sva se pogo-
varjala o domači kmetiji. V pogovoru z njim človek spozna,
da ljubi domačo zemljo in da bo dober gospodar. Zaveda se,
da je na kmetiji poleg pridnih rok treba uporabljati tudi zna-
nje. Skoda, da na naših kmetijah ni več takih Borisov.

Tekmovalcem Borisu Sajovicu, Milanu Stepišniku, Zvonku
Gradišniku in Jožetu Mihelaku, ki so v Murski Soboti zasto-
pali žalsko ekipo mladih zadružnikov, iskrene čestitke in še
mnogo uspehov pri nadaljnjih tekmovanjih.

Ivana-Zlatka Cencen

Ekipe strelcev iz TOZD se večkrat sestanejo na dvorišču Strojne po-
staje in pomerijo medsebojne sposobnosti z zračno puško.